

Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus

Majandusaasta aruanne 2023

Registrikood: 90006012

Aadress: Sepise 7, 11415, Tallinn

Telefon: 6279 700

E-post: info@eas.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	
Eessõna	3
Ülevaade sihtasutusest	4
Majanduskeskkond.....	7
Strateegilised eesmärgid ja 2023. aasta fookus.....	9
Kolmikpöörde ehk digitaliseerimise, innovatsiooni ja kestlikkuse hoogustamine	12
Innovatsiooniteenused	13
Rahvusvahelised teenused.....	21
Ettevõtluse finantsteenused ja elamumajandus.....	29
Organisatsioon	32
Kestlikkuse aruanne.....	35
Ühingu juhtimise hea tava aruanne	40
Raamatupidamise aastaaruanne	43
Bilanss	44
Tulemiaruanne.....	45
Rahavoogude aruanne.....	46
Netovara muutuste aruanne.....	47
Raamatupidamise aastaaruande lisad.....	48
Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamise alused	49
1.1. Koostamise alused	49
1.2. Olulisemad raamatupidamislikud hinnangud	49
1.3. Riskijuhtimine	50
Lisa 2. Aastaaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamiselused.....	56
Lisa 3. Raha ja raha ekvivalendid	61
Lisa 4. Laenunõuded.....	62
Lisa 5. Muud nõuded ja ettemaksed	67
Lisa 6. Osalused tütar- ja sidusettevõtetes.....	68
Lisa 7. Osalused investeerimisfondides.....	69
Lisa 8. Materiaalne põhivara	70
Lisa 9. Immateriaalne põhivara.....	71
Lisa 10. Laenukohustised	72
Lisa 11. Eraldised.....	73
Lisa 12. Sihtfinantseerimine.....	75
Lisa 13. Riigi sihtotstarbelised fondid.....	77
Lisa 14. Muud võlad ja ettemaksed.....	80
Lisa 15. Käendus- ja lepingutasud.....	81
Lisa 16. Intressitulu laenudelt	82
Lisa 17. Tööjõukulud.....	83
Lisa 18. Mitmesugused tegevuskulud.....	84
Lisa 19. Bilansivälised nõuded	85
Lisa 20. Bilansivälised ja tingimuslikud kohustised.....	86
Lisa 21. Tehingud seotud osapooltega.....	87
Juhatuse liikmete allkirjad 2023. aasta majandusaasta aruandele.....	88
Sõltumatu vandeaudiitori aruanne	89

Tegevusaruanne

Eessõna

Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele (edaspidi: EIS või sihtasutus), nagu ka sihtasutuse klientidele ja tegelikult kogu ettevõtlussektorile, pakkus aasta 2023 igati põnevaid väljakutseid. Aasta eeldas senisest suuremat paindlikkust oma tegevuse planeerimisel ja elluviimisel, et toetada kliente keerulises olukorras igas Eesti piirkonnas. Aasta üheks suuremaks eesmärgiks oli eelmise välisvahendite perioodi (SF 2014–2020) sujuv lõpetamine ja uue perioodi vahendite (SF 2021+) kasutusele võtmine, et tagada rahastamise järjepidevus välisvahendite perioodivahetusest hoolimata. Keerulistes majandustingimustes kapitali kättesaadavuse parandamiseks alustas Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus suurtehingute käendamist ettevõtetele.

Tähelepanu keskmes oli endist viisi teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine nende ettevõtete seas, millel on suur roll majanduse konkurentsivõime pikaajalisel ja jätkusuutlikul kasvul. Seega jätkus sihtasutuse tegevus digitaliseerimise, innovatsiooni ja kestlikkuse hoogustamisel nii võimalusi tutvustades, võimekust edendades, koostöövõrgustikke luues kui ka rahastusvõimalusi pakkudes. Jätkusid paljud senised toetused ja teenused, aga sihtgruppidele toodi turule ka uusi meetmeid, näiteks süvatehnoloogia iduettevõtetele mõeldud äriarendustoetus, regioonides asuvatele ettevõtetele mõeldud arenguprogramm ja Ida-Viru regiooni ettevõtlustoetused. Fookuses oli nõustamine rakendusuuringute ja loomevara vallas, et suurendada nendes valdkondades ettevõtete teadlikkust ja pakkuda võimalusi äri kasvatada. Tehti esimesed SmartCapi rohefondi investeeringud.

Rahvusvahelistumise suunal oli sihtasutuse fookuses ettevõtete jätkuv toetamine välisturgudel, et kujundada efektiivselt ümber tarneahelad ja leida uusi turge. Seejuures on tähtis olnud just kõrge lisandväärtusega kaupade suunamine uutele eksportturgudele. Majandusaktiivsuse suurendamiseks on sihtasutus aktiivselt tegelenud kõrge lisandväärtuse ja kapitalimahukate välisinvesteeringute meelitamisega Eestisse, mis aitaksid kaasa kohalike väärtusahelate tugevnemisele ja Eesti majanduse konkurentsivõime kasvule. Turismi edendamiseks, mis on rahvusvahelistel turgudel tähtis Eesti nähtavuse ning kohalike kaupade ja teenuste tarbimise suurendamiseks, tegeles sihtasutus aktiivselt Eesti kui turismi sihtkoha maine kujundamisega, keskendudes eeskätt tulemuslikule andmepõhisele turundustegevusele. 2023. aasta oli edukas e-residentsuse programmi mõju kasvatamisel: e-residendid töid mullu Eesti riigikassasse rekordilised 67,4 miljonit eurot maksutulu ja riigilõivude näol.

Sihtasutus tegutseb ka selle nimel, et Eesti elanikele oleks tagatud eluaseme kättesaadavus ja hoonete energiatõhusus kõigis Eesti regioonides. Sihtasutuse tegevuse toel paranesid 2023. aastal enam kui 31 000 inimese elamistingimused.

Ülevaade sihtasutusest

Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus moodustati 2022. aasta jaanuaris toimunud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Sihtasutuse KredEx liitumisel. EIS-i asutaja on Eesti Vabariik ning asutajaõiguste teostaja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. EIS-i eesmärk on toetada ettevõtlust, Eesti rahvusvahelist konkurentsivõimet ning atraktiivsust äri-, investeerimis-, turismi-, elu- ja töötamispiirkonnana ning investeringuid hoonefondi ajakohastamisse.

EIS lähtub oma põhitegevuses Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide õigusaktidest, strateegilistest arengudokumentidest ja muudes suunistes sõnastatud eesmärkidest, rakendades välis- ja riigieelarvelisi vahendeid ning viies ellu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Kliimaministeeriumi ja Välisministeeriumi tegevuskavasid. Teenustest teavitamisel ja turundamisel kasutatakse endist viisi EAS-i ja KredEx-i kaubamärke, mille alla kuuluvad alamkaubamärgid nagu *Startup Estonia*, *Invest in Estonia*, *Visit Estonia*, *Work in Estonia*, *e-Estonia*, *Trade with Estonia*, *Brand Estonia* ja *e-residentsus*.

EIS-i missioon on **anda hoogu kestliku tuleviku loomisele kodus ja globaalselt**, aidates muutusi ellu viia ja pakkudes oma klientidele nõustamist, võrgustumist ja rahastusvõimalusi.

EIS-i visioon on, et **Eesti ettevõtted looksid üleilmseid edulugusid**, panustades ettevõtmistesse, mis sünnivad Eestis, kuid millel on potentsiaali olla teerajaks maailmas, rakendades turgudel uuenduslikku lähenemist.

EIS-i väärtused on **julgus, arukus ja hoolivus**.

Võtmenäitajad

Näitaja	2023
Finantsnäitajad	
Tegevustulud, mln eurot	91,5
Tegevuskulud, mln eurot	88,1
Aruandeperioodi tulem, mln eurot	11,0
Varade maht, mln eurot	545,2
Töötajad	
Keskmine töötajate arv	392
Töötajate vabatahtlik voolavus	6,6%
Tegevusmahud	
Ettevõtlusvaldkonna toetatud projektide arv	472
Ettevõtlusvaldkonna väljastatud laenude ja käenduste arv	517
Elamumajanduse ja eluhoonete energiatõhususe valdkonna toetatud projektide arv	1674
Elamumajanduse ja eluhoonete energiatõhususe valdkonna väljastatud laenude ja käenduste arv	2276
Riigihangete arv	218

Eesti positsioonid rahvusvahelistes edetabelites

Tütär- ja sidusettevõtted

EIS-il on üks tütaretevõtte – AS SmartCap (osalus 100%) – ja üks sidusettevõtte – AS KredEx Krediidikindlustus (osalus 33,3%). Raamatupidamise aastaaruandes on esitatud konsolideerimata andmed. AS SmartCap on väikefondivalitseja, mis investeerib riskikapitalifondidesse ja rohetehnoloogia iduettevõtetesse, et arendada Eesti riskikapitaliturgu ning võimaldada ambitsioonikatel ja innovaatilistel Eesti ettevõtetel rahvusvaheliselt kasvada. AS KredEx Krediidikindlustus on kindlustusselts, mille eesmärk on aidata Eesti ettevõtetel maandada nii ekspordi kui ka kodumaise müügiga seotud krediidiriske.

Majandustegevus, toetuste ja sihtfinantseerimiste kasutamine ja vahendamine

EIS-i üks suur tegevusvaldkond on Euroopa Liidu struktuurifondide ja Eesti riigi toetuste sihipärane rakendamine ja vahendamine. EIS-i tulemiaruanDES kajastatakse toetuste ja sihtfinantseerimiste mahtu vastavalt EIS-i kontode kaudu liikunud summadele. Peamiselt on nende vahendite puhul tegemist Eesti riigi sihtfinantseeringutega omaprogrammidesse ja toetuste vahendamisega kolmandale poolele. 2023. aastal oli tulu tegevuskulude sihtfinantseerimisest kokku 60,4 miljonit eurot ning tulu vahendamiseks saadud sihtfinantseerimisest kokku 25,2 miljonit eurot. Tegevuskulude sihtfinantseerimise all kajastuvad omaprogrammide rakenduskulud ning vahendatud sihtfinantseerimise all peamiselt elamumajanduse valdkonna toetused.

EIS menetleb suures mahus Euroopa Liidu struktuurifondide toetusi, mis liiguvad struktuuritoetuste menetlemise infosüsteemi (SFOS) kaudu ning väljaspool **EIS-i finantsaruandlust**. Alates 2019. aastast kajastatakse välisallikatest pärinevate toetuste summasid rakendava asutuse (nt ministeeriumi) finantsaruandes, kuid toetuste menetlemise tegevuskulusid EIS-i finantsaruandes. Selliseid välistoetusi koos siseriikliku finantseerimisega, mis liikusid 2023. aastal läbi SFOS-i kaudu, oli kokku 186,3 miljonit eurot.

SFOS-i kaudu liikunud toetustest 99,3 miljonit eurot (53%) moodustas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, 86,9 miljonit eurot (47%) Kliimaministeeriumi ja 75 000 eurot (alla 1%) Kultuuriministeeriumi tegevus.

Teenuste kategooriate järgi moodustas toetustest 96,5 miljonit eurot (52%) ettevõtlus- ja innovatsioonitoetuste, 87,5 miljonit eurot (47%) elamumajanduse ning hoonete energiatõhususe ning 2,3 miljonit eurot (1%) rahvusvahelistumise teenuste turismisihtkohtade arenduse kategooria.

EIS-i 2023. aasta planeeritud tulueelarve kokku oli 398,3 miljonit eurot, jagunedes allikapõhiselt järgmiselt:

- + välisvahendid 302,8 miljonit eurot (76%)
- + riigieelarve vahendid 87 miljonit eurot (22%)
- + tulud sihtkapitalist ja finantsvahenditest 8,5 miljonit eurot (2%)

EIS-i 2023. aasta kulud kokku olid 260,2 miljonit eurot, jagunedes majandusliku sisu põhiseelt järgmiselt:

- + toetused 197,5 miljonit eurot (76%)
- + rakenduskulud 39,4 miljonit eurot (15%)
- + tööjõukulud 21,1 miljonit eurot (8%)
- + investeeringud 2,2 miljonit eurot (1%)

Majanduskeskkond

2023. aastal oli maailmamajanduse kasv aastate 2000–2019 ajaloolisest keskmisest (3,8%) endiselt väiksem – majandus kasvas hinnanguliselt 3,1%². Ometi on maailmamajandus Covid-19 pandeemiast taastumise olukorrast, Venemaa sissetungist Ukrainasse ning elukalliduse tõusust hoolimata olnud üllatavalt vastupidav. Inflatsioon on 2022. aasta tipuga võrreldes langenud oodatust kiiremini ning mõjutanud tööhõivet ja majandustegevust vähem. Teisalt ei ole kõik riskused veel ületatud ning kõrged intressimäärad ja fiskaalabi vähenemine mõjutavad majanduskasvu ka aastal 2024.

Inflatsiooni ohjeldamiseks tõstis Euroopa Keskpanka nõukogu 2023. aasta jooksul mitmel korral baasintressimäärasid. Aasta viimastel kuudel inflatsioon aeglustus ning seetõttu jättis nõukogu aasta lõpus määrad muutmata: baasintressimäärad olid jõudnud tasemeni, mis piisavalt pikalt püsides toetavad inflatsiooni 2% juurde jõudmist, mis on ka eesmärk. Ranged rahastamistingimused pidurdavad nõudlust, mis omakorda aitab inflatsiooni pärssida. Maailmamajandus kasvas 2023. aastal hinnangute kohaselt ühtlase tempoga, kuigi tagasihoidlikult. Kasvule aitasid kaasa kindel eratarbimine ning vastupidav töajuturg, kuid 2024. aastal võib kasv taanduda esmajoonel arenenud majandusega riikide rahapoliitika karmistamise tõttu.³

Rahandusministeerium tõi 2023. aasta suvises majandusprognoosis⁴ välja, et alates Ukraina sõja puhkemisest on majandusolud nii Eestis kui naaberriikides olnud keerulised. Nii majanduskasv kui ka majandusliku kindlustunde näitaja liikusid allamäge. Nõrk välisnõudlus ja tootmissisendite kiirelt kasvanud hinnad hoidsid Eesti majanduse 2023. aastal languses. 2024. aastal oodatakse konjunktuuri paranemist, mis koos ettevõtete kohanemisega peaks taastama ka ekspordi kasvu. Teisalt pidas Eesti majandus mitmete näitajate järgi hästi vastu: tööturu seis oli tugev, palgakasv ületas ootusi, ettevõtete kasumlikkus kohati kasvas ning keskmise palga ostujõu puhul prognoositi 2023. aasta teises pooles tõusu. Inflatsioon pidurdus aasta viimastel kuudel oodatust kiiremini nii Eestis kui ka euroalal laiemalt.⁵ Novembrikuu seisuga oli aastane inflatsioon 2,5 aasta madalaim ning hinnakasv aeglustus 4%-ni.

UNCTAD-i kaubandus- ja arenguraport 2023⁶ toob välja, et arengut rahvusvahelises kaubandus- ning finantssüsteemis mõjutas ebakindlus. Nende andmete kohaselt kasvas maailmakaubandus 2023. aastal tagasihoidlikult 1%, mis on väiksem kui viimase dekaadi jooksul registreeritud. Tõenäoliselt jääb kasv aeglaseks ka lähitulevikus. Euroopa Keskpank prognoosis kaubanduse aastakasvuks hinnanguliselt 1,1%.⁷ Kesine välisnõudlus avaldas Eesti väliskaubandusele märkimisväärset mõju.

Statistikaameti andmetel⁸ vähenes kaubavahetus 2023. aastal suurel määral: kaupade eksport vähenes eelmise aastaga võrreldes 16% ning import 17%. Kõige enam eksporditi elektriseadmeid ning peamised ekspordipartnerid olid Soome, Läti ja Rootsi. Väliskaubandust on senini toetanud teenuste ekspordi taastumine, kuid 2023. aasta kolmandas kvartalis aeglustus ka teenuste ekspordi kasv⁹: võrreldes eelnenud aasta sama perioodiga kasvas teenuste eksport jooksevhindades 1% ning import 3%. Kõige rohkem eksporditi muid äriteenuseid ning peamine ekspordipartner oli Soome, kuhu osutati enim reisiteenuseid. Statistikaameti andmetel¹⁰ saavutas teenuste eksport 2023. aasta II kvartalis rekordtaseme, kasvades eelmise aasta sama perioodiga võrreldes jooksevhindades 8%.

Kahaneva kaubaekspordi taga on nii nõrk töötleva tööstuse eksport kui ka mineraalsete kütuste väljaveo vähenemine. Väliskeskkonna konjunktuur on nõrk ning see mõjutab ka teenuste ekspordi. Turgude lõikes eristub ekspordi langus euroalavälistel turgudel, eeskätt Põhjamaades Riikides väljaspool euroala (Rootsi ja Norra) on eksporditoodete konkurentsivõimet mõjutanud nende riikide valuutakursi nõrgenemine euro

² World Economic Outlook Update: Moderating Inflation and Steady Growth Open Path to Soft Landing, 2024 JAN, IMF.

³ Euroopa Keskpanka Majandusülevaade 8/23, Eesti Pank.

⁴ Rahandusministeeriumi suvine majandusprognoos, 2023, Rahandusministeerium.

⁵ Aastane inflatsioon on 2,5 aasta madalaim, 07.12.2023, Rahandusministeerium.

⁶ Trade and Development Report 2023, UNCTAD.

⁷ Euroopa Keskpanka Majandusülevaade 8/23, Eesti Pank.

⁸ Kaubavahetus vähenes 2023. aastal oluliselt, 09.02.2024, Statistikaamet.

⁹ Teenuste ekspordi kasv aeglustus kolmandas kvartalis, 12.12.2023, Statistikaamet.

¹⁰ Teises kvartalis oli teenuste eksport rekordtasemel, 12.09.2023 Statistikaamet.

suhtes, mis tegi Eesti ekspordi nende jaoks kallimaks. Eksportivad ettevõtted on tugeva konkurentsisurve all ning ettevõtjate hinnangud konkurentsivõimele olid 2023. aasta viimases kvartalis väga kehvad. Pessimism valitseb ka mitmel meie peamisel eksporditurul.¹¹

UNCTAD-i investeeringute raporti 2023¹² järgi langesid globaalsed välisinvesteeringute vood 2022. aastal 12% ehk 1,3 triljoni dollarini (võrdluseks 1,6 triljonit dollarit 2021. aastal¹³). Kõige enam jäid maha need riigid, kellel on vajadus investeeringute järele kõige suurem. Inflatsioon, hirm majanduslanguse ees ning turbulents finantsturgudel sundis aasta algul mitmed kavatsesid investeerida pausile panema. Ernst & Youngi Euroopa atraktiivsuse uuring¹⁴ tõi välja, et otseinvesteeringud Euroopasse jäid 2022. aastal samale tasemele 2021. aastaga. Projektide arv kasvas ainult 1% ning otseinvesteeringutest loodud töökohtade arv kahanes 16%. Peamised põhjused, mis teevad investorid Euroopa puhul ettevaatlikumaks, on poliitiline ebastabiilsus ja kulude kasv.

Statistikaameti andmetel¹⁵ peatus 2023. aastal Eesti majutusasutustes üle 3,43 miljoni turisti, mis on 5% enam kui sellele eelnenud aastal. Välis turistide arv suurenes 14%, kuid jäi maha koroonakriisi-eelsest tasemest. Siseturistide arv vähenes rekordilise 2022. aasta tasemega võrreldes 2%. Kõige enam saabuti Eestisse Soomest ja Lätist.

¹¹ Rahapoliitika ja majandus 2023/4, Eesti Pank.

¹² World Investment Report 2023, UNCTAD.

¹³ World Investment Report 2022, UNCTAD.

¹⁴ Attractiveness Survey 2023: How can Europe attract next-generation inward investment?, Ernst & Young.

¹⁵ Välis turistid on hakanud taas Eesti majutusettevõtteid üles leidma, 08.02.2024, Statistikaamet.

Strateegilised eesmärgid ja 2023. aasta fookus

EIS lähtub tegevuse planeerimisel ja elluviimisel Eesti riigi pikaajalisest arengustrateegiast „Eesti 2035“, seades eesmärgiks Eesti ettevõtluse, innovatsiooni ning teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvu, mis suurendab tootlikkust ja rahvusvahelist konkurentsivõimet. Majanduse teadmismahukuse kasv ja konkurentsieelis saavutatakse rohe-, digi- ja innovatsioonipöörde toel ning kapitaliturgu mitmekesistades.

Aastaks 2025 on seatud eesmärgid ettevõtete lisandväärtuse, teadus- ja arendustegevuse (TA) kulutuste ja innovatsiooni ning hoonete energiatõhususe valdkonnas.

EIS-i strateegilised eesmärgid 2023–2025

2023. aastal alustati strateegilise tegevuskava elluviimist, mille kesksed sihid on innovatiivne, kestlik ja digitaalne ettevõtlus ning keskkonnasäästlik ja kliimakindel hoonefond. EIS-i tähelepanu keskmes on eeskätt ambitsioonikad ja uuendusmeelsed kliendid, kelle tegevus aitab kaasa kolmikpöördele või kes tegutsevad teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava (edaspidi TAIE) fookusvaldkondades. Koos partneritega luuakse ettevõtjatele soodne arengukeskkond igas Eesti regioonis. EIS-i 2023. aasta tähtsamad ülesanded olid:

- + arendada innovatsiooni ning kestlikkuse teenuspakkumist, mille raames alustati uute toetuste ja teenustega, nagu tippinnovaatorite programm, ESG¹⁶ ning kestlikkuse ja ringdisaini meistiklassid, samuti süvatehnoloogia iduettevõtete äriarendustoetus, Ida-Viru ettevõtlustoetused ja regioonides tegutsevatele ettevõtetele mõeldud arenguprogramm;
- + luua rahvusvahelistel turgudel valdkondadeüleselt suurem sünergia, milleks restruktureeriti ekspordiosakond ning alustati ettevõtetele teenuste pakkumist kolmes strateegilise fookuse ja tugeva riikidevahelise sünergiaga regioonis: lähiturud, kaugturud ja Aasia;
- + teha oma teenused kättesaadavaks igas Eesti regioonis, milleks tehti koostööd maakondlike arenduskeskustega;
- + jätkata ettevõtete toetamist ühtse kliendihalduse põhimõttel, milleks käivitati lisaks kliendihaldusele klienditeeninduse valdkond, et pakkuda vahetut kontakti, ning laiendati kõnekeskusega kaetud teenuste ringi, lisades ettevõtlusvaldkonnas nõustamise elamumajanduse ja eluhoonete energiatõhususe vallas.

¹⁶ ESG – vastutustundlik lähenemine äri majandamisele keskkonna-, sotsiaal- ja ühingujuhtimise aspektidest lähtudes (ingl environmental, social and governance).

Kolme põhivaldkonna vaates olid 2023. aasta eesmärkide saavutamiseks strateegilised tegevused järgmised.

Innovatsiooniteenuste valdkonnas:

- + võeti kasutusele uue välisvahendite (SF 2021+) perioodi vahendid ning lõpetati SF 2014–20 periood. EIS avas aasta jooksul enamiku planeeritud ettevõtluse toetusmeetmetest, mõned meetmed avatakse 2024. aasta I kvartalis. Rahastati 472 taotlust kogusummas 99 miljonit eurot;
- + täiendati innovatsioonieesmärkide saavutamist toetavate teenuste ja toetuste pakkumist, katsetades 2023. aastal mitut uut teenust (sh tippinnovaatorite programm, ESG ja kestlikkuse ning ringdisaini meistriksid);
- + jätkati rakendusuuringute programmiga, nõustades aasta jooksul enam kui 180 ettevõtet, ja toetuste pakkumisega, korraldades kolm rakendusuuringute rahastamise taotlusvoorut;
- + võeti fookusesse ettevõtete intellektuaalomandialane nõustamine: nõustati ja koolitati enam kui 130 ettevõtet, keskendudes eelkõige teadusmahukatele ettevõtetele;
- + aidati kaasa teadusarendustegevusse panustavate ja süvatehnoloogia ettevõtete kasvule, pakkudes selles vallas teenuseid ja toetusi ning viies ellu süvatehnoloogia tegevuskava.

Innovatsiooniteenuste valdkonna 2023. aasta eesmärgid said täidetud.

Eesmärk	2023 eesmärk	2023 täitmine
Unikaalsete ettevõtete arv, mis on tarbinud innovatsiooni, digitaliseerimist või kestlikkust toetavaid teenuseid	1000	1070
Intellektuaalomandi teenuseid (eelkonsultatsioon, nõustamine, audit, diagnostika või tehnoloogiasirde teenus) saanud ettevõtete arv	125	134
Sihtasutuse teenuseid kasutanud ettevõtete arv, kes investeerivad vähemalt 2% käibest või 1 mln eurot teadus- ja arendustegevusse	170	197
Süvatehnoloogia iduettevõtete arv	130	132

Rahvusvaheliste teenuste valdkonnas:

- + edendati Eesti kui turismisihtriigi mainet ja andmepõhist turundustegevust (89 pressireisi, 20 kampaaniat, mitu teleprojekti, tegevus digi- ja sotsiaalmeedia kanalites ja Eesti mainekujunduse vallas);
- + kasvatati e-residentsuse programmi majanduslikku mõju, mis ulatus 67 miljoni euroni;
- + toodi Eestisse kõrge lisandväärtusega ja kapitalimahukaid investeeringuid kokku 336 miljonit eurot, millest ligi 90% läks tööstussektorisse ja 10% IT-valdkonda;
- + keskenduti kõrgema lisandväärtusega ekspordile, milleks restruktureeriti ekspordi osakond, pakkudes edaspidi teenuseid kolmes strateegilise fookuse ja tugeva riikidevahelise sünergiaga regioonis: lähiturud, kaugturud ja Aasia;
- + tehti koostööd Välisministeeriumiga Team Estonia (ehk Eesti kõigi välisesindajatega) koostööpõhimõtete rakendamiseks sihtturgudel.

Rahvusvaheliste teenuste valdkonnas jäi 2023. aastal täitmata üks püstitatud eesmärgidest: Eestisse tööle asunud välialientide arv. Majanduslanguse tõttu vähendasid ettevõtted oma värbamisplaane, millele vastavalt kohandati EIS-i tegevust.

Eesmärk	2023 eesmärk	2023 tulemus
E-residentide poolt loodud ettevõtete majanduslik mõju-maksutulu ja riigilõivud (mln eurot)	60	67
Eestisse tööle asunud välistalentide arv	600	507
Kavandatavate välisinvesteeringute maht (Capex, mln eurot)	240	336
Sihtasutuse abil välisinvesteeringuid kaasanud klientide osakaal, kes investeerivad vähemalt 2% käibest või üks miljon eurot teadus- ja arendustegevusse	20%	43%
Turismiteenuste eksport (mld eurot)	1,3	1,8

Finantsteenuste valdkonnas:

- + alustati suurtehingute käenduste pakkumisega, maksimaalne edasikindlustamata laenukäendus ettevõtja kohta kasvas varasemalt kahelt miljonilt eurolt 10 miljoni euroni ning edasikindlustuse olemasolul viielt miljonilt eurolt 25 miljoni euroni;
- + tehti esimesed investeeringud SmartCapi rohefondist;
- + käivitati elamuinvesteeringute fond (ELIFO), teenuse abil tehti investeeringuid ligikaudu üheksa miljoni euro väärtuses ning parandati ligikaudu 600 inimese elamistingimusi;
- + käivitati lisaks kliendihaldusele klienditeeninduse valdkond, et pakkuda vahetut kontakti, ning kõnekeskuse nõustatavate teenuste hulka võeti lisaks ettevõtjale elamumajanduse ja eluhoonete energiatõhususe valdkond.

Finantsteenuste valdkonnas jäi saavutamata üks 2023. aasta eesmärkidest: EIS-i abil ettevõtetesse kaasatud finantseeringud. Eesmärgi täitmist mõjutas majanduskeskkonna ebakindlus, mis vähendas ettevõtjate valmidust investeeringute ja pankade huvi riskantsemate projektide finantseerimise vastu.

Eesmärk	2023 eesmärk	2023 tulemus
Sihtasutuse abil ettevõtetesse kaasatud finantseeringud (mln eurot)	150	139
AS-i SmartCap valitsetavate varade maht (mln eurot)	200	278
Sihtasutuse abil elamistingimuste parandamise või energiatõhususe suurendamise kaasatud finantseeringud (mln eurot)	500	531
Sihtasutuse abil elamistingimusi parandanud inimeste arv	31 000	31 015

Organisatsiooni arendamise 2023. aasta eesmärgid said täidetud.

Eesmärk	2023 eesmärk	2023 tulemus
Väliskliendi rahulolu organisatsiooni teenuste ja teenindusega	≥ 4,0	4,7
Töötajate rahulolu	≥ 3,9	4,0
Töötajate pühendumus	55%	88%

Kolmikpöörde ehk digitaliseerimise, innovatsiooni ja kestlikkuse hoogustamine

EIS-i neljast strateegilisest katuseesmärgist kolm — nominaalne tööjõu tootlikus EL-27 keskmisest, erasektori TA kulutuste tase SKP-st ja koht Euroopa innovatsiooni tulemustabelis — on tihedalt seotud kolmikpöördega.

Kõige värskemate ehk 2022. aasta andmete järgi langes eelmise aastaga võrreldes Eesti nominaalse tööjõutootlikkuse tase, mis on EL-27 keskmisega võrreldes 80,7%. Nominaalse tööjõutootlikkuse kasvamiseks 2025. aastaks 92%-ni peab suurenema Eesti ettevõtete lisandväärtus ning lisanduma teadusmahukaid ja innovaatilisi ettevõtteid.

Erasektori TA-kulutuste tase SKP-st on kasvanud visalt, jõudes 2022. aastal 1%-ni, kuid võrreldes eelneva aastaga on kasv ainult 0,1 protsendipunkti. Selleks et jõuda 2025. aastal eesmärgini 1,5%, peavad Eesti ettevõtted panustama teadus- ja arendustegevusse oluliselt rohkem.

2023. aasta Euroopa innovatsiooni tulemustabeli kohaselt paigutub Eesti keskpärase innovaatori kategooriasse. Eesti nõrkade külgedena tuuakse muu hulgas välja ressursitootlikkust, TA-kulutusi, keskmise ja kõrge tehnoloogiaintensiivsusega kaupade ekspordi ja keskkonnatehnoloogiaid. Tugevate innovaatorite hulka jõudmiseks peab Eesti nendesse valdkondadesse enam panustama.

EIS-il on nende kolme eesmärgi saavutamises suur roll. EIS nõustab ja koolitab ettevõtteid, et nad jõuaksid kiiremini uuenduslike lahenduste, tehnoloogiate ja ärimudeliteni, leiab ettevõtetele võimalusi rahvusvaheliseks koostööks ning aitab kaasata rahvusvahelist rahastust. Toetuste ja finantsvahenditega pakutakse rahastusvõimalusi, kus EIS jagab innovatsiooniga võetavaid riske. Arendatakse innovatsiooni ja *start-up*-ökosüsteemi, olles kompetentsikeskuseks, osaledes rahvusvahelistes võrgustikes ja nõustades poliitikakujundajaid.

Digitaliseerimise, innovatsiooni ja kestlikkuse teenused aitavad kaasa Eesti ettevõtete lisandväärtuse ja TA-kulutuste kasvatamisele ning pikaajalise majanduskasvu kindlustamisele, luues keerulisemaid ja kallimaid tooteid ja teenuseid. Digitaliseerimise toel saavutatakse ressursside kokkuhoid või investeeritakse ettevõtte pikaajalisse arengusse kestlikke põhimõtteid rakendades. Panustamine kolmikpöördesse aitab ettevõtetel püsida konkurentsis ja saavutada turul konkurentsieelise. Ettevõtete lisandväärtuse kasvamise tulemusel kasvab tööjõu tootlikkus ja luuakse kõrgema sissetulekuga töökohti. Keskkonnateadlike kogemuste laiemasse kasutusse võtmisega parandame elukvaliteeti ja panustame tulevikku.

Innovatsiooniteenused

2023. AASTA PEAMISED TEGEVUSSUUNAD

Innovatsiooniteenuste valdkonna fookuses oli uue rahastusperioodi teenuste ja toetuste turuletoomine, ettevõtete nõustamine rakendusuringute ja intellektuaalomandialane ning süvatehnoloogia ettevõtluse toetamine. Avati enamik uue rahastusperioodi planeeritud toetusmeetmeid, sh innovatsioonitoetused (innovatsiooni- ja arendusosak, tootearendus), Ida-Virumaale suunatud õiglase ülemineku fondi ettevõtlustoetused ning turismi arendamise (sündmused, konverentsid) ja loomemajanduse edendamise toetused. 2024. aasta I kvartalis on plaanis avada arenduskeskuste toetus, ettevõtete arenguprogramm ja ettevõtluse starditoetus. Paralleelselt lõpetati SF 2014+ SF rahastusperioodist ja REACT-EU vahenditest rahastatud projektide elluviimine. Projektide aruandlus kestab veel ka 2024. aasta I kvartalis (lõpetamisel kokku u 90 projekti).

Innovatsiooni ökosüsteemi arengu nimel on tähelepanu keskmes koostöö ökosüsteemi erinevate osapooltega. 2023. aastal sõlmiti koostöölepe Keskonnainvesteeringute Keskusega, et üheskoos toetada kestlike tehnoloogiate ja kliimakindlate lahenduste levikut. Innovatsiooniteadlikkuse suurendamiseks jätkus koostöö Tööandjate Keskliidu kokku kutsutud töörühmas, mis tegeleb ettevõtete uuenduslikkuse taset hindava nn innovatsioonitrepitööriista arendamisega. Mõlemad koostööprojektid jätkuvad 2024. aastal.

Ettevõtlusteadlikkuse suurendamine

Ettevõtluse auhindu jagatakse Eesti pikima ajalooga ettevõtluskonkursil, mida korraldatakse koostöös Eesti Tööandjate Keskliiduga. Ettevõtluse auhinnaga tahab riik tunnustada silmapaistvaid ja edumeelseid ettevõtteid ning suurendada seeläbi teadlikkust ettevõtlusest laiemalt. Auhinnagala leidis aset 4. novembril ja jõudis 75 000 vaatajani. Auhindu anti välja järgmistes kategooriates: aasta eksportöör, aasta innovaator, aasta kestlik ettevõte, aasta pereetevõte, aasta turismiedendaja, aasta välisinvestor. Peaauhinna võitis Tartu biotehnoloogiaetevõte Icosagen Cell Factory OÜ.

Teine suurem ettevõtlusteadlikkusele tähelepanu pöörav üritus on äriideede konkurss ja kiirendi **Ajujaht**, mis jätkas 16. hooajaga. 2023. aastal pälvisid tähelepanu lahendused, mis toetaksid innovatsiooni-, digi- ja rohepöoret ning terviserevolutsiooni. Seekordse Ajujahi võitis idufirma Kiud, kes tegeleb taaskasutatud tekstiilijäätmetest pakkematerjali arendamisega, mis on kestlik alternatiiv levinud pakkematerjalidele. Telesaate vaatajaid oli 170 000.

Strateegia ja arendus

Koolitustest jätkus 2023. aastal uuenenud **strateegia praktikumi programm**, mille eesmärk on aidata ettevõtetel uuendada välise mentori abiga oma äristrateegiat ja ärimudelit lähtuvalt viimase aja majanduse trendidest või turu muutustest. Aasta jooksul läbis programmi kaks koolitusgruppi, kus osales üle 30 ambitsioonika ettevõtte. **Juhtide mentorprogrammis** said 50 ettevõtte juhid uusi teadmisi protsessijuhtimisest ekspordi arendamiseni ning töötasid koostöös mentoriga välja oma ettevõtte vajadustest lähtuv arenguplaani.

Uue teenusena käivitus **tippinnovaatorite programm**, kus 20 ettevõtet omandasid tipptasemel teadmisi ja oskusi innovatsiooni strateegilisest ja süsteemsest juhtimisest Eesti ja välismaiste mentorite-koolitajate abiga. Näiteks töötas IT-ettevõtte OIXIO (endine Columbus Eesti AS) programmi tulemusena välja strateegia, et liikuda teenusarist tooteärisse; masinatööstusettevõtte PMT OÜ uus lahendus aitab põllumajandusettevõtetel vähendada seadmete kulu ning sesoonsuse ja tööjõu probleeme; ventilatsioonilahendusi pakkuv ettevõtte ETS Nord AS asus digitaliseerima oma väärtuspakkumist, muutudes olemuselt tehnoloogiaettevõtteks.

Intellektuaalomandi kaitse, tehnoloogiapiire, arenduskoostöö

Teadmussiirde võimendamiseks oli 2023. aastal endist viisi tähelepanu keskmes ettevõtetele ekspertteenuste osutamine **intellektuaalomandi (lühend IO) ja tehnoloogiapiire valdkonnas**. Aasta jooksul nõustati ja koolitati 134 ettevõtet, kellest umbes pooled võib liigitada idu- või hargettevõtteks, mis viitab nimetatud sektorites teenuste suurele nõudlusele.

Intellektuaalomandi strateegilisel nõustamisel olid 2023. aastal fookuses eeskätt teadusmahukad ettevõtted, sh süvatehnoloogilised idu- ja hargettevõtted, kellel on spetsiifilisemad vajadused oma intellektuaalomandi tuvastamisel, kaitsmisel, litsentseerimisel jne, kuid samas ka suurem potentsiaal teenida lisandväärtust eksportturgudel. Hoolimata keerulisest olukorrast majanduses, sh iduettevõtete hulgas, on huvi intellektuaalomandi strateegilise nõustamise vastu olnud võrreldes 2022. aastaga kasvavas trendis, mis viitab ettevõtete teadlikkuse kasvule, kuid samuti valdkondliku strateegilise nõustamisteenuse jätkuval puudusele turul. Nõudlusele vastamiseks töötati intellektuaalomandi valdkonnas välja tegevuskava, et viia teadmus ja oskused suure ekspordi- ja kasvupotentsiaaliga sektoritesse. Tegevuskava asutakse ellu viima 2024. aastal. **Arenduskoostöö ekspertide** teenuse raames viidi ettevõtted vastavalt nende arendusvajadusele kokku Eesti ja rahvusvaheliste TA- ja innovatsiooniteenuse osutajate ning TA-asutustega, nõustati toodete sertifitseerimisel ja juhiti nad sobilike toetusmeetmeteni nii Eestis kui ka rahvusvaheliselt (näiteks EIC Accelerator ja Eurostars programmidesse).

Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga ning Eesti Teadusagentuuriga hakati toetama **arendusnõunike** tegevust 12 tööstuse ja ettevõtluse erialaliidu juures. Arendusnõunike ülesanne on esindada liitusid suhtluses TA ja innovatsiooni ning kestlikkuse arendamise teemal, analüüsida liitude liikmete innovatsioonivõimekust ja arengut innovatsioonitrepil baasil, viia TA ja innovatsiooni valdkonna info liidu liikmeteni, edendada vastavat koostööd, omada ülevaadet riigi ja rahvusvahelistest toetusmeetmetest ja koostöövõimalustest ning tutvustada neid erialaliidu liikmetele.

Minister Tiit Riisalo ja ESA peadirektor allkirjastasid ESA peakorteris ESA-Eesti tellimislepingu

Rahvusvaheline koostöö

2023. aasta oli kosmosevaldkonnas tulemuslik: Euroopa Kosmoseagentuuri (ESA) ja Eesti ettevõtete vahel sõlmiti lepinguid rekordilises mahus ligi seitse miljonit eurot. ESA hankijate andmebaasi ESA-STAR lisandus 2023. aastal 22 majandusüksust, tõstes ettevõtete arvu 124-ni. Eesti osaleb 13 ESA valikprogrammis põhirõhuga tehnoloogia arendamisel, kaugseirel ja küberkaitsel. 2023. aastal sõlmiti ESA ja Eesti vahel tellimisleping (*Requesting Party Agreement, RPA*), mis võimaldab tuua järgmise viie aasta jooksul Eestisse eksklusiivselt Eesti ettevõtetele suunatud ESA tellimusi ja hariduslikke tegevusi mahus kümme miljonit eurot. Samuti uuendati Eesti äriinkubaatori lepingut ESA-ga, seades eesmärgi kaasata inkubaatorisse viis ettevõtet aastas.

Eesti eduloona kosmosevaldkonnas võib tuua esile kosmosekaamerate arendaja ja tootja Crystalspace OÜ, mille toode OPIC osaleb ESA teadusmissioonis Komeedipüüdur. Teiseks heaks näiteks on Eesti kaugseire ettevõtted Kappazeta OÜ ja ValuSpace OÜ, mis kaasasid 2023. aastal riskikapitali kokku summas 2,6 miljonit eurot. **Euroopa Tuumauuringute Organisatsiooni (CERN)** tegevuses andis 2023. aastal endiselt tugevalt tooni Eesti ambitsioon saavutada CERN-i täisliikme staatus. Eesti on CERNi assotsieerunud liige alates 2021. aasta 1. veebruarist ja EIS on selles vallas rahvusvahelise koostöö, tehnoloogiasirde ja ettevõtluse edendaja Eestis. Toimus CERN-i hindamiskomitee kolmepäevane kõrgetasemeline visiit Eestisse, mille raames kohtusid CERN-i hindamiskomitee liikmed Eesti poliitikakujundajate, teadusasutuste ja ettevõtetega. 2024. aasta märtsis toimub CERN-i nõukogu hääletus Eesti täisliikmeks võtmise teemal. CERN-i täisliikme staatus kaotab rahalise piirangu Eesti teadustegevuse ja ettevõtete tegevuse mahule CERN-is. CERN-i hankijate andmebaasi lisandus 14 uut ettevõtet, suurendades registreerunud Eesti majandusüksuste arvu 59-ni. CERN-iga sõlmis hankelepingu 21 Eesti ettevõtet, mis on seitsme võrra rohkem kui aasta varem.

2023. aastal laiendati ettevõtete võimalusi osaleda **rahvusvahelise rahastuse** taotlusvoorudes. Eesti ettevõtted osalesid peale Eurostarsi taotlusvoorude ka EUREKA Globalstars Keenia programmis, tarkvarainnovatsiooniklastri ITEA voorudes ning kaugturgudele sisenemiseks Innnowwide voorudes. Uuendusmeelseid ettevõtjaid nõustati Euroopa Innovatsiooninõukogu ettevõtluskiirendi (EIC Accelerator) ja Euroopa innovatsiooniökosüsteemide tugevdamiseks mõeldud taotlusvoorudes. 2023. aastaks planeeritud Brüsseli esinduse avamine lükkus edasi 2024. aastasse, et tagada parem ettevalmistus ja tegevuste fookus. Brüsselisse loodava esinduse eesmärk on tihendada koostööd Euroopa Komisjoni ja teiste EL-i institutsioonide võtmeisikutega, et saavutada ettevõtlus- ja innovatsioonipoliitikas ning vastavates rahastusmeetmetes Eesti ettevõtete huvide parem esindatus.

Ettevõtlus- ja innovatsioonitoetused

2023. aastal esitati kokku 818 toetustaotlust, millest rahastati 472 projekti rahalises mahus 99 miljonit eurot.

Uue välisrahastuse perioodiga seati tulenevalt TAIE arengukava eesmärkidest kitsam siht toetada ainult fookusvaldkondadesse panustavaid projekte (nt tootearendustoetus, ettevõtete arenguprogrammi toetus). Riigi vahendite maht toetustele kasvas, mistõttu sai lisaks rakendusauuringute toetusele tuua uute toetustena turule üliõpilaste insenerivaldkonna arendusprojektide rahastuse ja süvatehnoloogia iduettevõtete äriarendusprojektide toetuse, mis jätkuvad riigieelarve strateegia kohaselt vähemalt järgmised kolm aastat. Samuti lähtuti toetusmeetmete väljatöötamisel valitsuse suunistest suunata 40% toetusvahenditest väljapoole Tartut ja Tallinna ning nendega piirnevaid omavalitsusi. 2023. aasta märtsis taasavati SF 2021–2027 rakendusperioodi raames ettevõtete seas populaarne **innovatsiooni- ja arendusosaku toetus**. 2023. aastal esitati kokku 142 taotlust (60 arendusosaku taotlust ja 82 innovatsiooniosaku taotlust), millest rahastatud projektide kogumaht ulatus 920 000 euroni.

Ettevõtte arenguprogrammi eesmärk on toetada ettevõtete pikaajalist arengut, tegevuse paremat planeerimist, innovatsiooni rakendamist ja eelkõige tootearendust. Kokku rahastati SF 2014–2020 perioodi jooksul 300 projekti. Uuel rahastusperioodil jätkab EIS arenguprogrammi pakkumisega, mis on ennast ettevõtjate seas hästi tõestanud ning mille avamine on plaanis 2024. aasta esimeses kvartalis. Jätkus ka ettevõtja **tootearenduse toetuse pakkumine**, mille eesmärk on toetada ettevõtete investeringuid uute ja konkurentsivõimeliste toodete või teenuste arendamisel. Eelmise perioodi rahastusest toetati kokku 121 ainulaadset arendusprojekti.

2023. aastal käivitati kaks pilootmeedet. EIS korraldas insenerivaldkonna **üliõpilaste arendusprojektide toetuse** esimese taotlusvoor, mille eesmärk oli aidata kaasa ülikoolide ja rakenduskõrgkoolide üliõpilaste teadmiste arendamisele ja praktikasse rakendamisele inseneriteaduste vallas. Toetuse tulemusena paranevad ülikoolide ja rakenduskõrgkoolide üliõpilaste tehnilised oskused, mis on tarvilikud inseneri kvalifikatsiooni saamiseks, noorte seas suureneb insenerierialade populaarsus ning insenertehniliste oskustega tööjõu järelkasv. Kokku sai toetust kümme projekti kogumahu 960 000 eurot. Peale selle tuli oktoobris turule **süvatehnoloogiliste iduettevõtete arendusprojektide toetus**, mille abil pandi esimeses taotlusvoorus õlg alla 10 süvatehnoloogia iduettevõtte varase etapi äriarendusele. Süvatehnoloogia

iduettevõtjad saavad uute äriarendusteadmiste toel kasvatada suurema lisandväärtusega toodete, teenuste, tehnoloogiate loomist ja nende eksporti.

EIS-i tegevus Eestile eraldatud õiglase ülemineku fondi (edaspidi ÕÜF) vahendite kasutamisel on keskendunud ettevõtjate tegevusele Ida-Virumaal. 2023. aasta juunis avati **taotlemiseks Ida-Viru väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate investeeringute** toetus. Koos **Ida-Viru ettevõtluse** investeeringute toetusega on seni rahastatud kuut projekti. Koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga on aasta jooksul toetuse tingimusi uuendatud, et võimaldada laiemal hulgal piirkonna ettevõtetel paindlikumalt toetust taotleda. Taotlemise põhiaktiivsus langeb 2024. aastale. Juulis avati **Ida-Viru ettevõtjate teadusmahuka tegevuse** meede nii pilootaristu projektide kui ka rakendusuuringute ja tootearenduse projektide toetamiseks, aasta lõpu seisuga oli toetust saanud kolm projekti. Peale selle valmistati 2023. aastal ette ÕÜF-i **Ida-Virumaa ettevõtluse mitmekesistamise tugiteenuste** toetused, et tõugata **inkubatsioonikeskuste rajamise ja nõustamisteenuste pakkumisega** tagant majandusstruktuuri muutumist, uute ettevõtete tekkimist, tänapäeva nõuetele vastavate toodete ja teenuste väljaarendamist, välisinvesteeringute kaasamist ja uute töökohtade tekkimist Ida-Virumaal.

Rakendusuuringute programm

Rakendusuuringute programm sisaldab nii teadusmahukate projektide nõustamist kui rahastamist ning see on Euroopa Komisjoni strateegiliselt tähtsate tegevuste hulgas kuni aastani 2029.

2021–2022 aastatel korraldati kolm taotlusvoor. 2023. aastal lõppes enamik I ja II vooru projektidest. Samal ajal avas sihtasutus kolm uut taotlusvoor, mille vastu oli ettevõtetel suur huvi. Rakendusuuringute suurprojektide IV vooru eelhindamise tulemusena jäi konkurentsi 31 taotlust, millest rahastati 14 projekti kokku 15 miljoni euroga — toidutehnoloogiatest kuni iseliikuvate sõidukite, Euroopa Liidu taksonoomia raporteerimise automatiseerimise ja uudsete vesinikuseadmeteni. 2023. aasta lõpus toimus projektide vastuvõtt V taotlusvoorus, mida hinnatakse 2024. aastal.

Rakendusuuringute väikeprojektide voor maksimaalse toetussummaga 150 000 eurot on osutunud ettevõtjate seas väga populaarseks. 2023. aasta jooksul esitati 48 projekti (toetuse eelarve 6,5 miljonit eurot) millest rahastuse pälvis 39. Rahastatud projektid olid eri valdkondadest, sh e-tervise digilahendused ja tehnoloogiad, toidutehnoloogiad, materjalide arendus ning tõhusam küttesüsteemide juhtimine.

2023. aastal alustas **eelkliiniliseravimiarenduse alamprogramm** ja sõnastati **kestlikkuse alamprogrammi** fookus, mis keskendub kestliku tehaselise renoveerimise ning jäätmete ja teisese toorme ringlussevõttu soodustavate tehnoloogiate arengu toetamisele. Kolmas alamprogramm on ettevalmistamisel ning sinna on plaanis koondada „**targa tehnoloogia**“ **toetused**, sh droonid ja muud isenavigeerivad sõidukid maismaal, õhus ja vees.

2023. aastal **käivitati rakendusuuringute** keskus AS-i Metrosert koosseisus rakendusuuringute divisjonina, mille rajamiseks koostas EIS teostatavusanalüüsi. Keskus alustas viie valdkondliku tehnoloogiaarenduse teemaga: terviseandmete teisene kasutus ja väärindamine, biomassi töötlemine/rafineerimine uuteks ühenditeks, vesinikuseadmete tehnoloogiad (kütuseelemendid ja elektrolüüserid), droonitehnoloogiad ning isesõitvate sõidukite arendamine ja testimine rakendustes.

Vastutustundlik ja jätkusuutlik ettevõtlus ning rohemajandus

Edendamaks ettevõtete teadmisi vastutustundlikust ja jätkusuutlikust ettevõtlusest, katsetas EIS 2023. aastal kahte ettevõtetele mõeldud programmi, milleks olid **ESG ja kestlikkuse meistriklass** ning **ringdisaini meistriklass**.

ESG ja kestlikkuse meistriklassi programm kombineeris koolitust ja praktiliste väljakutsete lahendamist individuaalse mentorlusega. Programmi läbis 20 ettevõtet, kellel valmis programmi tulemusena ESG ja kestliku arengu strateegia koos esmase süsiniku jalajälje analüüsiga, mis võimaldab neil edaspidi süsteemselt oma kliimamõju juhtida.

Ringdisaini meistriklassi eesmärk oli anda programmis osalenud ettevõtetele uusi teadmisi jätkusuutlike toodete ja teenuste loomiseks ja arendamiseks. Programmi raames valmis kõigil osalenud ettevõtetel uue või täiendatud toote või teenuse ringdisaini prototüüp.

Ringdisaini meistriklassi ühe eduloona saab välja tuua spordirõivaid tootva brändi moomoo ehk Disaintekstiil OÜ. Ringdisaini auditi ja meistriklassi tulemusena töötas moomoo välja toodete parandusteenuse, näidiste järelturu idee ning plaani ringlahenduste rakendamiseks oma tootmis- ja tarbimismudelil. Bränd näeb selgelt, et ringdisain suurendab konkurentsieelist, mida turul nii mõnigi pakkuja ei ole veel enda jaoks avastanud.

Tööstusettevõtete abistamiseks kestliku arengu ja ringmajanduse vallas jätkus 2023. aastal **rohetoetuse** ehk **tootmisettevõtja ärimudeli muutmise toetuse** pakkumine. Toetuse abil on ettevõtjatel võimalik välja selgitada oma tootmise kitsaskohad ja lähiaja probleemid, samuti hinnata näiteks nii ettevõtte kui toote tasandil süsinikujalajälge, sõnastada ESG põhimõtted ning juurutada arendustegevust ja investeeringuid, mida läheb vaja kestliku arengu teekonnal.

Norway Grantsi finantsmehhanismist rahastatava **Eesti-Norra koostööprogrammi Green ICT** raames on perioodi jooksul toetatud kokku 94 projekti kogumalus 19,7 miljonit eurot, mis on suunatud Eesti ja Norra ettevõtjate ärikoostöö edendamisele ning kestlike lahenduste pakkumisele tööstuse, infotehnoloogia ja tervisetehnoloogiate valdkonnas. Projektid on elluviimisel ning nende tegevus lõpeb 30. aprilliks 2024. Juba lõppenud projektide seast leiab mitmeid häid koostööprojekte: näiteks UP Catalyst OÜ-d võib pidada teerajajaks uue tehnoloogilise lahenduse loomisel tsemenditööstuses, mis annab tänapäeval 8% ülemaailmsest CO₂ heitkogusest. Arenduskoostöö Norra ettevõttega Saferock võimaldab muuta tsemendist eralduva süsinikheite süsiniknanotorudeks ning valmistada CO₂-negatiivset betooni. Projektil on ehitussektoris suur keskkonnapositiivne potentsiaal.

Juulis 2023 avas EIS ka **ettevõtja varustuskindluse toetuse** ning aasta lõpuks rahastati sellega 35 projekti. Euroopa Liidu taasterahastu NextGenerationEU toetusega saavad ettevõtted teha investeeringuid Ukraina sõjaga kaasnenud energiakriisist tingitud võimalike varustushäirete ennetamiseks uuele energiaallikale üleminekul ja varustuskindluse tagamisel.

Digitaliseerimine

Ettevõtete digitaliseerimise valdkonnas jätkus 2023. aastal **teadlikkust suurendav ja võrgustikke arendav** tegevus, milleks oli näiteks raadiosaatesarja „Fookuses tark tööstus” ja sotsiaalmeediagrupi „Tark tööstus” sisu loomine, sh kogemus- ja edulugude kajastamine ning valdkonna ekspertide toel tööstusettevõtete pädevuse arendamine.

Toimus **digitaliseerimise meistriklassi** koolitus tööstusettevõtetele, kellel on siht optimeerida digilahenduste abil oma protsesse, vähendades seeläbi kulusid ja suurendades ettevõtte konkurentsivõimet. Tippkoolitajate ja personaalse mentori toel aidati programmis osalenud ettevõtetel luua kõige kriitilisemate tööprotsesside digitaliseerimise plaan, mis toetab osalenud ettevõtete tervikliku digistrateegia elluviimist. Kokku osales programmis üle 40 ettevõtte.

Toimus **digilahenduste ja innovatsiooni seminaride sari tööstusettevõtetele**, mis korraldati kolmel korral kolmes maakonnas (Võru-, Lääne- ja Jõgevamaal). Seminaride sarja eesmärk oli parandada regionaalsete ettevõtete teadlikkust innovatsioonist ja digitaliseerimisest ning avaliku rahastuse võimalustest. Üritused korraldati koostöös maakondlike arenduskeskuste ja AI & Robotics Estoniaga. Ürituse sihtrühm olid eeskätt tööstusettevõtete omanikud, juhid, tootmisjuhid ja IT-spetsialistid.

Teadlikkuse suurendamise eesmärgil ja parimate kogemuste kasutusele võtmise julgustamiseks korraldati **andmetöötamise konverents „Potentsiaal ja parimad praktikad tööstusettevõtetele”**. Konverentsil tutvustati tööstusettevõtetele nutikaid andmetöötamise lahendusi, nende potentsiaali ja kasutusvõimalusi tööstuses. Räägiti, kuidas tehnoloogiaid ja andmeanalüüsi meetodeid rakendades saab tootmist optimeerida, efektiivsust suurendada, kulusid vähendada ning leida innovatsiooni ja kasvu uusi võimalusi. Jagati ka praktilisi näiteid ettevõtete kohta, kes on oma tegevuses nutikaid andmetöötamise lahendusi juba kasutusele võtnud.

Digitaliseerimise hoogustamise toetusvõimalustest kõige suurema mahuga on **digipöörde toetus**, eesmärgiga aidata ettevõtteid automatiseerimisel ning digitehnoloogiate ja robotite kasutuselevõtul. Digipöörde toetuse puhul toimus kaks taotlusvooru: üks töötlevale tööstusele ja teine muudele sektoritele. Kokku rahastati 2023. aastal 65 projekti, toetuste kogusummas 13 miljonit eurot. Toetusi rakendati ka **reaalajamajanduse edendamiseks**. 2023. aasta kevadel toimus taotlusvoor uudse, ettevõtja vajadustele vastava äritarkvara lahenduse ja sellega seotud tarkvarakomponentide väljatöötamiseks. Rahastuse sai 10 taotlust toetussummas 560 000 eurot. Teise reaalamajanduse taotlusvooru eesmärk oli toetada andmepõhise aruandluse arendamisega tarkvaraarendusi, mis lihtsustavad aruandluskohuslastel andmete esitamist. Rahastati 10 projekti toetussummas 820 000 eurot, projektid viiakse ellu 2024. aastal.

Küberturvalisuse valdkonnas alustati 2023. aastal koostöös Riigi Infosüsteemi Ametiga väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamist, et suurendada nende teadlikkust olemasolevate IT- süsteemide küberturvalisusest ning teha selles vallas vajalikke arendustöid. Toetuse eesmärk on aidata ettevõtjatel end küberrünnakute ja nendega kaasnevate majanduskahjude eest paremini kaitsta. Ettevõtjate huvi toetuse vastu on suur, taotlusvoorud on avatud 2024. aasta keskpaigani.

2023. aastal käivitus **innovaatiliste riigihangete** meetme uus tegevusperiood, mille eesmärk on tugevdada avaliku sektori võimekust hankida koostöös partneritega ettevõtetelt uuendusmeelseid lahendusi. EIS-i roll innovaatiliste riigihangete edendamisel on toetada seni kogunenud teadmistega Riigikantseleis ellu viidava avaliku sektori innovatsioonifondi tegevust, millega seoses alustati 2023. aastal innovatsioonihangete juhendmaterjalide koostamisega. Eelmise tegevusperioodi kokkuvõtteks korraldas EIS **avaliku sektori innovatsioonikonverentsi**, mille eesmärk oli julgustada avalikku sektorit katsetama, tulevikku vaatama ja otsima uusi võimalusi erasektorist. Konverentsil, kus osales ligi 200 inimest nii avalikust kui ka erasektorist, jagati kogemuslugusid uuenduslike lahenduste loomisest ja hankimisest eri valdkondades.

Loomemajandus

2023. aasta esimeses pooles lõppesid rahastusperioodi 2014–2020 viimased **teadlikkuse ning teadmiste ja oskuste kasvatamiseks mõeldud eriprojektid**. Tallinn Music Weeki toimumise ajal kutsuti Eestisse 28 välisdelegaati, kes kohtusid siinsete valdkonnaesindajatega, et sõlmida pikaajalisemaid rahvusvahelisi suhteid. Korraldati Creative Business Cupi Eesti eelvoor, mille raames saadeti kolm esindajat osalema Taani finaallüritusele. Creative Business Cup on platvorm loomemajanduse *start-up*-ettevõtetele, kes arendavad innovaatilisi tooteid või teenuseid ning kel on ambitsiooni jõuda rahvusvahelisele turule.

Loomettevõtetele mõeldud reaalmajanduse ja digitaliseerimise meistriklassi lõpetamine

Kümnele loomeettevõtjale korraldati **arengukava koostamise praktikum**, et jagada teadmisi strateegilise planeerimise tööriistadest ja anda esmased oskused nende kasutamiseks oma ettevõtte arengu kavandamisel. Kolme loomemajandusettevõtte osalusel toimus **juhtide mentorprogramm**, et pakkuda kasvuettevõtete juhtidele uuenduslikke juhtimisteadmisi. Loomettevõtetele korraldati ka **reaalajamajanduse ja digitaliseerimise meistriklassi pilootprogramm**, milles osales 13 ettevõtet ja mille eesmärk oli muuta äriprotsesside, teenuste ning tootmis- ja tarneaahelate toimimine digitaliseerimise ja reaalamajanduse lahenduste kasutuselevõtuga efektiivsemaks. Programmi võitja tiitli pälvis PIN Arhitektid OÜ.

Uue rahastusperioodi toetustest esimesena avanes 2023. aasta suvel **loomeettevõtjatele tugiteenuste pakkumise toetuse taotlusvoor**, mille abil jätkati alustavate ja tegutsevate loomeettevõtjate teadmiste ja oskuste arendamise, jätkusuutlike ärimudelite väljatöötamise, innovatsioonivõimekuse ja rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamisega. Toetus on suunatud loomemajandusvaldkonna arendusorganisatsioonidele, kes tunnevad hästi oma valdkonna sihtgrupi vajadusi ja on võimelised pakkuma vastavaid teenuseid. Kokku rahastati 11 taotlust kogumahus u 1,5 miljonit eurot.

2023. aasta oktoobris avati **loomeettevõtjate ekspordivõimekuse arendamise toetus**. Kasvupotentsiaaliga loomeettevõtjad saavad toetuse abil osaleda rahvusvahelistel kontakt- ja turundusüritustel ning messidel või koolitustel ja arenguprogrammides. Uute teenuste ja toodetega on võimalik siseneda uutele välisriikidele või kasvatada olemasolevate sihtturgude müügimahte. Loomemajanduse eksporditoetus oli taotlemiseks avatud ka eelmisel struktuuritoetuste perioodil, mil sai toetuse 109 loomevaldkonna ettevõtjat summas 4,7 miljonit eurot.

Novembris avanes **loomeettevõtjate arenguplaani elluviimise toetus**, mida saavad loomesektori ettevõtjad kasutada uute ärimudelite realiseerimiseks, tootearenduseks, digitaliseerimiseks ja personali koolitamiseks. Toetuse pilootprogramm oli avatud ka aastatel 2021–2023, mille jooksul toetati kokku 17 loomevaldkonna ettevõtja arenguplaani summas 1,2 miljonit eurot.

Iduettevõtluse ökosüsteemi arendamine

Startup Estonia peamine ülesanne on **iduettevõtluse, sh teadmusmahuka ökosüsteemi arendamine**, et Eestis oleks soodne, konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik keskkond teadmus- ja tehnoloogiamahukate iduettevõtete asutamiseks ja kasvatamiseks. Kaasrahastamise eesmärgil sõlmiti koostöölepingud Eesti

start-up-maastikul toimuvate suuremate ja sisukamate ürituste ja programmide eestvedajatega. Peale selle osaleti välismaiste suurürituste korraldamises, muutes nähtavamaks Eesti idusektori ning *start-up*-viisa võimalused. Iduettevõtluse tugiorganisatsioonidele korraldati regulaarseid kohtumisi, strateegiapäevi ja õppereis USAsse. Põhjamaade ja Eesti võrgustumise nimel algatati Nordic Tech Valley tegevussuund, mille raames toimus ka esimene konverents „Nordic Tech Valley Talks“. Kokku osales programmides ja üritustel üle 1900 ettevõtja.

Toimiva iduettevõtluskeskkonna üks peamisi alustalasid on kvaliteetse tööjõu kättesaadavus. Selleks viidi ellu 2017. aastal käivitunud *start-up*-viisa ja 2023. aastal käivitunud *scale-up*-viisa programmid, mis võimaldavad lihtsalt ja kiiresti värvata töötajaid väljastpoolt Euroopa Liitu ning tuua oma iduettevõtte väljastpoolt Euroopa Liitu Eestisse. Viisaprogrammide toel sai aastaga loa Eestisse asuda 600 spetsialisti ja iduettevõtte asutajat. Toimusid ka viisa tutvustusüritused välisriikides ja kogukonnaüritused välisasutajatele Eestis.

Tööjõu kättesaadavuse parandamise ning iduettevõtluse regionaalse teadlikkuse ja võimaluste edendamisega tegeleti ka **Ida-Viru iduettevõtlusprogrammi** toel. Aasta jooksul kaasati ligi 60 partnerit nii Ida-Virumaalt kui ka väljapoolt. Toimus kuus noortele mõeldud arenguprogrammi ja üritust. Kokku jagati toetust 14 organisatsioonile.

Teine tähtis samm iduettevõtluse ökosüsteemis on **kapitali kättesaadavus**. EIS-i tütarettevõtte SmartCap viis ellu Superangeli ärikiirendi, et Eesti iduettevõtetel oleks rohkem varase faasi institutsionaalset kapitali. Ärikiirendi programm sai 2023. aasta sügisel läbi ning kokku osales selles nelja aasta jooksul 33 ettevõtet, kes kaasasid arendusprogrammide toel 47 miljonit eurot erakapitali. 2024. aastal on plaanis käivitada pikaajaline **tervise tehnoloogiate iduettevõtluse teaduskiirendi**, mis võimaldab teadusmahukatel tervisevaldkonna iduettevõtetel jõuda prototüübini või mõnel muul moel oma küpsustaset tõsta.

Vastavalt süvatehnoloogia tegevuskavale sooviti kiirendada süvatehnoloogia ettevõtlust soosiva keskkonna arengut ja iduettevõtluskogukonna koostöövõimekust (sh toetusmeede süvatehnoloogia iduettevõtetetele), et luua Eestis rahvusvaheliselt edukaid ja mõjukaid süvatehnoloogia ettevõtteid. 2023. aasta lõpuks oli andmebaasis registreeritud 132 süvatehnoloogia iduettevõtet.

Rahvusvahelised teenused

2023. AASTA PEAMISED TEGEVUSSUUNAD

Eksport

2023. aastal loodi ekspordiosakonnas uus struktuur, et olla tugev ja paindlik partner Eesti eksportööridele. Restruktureerimise tulemusena hakati alates sügisest pakkuma teenuseid kolmes strateegilise fookusega ja riikidevahelist sünergiat omavas regioonis: lähiturud, kaugturud ja Aasia. Lisaks pöörati tugifunktsioonina tähelepanu ekspordi arendamisele.

Lähtudes EIS-i eesmärkidest ja meetmete portfellist, toetati eksportivaid ettevõtteid vastavalt vajadusele kogu nende väärtusahela ulatuses nii Eestis kui ka väljaspool Eestit. 2023. aasta fookuseks oli aidata kaasa keskmisest suurema lisandväärtusega eksportivate ettevõtete arvu kasvule ja **ekspordi mitmekesistamisele nii sektorite mõttes kui ka geograafiliselt**. Eksporditegevuste võimestamisel toetati ettevõtteid turu kasvatamisel järgmiste sekkumiste ja teenustega.

1. Turuteadlikkuse suurendamine

Lähiturgudelt uutele turgudele orienteerumine on suurendanud huvi turuinfo jagamise, seminaride ja nõustamise järele. **Rahvusvahelise eksperdi kaasamise** teenusega 2022. aastal liitunud 47 ettevõtet lõpetasid 2023. aastal oma projektid. Enim kasutati teenust Saksamaa, Araabia Ühendemiraatide, Soome, Hiina ning Norra suunal. 74% teenust kasutanud ettevõtetest sisenesisid teenusesse oma eksperdiga, 26% vajasis eksperdi otsingul tuge. Teenust kasutati seejuures enim toote või teenuse kohandamiseks ja arendustegevuse kavandamiseks vastavalt sihtturu spetsiifikale, turule sisenemise strateegia kujundamiseks, toote või teenuse positsioneerimiseks sihtriigis ning suure tähtsusega kontaktide tuvastamiseks ja kohtumiste ettevalmistuseks.

2. Ekspordivõimekuse toetamine

Ekspordinõunikud tegutsesid 2023. aasta lõpu seisuga kokku 16 riigis. **Lähiturgude regioonis** tegutses 2023. aastal üheksa ekspordinõunikku kuues riigis: Soomes, Rootsis, Norras, Taanis, Hollandis ja Saksamaal. Majanduslikel kaalutlustel, seoses nõrgenenud nõudlusega lähiriikides, jätkatakse nii Rootsis kui ka Soomes aastast 2024 ühe nõunikuga.

Kaugturgude regioonis oli aasta lõpu seisuga kuus ekspordinõunikku: Ameerika Ühendriikides, Keenias, Araabia Ühendemiraatides, Poolas, Prantsusmaal ja Inglismaal. 2023. aastal kasvas huvi kaugturgude vastu, mida mõjutas majandusolukorra halvenemine Skandinaavia maades ja seal tegutsenud ettevõtete vajadus uute turgude järele. Keenia kontor avati aprillis 2023. Kevadel korraldati Nairobi tehnoloogiasektori ärimissioon ning Eesti ühisstend Transform Africa üritustel Zimbabwes. Paralleelselt tutvustati Aafrika äri võimalusi ka Tallinnas, kus maikuus toimus Eesti-Aafrika ärifoorum ning aasta teises pooles võttis Keenia vastu Eesti terviseettevõtete ärimissiooni.

Aasia regioonis toetati ettevõtteid viiele fookusturule sisenemisel: Jaapan, Singapur, Lõuna-Korea, India ja peatselt ka Vietnam. 2023. aasta esimeses pooles avas Välisministeerium koostöös Korea ja Singapuri ekspordinõunikega ettevõtluskeskused nii Singapuris kui ka Soulis. Kaupade eksport Aiasse kasvas 2023. aastal 24% – märgatav on ettevõtjate huvi siseneda Aasia turule. Eesti ettevõtetele tutvustati ekspordi võimalusi Aiasse, suurim ettevõtmine oli iga-aastase rahvusvahelise konverentsi „Big in Asia“ korraldamine.

3. Turule sisenemine ja turul kasvamine

Turule aitamise peamised teenused on välismessid, ärimissioonid (välisettevõtete ostujuhid Eestisse, ettevõtted sihtriikidesse), võrgustumisüritused sihtturgudel ja VIP-visiidid.

EIS osales koos ettevõtetega **23 rahvusvahelisel välismessil ühisstendiga**, kuhu aasta jooksul kaasati ligi 200 ettevõtet. Peale selle korraldati kas koos välismessiga või eraldi kümme ärimissiooni kuude sihtriiki. Näiteks Eesti toidu- ja joogisektori ettevõtjate seas nõutud rahvusvahelise messi Gulfood raames kaasati ühisstendi 18 sektori ettevõtteid ja korraldati koostöös Team Estoniaga Eesti 105. aastapäeva vastuvõtt. Kolm Eesti ettevõtet võitsid Gulfoodi messi toiduinnovatsiooni võistlusel esmakordselt peaauphinna – Revala piimatoodete, Must Küüslauk mahetoodete ning Rosena DK tervise- ja heaolutoodete kategoorias. Kõik kolm ettevõtet said messi tulemusena hinnapäringuid ja uusi tellimusi ning kokku ligikaudu 300 uut kontakti, millega edasi töötada.

2023. aastal toimus mitu **kõrgetasemelist visiiti** – näiteks president Alar Karise visiit Londonisse maikuu, peaminister Kaja Kallase visiit Singapuri juunis ja Prantsusmaale oktoobris. Visiitidele oli kaasatud arvukalt ettevõtteid ning toimus kõrgel tasemel kohtumisi, mis toetavad osalenud ettevõtete äritegevust nendes riikides. Prantsusmaal sõlmiti peaminister Kaja Kallase ning majandusministrite Tiit Riisalo ja Oliver Brechti osalusel mõlema riigi nn puhta tehnoloogia (*cleantech*) sektorite vastastikuse mõistmise memorandum.

Rohkelt on tähelepanu saanud riikidevaheline koostöö kaitsetööstuse vallas. Defence B2B Matchmaking Pariisis viis üheksa Eesti ettevõtet kokku Prantsusmaa sama valdkonna esindajatega. Poolas Kielces toimus kaitsetööstuse mess MSPO (Defence and Aerospace Expo), mille tähtsus oli üleeuroopaline.

Rahvusvahelise turunduse valdkond toetab Eesti ettevõtteid rahvusvahelistel turgudel võimalikult täpselt sihitud turundus- ja kommunikatsioonitegevusega. Eesmärk on suurendada teadlikkust fookussektoritest, arendada rahvusvahelist (meedia)partnerlust ja tugevdada Eesti mainet. Valdkond panustab turundus- ja kommunikatsioonitegevusse, mis on kohandatud iga sektori tugevate külgede ja võimaluste rõhutamiseks sihtturgudel. Tähelepanu all on kõrge kasvupotentsiaaliga sektorid nagu haridustehnoloogia, tervisetehnoloogia, kaitsetööstus, puidutööstus, toidutööstus, merendus, IKT ja rohetehnoloogia. Riikidest on tähelepanu all Lõuna-Korea, Laheriigid, Ühendkuningriik, Jaapan, Singapur, ASEANi riigid, Ameerika Ühendriigid, Aafrika (Keenia, Namiibia, Botswana, LAV), Saksamaa, Prantsusmaa, Poola ja India.

Turism

EIS-i turismivaldkonna edendamine keskendub eeskätt turundustegevuse (nii B2C ehk lõppkliendile kui ka B2B ehk reisikorraldajatele) ning turismisektori arendamisele, et täita turismistrateegia 2025 eesmärged.

Turismiturundus on sihitud teadlikule külastajale, kes huvitub Eestist rohkem kui üheks reisiks, soovib jääda kauemaks ning on valmis mitmekesisemalt teenuseid tarbima. 2023. aastal tegime selleks turundust digi- ja sotsiaalmeediakanalites, kampaaniaid, B2B kontaktüritusi ja turgudepõhiseid e-õppe keskkondi sihtriikide reisiagentidele, toetades seda kommunikatsiooni, sh pressireisidega. Aasta jooksul võõrustati

89 **pressireisi** 269 osalejaga (ajakirjanikud, teletiihmed, fotograafid) 16 sihtriigist. Reisisimeedias kajastati Eestit 2023. aastal 2989 artiklis. Kõige suurema osakaalu moodustas Saksamaa, järgnesid inglise- ja soomekeelsed kajastused. 2023. aasta kõige suurem kasv tuli Hispaaniast, kus Eestit kajastati reisisimeedias 201 korda. Potentsiaalsete reisijateni jõudsimise kahel miljardil korral, reklaamikuludesse arvestatult oleks see alternatiivkuluna maksma läinud 23 miljonit eurot.

2023. aastal korraldati esmatähtsatel turgudel kokku **20 kampaaniat**, mille eesmärgid, näiteks kvaliteetsete sessioonide arv lehel visitestonia.com ületati ligi 400%. Kõige suurem osakaal kampaaniates oli Soome turul, kus saavutasime 192 miljonit näitamist (mitu korda näidati reklaamikujundust) ning kvaliteetseid sessioone kampaanialehel oli 279 000 (veebilehe külastaja viibib lehel vähemalt 60 sekundit ja teeb vähemalt ühe lisategevuse, vaadates vähemalt üht sisulehte). Märkata on Eesti vastu huvi kasvamist nii Poola kui Leedu turul.

2023. aastal viidi ellu mitu edukat **teleprojekti**. Koostöös maailmas tunnustatud ajaloolase ja saatejuhiga filmiti Eestis reisisaade „Treasures of Estonia“, mida näidatakse BBC World Newsi kanalil ja ühel kõrgeima reitinguga telekanalil Inglismaal (UK Channel 4). Septembris toimus koostöö Saksa populaarse kokasaatega „Kitchen Impossible“. Telesaade läheb eetrisse 2024. aastal erakanalil VOX, millel on Saksamaal turuosa 7,2% ning mida jälgib keskmiselt 7,5 miljonit inimest. Saates võistlesid omavahel restorani 180° peakokk Matthias Dietrich ja Saksa televisioonikokk Tim Mälzer.

Koos Euronewsiga korraldati kampaania, mille raames filmiti „Discover Estonia“ reisisaade, eesmärgiga rääkida tõsiste sõjateemade kõrval julgelt Eestist kui endist viisi avatud, mitmekesisest ja huvitavast sihtkohast. Kampaaniaga jõuti 57% Euronewsiga vaatajani ja brändi tuntus kasvas 269%. 66% vastajatest, kes nägid kampaaniat, pidasid Eestit turvaliseks sihtkohaks, samas kui nende seas, kes kampaaniat ei olnud näinud, pidas Eestit turvaliseks sihtkohaks 29%. Kampaania koosnes kolmest osast: digikampaania (sh artiklite levitamine), teleklipid ja klippide promo ning sotsiaalmeedia. Telesaade jõudis üle ilma ligi 38 miljoni vaatajani, kellest 24 miljonit olid Euroopas, artikleid loeti 52 000 korral ning sotsiaalmeediaga jõuti ligi 1,6 miljoni kasutajani.

Eesti turismisihtkoha põhikanalit, üheksas keeles visitestonia.com veebilehte külastati 2023. aastal üle 14 miljoni korra ehk 39 000 külastust päevas. Uusi külastajaid tuli veebilehele 8,3 miljonit (+32%). Iga 60 sekundi järel tutvustati lehe sisu 16 uuele inimesele ning korduvkülastajaid oli igas minutis kolm. Korduvate külastajate arv kasvas 62%.

Müügitegevus rahvusvahelistele reisikorraldajatele keskendus lähiturgudele (Soome ja Skandinaavia riigid), kust on tulemas ka kõige suurem arv korduvkülastusi, seega on pidev uute reisiideede ning toodete turgudele viimine äärmiselt tähtis.

2023. aasta läbimurdena saab välja tuua muudatused Saksamaa ja Šveitsi suunas, kus Eesti oli varasemates tootepakkumistes peamiselt ühe osana Baltikumist (Eestis ööbiti keskmiselt 1–2 ööd). Nüüd on kümme regiooniülest reisikorraldajat võtnud Eesti oma tootepakkumisse ainsaks sihtriigiks (mitte enam Baltikum tervikuna) ja siin veedetakse keskmiselt 5–7 ööd. Peamiselt on selliste turismitoodete fookuses loodusturism, Tallinnast liigutakse rohkem välja ja majutatakse regioonides, mis on ka riikliku turismistrateegia eesmärk. EIS-i panus läbimurde saavutamisel oli märkimisväärne, tutvustades reisikorraldajatele töötubades ja tutvumisreisidel Eesti kvaliteetseid turismiteenuseid.

2023. aastal jätkus teist aastat **koostöö B2B välisagentuuridega** 12 sihtturul: Rootsis, Norras, Suurbritannias, Saksamaal, Šveitsis, Austrias, Itaalias, Prantsusmaal, Hispaanias, Belgias, Hollandis ja

Ameerika Ühendriikides. Koostöö agentuuridega on kaasa toonud märkimisväärse kasvu nii sihtturgude kontaktide arvus kui ka kvaliteedis. Kokku korraldas EIS sihtturgudel 2023. aastal enam kui 200 **B2B müügitegevust**, sh esitlusi, töötube, kontaktüritusi ja tootetutvustusreise, mille käigus informeeriti enam kui 7400 sihtturgude hulgimüüjat, reisikorraldajat ja reisiagenti. **FAM-reiside** ehk tootetutvustusreiside käigus toodi Eestisse pea 800 reisikorraldajat ja -agenti, mille tulemusel on Eesti tootepakkumine esmakordselt võetud müüki 46 välismaises reisibüroos ning tootepakkumine on uuendatud hinnanguliselt 400 välismaises reisibüroos.

Äriturismi ehk MICE-valdkonnas (Meetings, Incentives, Conferences, Events) keskenduti 2023. aastal MICE-sektori ettevõtete kvaliteedile ja koostöövõrgustiku laiendamisele. Üheks olulisemaks ürituseks oli sügisene äriturismi koolituspäev, kus esinesid Euroopa juhtivad MICE-sektori spetsialistid, kes andsid 80 kohalikule teenusepakkujale ülevaate äriturismi trendidest ja rahvusvahelistest ootustest ning nõu, kuidas kasvatada Eesti kui äriturismi sihtkoha potentsiaali. Fookuses olid ka kolmikpöörde teemad, nagu kestlikkus äriturismis, ettevõtete digitaliseerimise tähtsus ning innovatsioon kliendi ootustele vastamises.

Koos **Eesti Konverentsibürooga** korraldati 2023. aastal 34 müügiüritust, sh kaks MICE-messi ja seitse tootetutvustusreise, mille käigus informeeriti enam kui 2600 MICE-kontakti ning kutsuti ellu rahvusvaheliste konverentside korraldusõiguse taotlemise programm.

2023. aasta esimeses pooles avanes taas **rahvusvaheliste konverentside taotlusvoor**, mille eesmärk on toetada rahvusvaheliste konverentside korraldamist Eestis ja nende turundamist väliseturul, et kasvatada Eestisse saabuvate kõrgema maksevõimega väliskülastajate hulka, arendada äri- ja teaduskontakte ning suurendada Eesti kui turismiriigi tuntust väliseturudel. Taotlusvoorst sai toetust kokku kaheksa konverentsi kogumahas 225 000 eurot.

Rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetamise eesmärk on hoida Eesti tuntust atraktiivse sündmusturismi sihtkohana. 2023. aastal toimus kultuuri- ja spordisündmuste korraldamiseks ja nende nähtavuse suurendamiseks kaks taotlusvoor. **Rahvusvaheliste suursündmuste** toetust saab taotleda kolmel järjestikusel aastal toimuvatele sündmustele kolmeks aastaks korraga ning pikaajalise rahastuse sai sellest voorust viis regulaarselt toimuvat suursündmust, mis toovad Eestisse arvukalt väliskülastajaid. Järgmisel kolmel aastal saavad toetuse Simple Session, Jazzkaar, Pimedate Ööde Filmifestival, Saaremaa Ooperipäevad, Viljandi Pärimusmuusika Festival ja Tallinn International Horse Show. Kokku on suursündmuste toetuse maht ligi 1,3 miljonit eurot.

2023. aasta teises pooles toimus lisaks **üheaastaste spordi- ja kultuurisündmuste taotlusvoor**, kus sai 572 000 euro ulatuses rahastuse neli kultuuri- ja neli spordisündmust, mis toovad sel aastal Eestisse rahvusvahelist publikut ja kasvatavad välis turistide ööbimiste arvu. Kultuurisündmustest said toetuse festival I Land Sound 2024, Pärnu valgusteatr festival „Öövalgel“ 2024, VIII Narva Ooperipäevad ning Tallinn Music Week 2024. Spordisündmustest rahastatakse ringrajavõidusõitu Estonian Grand Prix 2024, kettagolfivõistlust Euroopa Discgolfi Festival 2024, laskesuusatamise IBU noorte ja juunioride maailmameistrivõistluste korraldamist ning jalgrattavõistlust Tartu Rattaralli 2024, mis on UCI Gran Fondo World Series sarja etapp.

Suurkontsertide sihtfinantseerimise programmist toetati 2023. aastal kokku nelja artisti toomist Eestisse: Alan Walker esines Beach Grind 2023 festivali raames ning Tallinna lauluväljakul astusid üles Scorpions, Depeche Mode ja The Weeknd.

Koostöös Visit Saaremaaga korraldati Kuressaares iga-aastane üle-eestiline **turismikonverents LOO LUGU**, kus osales kokku 398 turismiettevõtjat ja -arendajat. Käsitleti teemasid, kuidas rääkida rahvusvahelisele publikule lugu Eestist kui kestlikust ja digiriigist ning kuidas võiks rääkida oma lugu eri sihtkohad ja ettevõtjad, et mõjuda isikupäraselt.

Rohepöörde hoogustamiseks turismisektoris korraldati 2023. aastal kestliku turismi uuring, kus saadi 550 Eesti turismiettevõtte sisend. Uuringu tulemusena selgus, milline on turismisektori roheteadlikkus

ning takistused ja probleemid, mis mõjutavad kestlike põhimõtete rakendamist. Uuring on alusteabeks Eesti kestliku turismi tegevuskava koostamisel. Koostöös Visit Tallinnaga toimus rahvusvahelise võrgustiku **Green Destinations aastakonverents**. Osalejaid oli 43 riigist, kellest ligi 80% külastas Eestit esimest korda.

Liituti ka **Rohetiigri Akadeemiaga**, kus töötati välja kestliku turismiettevõtte enesehinnangu tööriist ja alustati **kestliku turismi mentorteenusega**, mille käigus valmib ettevõtetele kestliku arengu tegevuskava. Green Key märgisega ettevõtete arv kolmekordistus: kehtivaid Green Key märgiseid on 2023. aasta lõpu seisuga 64 turismiettevõtte peaaegu 150 teenusel. **Rahvusvahelise roheliste sihtkohtade programmi Green Destinations** seitse Eesti rohelist sihtkohta jõudsid maailmas oma edulugudega 100 parima koha nimistusse. Kirjeldatud tegevused aitasid Eestil saavutada 2023. aastal **kestliku turismi edetabelis** (Sustainable Travel Index) maailmas 4. koha.

Innovatsiooni- ja digipöörde hoogustamiseks nõustati turismiettevõtteid ärimudelite uuendamisel ning jätkati teenusedisaini meistriklassi gruppidega. Peale selle arendati välja turismiettevõtte digimentorluse teenus, mille käigus tehakse ülevaade digitaliseerimise hetkeolukorrast ja töötatakse välja tegevuskava, kuidas muuta ettevõtte järgmise kolme aastaga kasumlikumaks ja tõhusamaks. Veebiseminaridel, koolitustel ja töötubades kasvatati teadmisi edukast pakkumisest välisturgudele digikanalites ning tutvustati turismiettevõtjale sobivaid tarkvaralahendusi. Kokku liitus teenusega ligikaudu 170 ettevõtet, kellest 130 lõpetas 2023. aastal ja ülejäänud lõpetavad 2024. aasta I kvartalis.

Turismi tootearendustoetuse fookuses oli kestlike turismiteenuste aredamine, mis tekitavad motivatsiooni Eestit külastada. Kokku valmis toetuse raames 72 uut turismiteenust.

Turismiettevõtetele on olnud võimalus realiseerida oma arenguplaane **turismiettevõtete ärimudelite arendamise toetuse** abil. 2023. aastal valmisid viimased turismi ärimudelite arendamise suurprojektid, mille tulemusel toodi turule uuendatud või senisest kõrgema lisandväärtusega teenused või tehnoloogilised lahendused. Kokku valmis perioodil SF 2014–2020 turismi ärimudelite 45 suurprojekti.

Turismisektori kesksete digilahenduste toetuse eesmärk oli muuta turismisektori tööprotsessid efektiivsemaks ning külastajatele info kättesaadavamaks ja broneeringute tegemine hõlpsamaks, samuti parandada sektoris andmeanalüüsi ja andmete kasutamise võimekust. Kokku valmis 2023. aasta lõpuks seitse uut digilahendust, mille väljaarendamiseks investeeriti ligi kaks miljonit eurot.

2023. aasta lõpus avas **EIS turismisektori tarkvarade liitumis- ja liidestamistoetuse**, mis kiirendab turismiteenuste pakkuja tööprotsesside digitaliseerimist ja automatiseerimist. Toetus võimaldab liitumist konkreetse tarkvaraga (näiteks võtta kasutusele uus ressursihalduse tarkvara) ja samuti liidestada erinevat tarkvara.

Lennufirmadel on endiselt huvi Eestisse lennata, küll aga on nende rahaline võimekus turunduse vallas saanud pandeemia ajal märkimisväärselt kannatada ning uute otselendude loomisel ja olemasolevate sageduse säilitamisel peetakse väga oluliseks riigi turundustuge. 2023. aastal tehti **liinifondi programmi** alt 16 lennusihtkoha puhul koostööd ja ühisturundust kuue rahvusvahelise transpordifirmaga (nt Ryanair, Wizzair, Air Baltic), et säilitada ja kasvatada olemasolevaid otseühendusi ning luua juurde uusi.

E-residentsus

E-residentsuse vallas jätkati 2023. aastal oma strateegia elluviimist, mis näeb ette toote kasutajakogemuse parandamist, teenusepaketi täiustamist, müügi ja distributsiooni parendamist ning programmiga seotud riskide haldamist ja maandamist.

Kasutajateekonna parendamiseks tehti 2023. aastal ettevalmistusi korduvtaotlemise lihtsustamiseks (selleks et edaspidi ei peaks e-residentsust uuendada soovijad alustama avalduse täitmist n-ö nullist, eeltäidetakse korduvtaotlejate avaldused esimesel täitmisel avaldatud infoga), mis saab kasutajatele kättesaadavaks 2024. aasta esimese kvartali jooksul. 2023. aastal lõpetas Politsei- ja Piirivalveamet lepingu

välise teenusepakujaga e-residentide kaartide väljastamiseks, mis vähendas võimalust saada kaart kätte piirkondades, kus Eestil puudub esindus. 2023. aastal jõuti koostöös Välisministeeriumi ning Politsei- ja Piirivalveametiga kõiki osalisi rahuldava lahenduseni ning kaartide väljastamiseks jätkatakse regulaarseid konsulaarmissioone EIS-i jaoks olulisse seitsmesse Euroopa linna ning ka Dubaisse, Bangkoki ja São Paulosse.

Teenusepaketi täiustamiseks alustati e-residentsuse portaali arendamisega ning täiendati virtuaalse turuplatsi funktsionaalsust, et e-residentidel oleks võimalik veelgi turvalisemal ja mugavamal viisi leida Eesti teenusepakujate hulgast koostööpartnereid. Tugiteenuste pakujate ringi laiendamiseks kasvatati 2023. aastal turuplatsi liikmeskonda 19 uue ettevõtte võrra, sealhulgas oli kuus kiirendit, neli maksunõustamise ettevõtet ning kaks *fintech*-ettevõtet.

Tehti koostööd ettevõtlusele tuge pakuvate programmidega nagu Startup Wise Guys, Tenity Nordics, Technopol, Accelerate Estonia, Prototron ja CDL, mille eesmärk oli suurendada e-residentidest kandideerijate arvu. EIS koondas oma veebilehele ingliskeelsena ligi 70 Eestis pakutavat rahastusvõimalust (inkubaatorid, kiirendid, investeerimise ja rahastamise võimalused, klastrid, toetusorganisatsioonid, toetused, laenud, iduettevõtetele suunatud võistlused ja üritused).

Müügi- ja turundustegevuse täiustamiseks alustati e-residentsuse programmi info lokaliseerimisega. 2023. aastal tõlgiti Hispaania turule e-residentsuse peaveeb, koostati hispaaniakeelseid sisu-, meedia- ja kampaaniamaterjale, korraldati Hispaania e-residentide kogukonnaüritus, alustati partnerlust Club Globalsiga ja filmiti maksuteemalisi videoid kohalike teenusepakujatega. Hispaania turg kasvas 2023. aastal nii uute lisandunud e-residentide (+27%) kui ka nende loodud ettevõtete arvu (+24%) poolest. Samuti kasvas Hispaania meedia proaktiivsete kajastuste arv 2022. aastaga võrreldes 30% ning meie veebi külastatavus 64% (64 000 uut veebikasutajat Hispaaniast). Tulemused Hispaania turul tõestasid lokaliseeritud väärtuspakkumise tulusust ning seepärast jätkatakse info lokaliseerimisega ka teiste sihtturgude puhul. Lokaliseerimise kõrval töötati 2023. aastal välja sõnumistrateegia, käivitati kõneisikute programm (eri riikides koolitati välja 20 e-residentsuse kõneisikut), korraldati igakuiseid veebiseminare võimalusega meeskonnale otse küsimusi esitada (ligi 3000 registreerinud külastajat, kes küsisid üle 1300 küsimuse), korraldati kaks pressireisi, mis olid mõeldud e-residentsuse peamiste kindlate turgude (Suurbritannia, Saksamaa ja Hispaania) ajakirjanikele, alustati koostööd uue kommunikatsiooniagentuuriga Suurbritannias ning täielikus vastuolus otsustati uuesti aktiveerida Ukraina turg, kus müügi- ja turundustegevus oli 2022. aastal sõja puhkedes peatatud.

E-residentsuse programmiga on seotud **riskid**, mida tuleb järjepidevalt jälgida ja maandada. Riskide efektiivse maandamise peamine eeldus on see, et riik teab, kes on Eesti e-residentid ja et nendeks saaksid ainult õiguskuulekad välismaalased. 2023. aastal uuendati koostöös järelevalveasutustega riskide hindamise metoodikat ja jõustusi seadusemuudatused, mis parandavad e-residentide tausta kontrollides andmevahetust Politsei- ja Piirivalveameti ning rahapesu andmebüroo vahel.

Välistalent

Work in Estonia programmi eesmärk on tutvustada Eestit kui atraktiivse töötamise ja elamise sihtriiki ning toetada välistalente kaasates Eesti ettevõtete kasvu. 2023. aasta oli programmile väljakutserohke, kuna majanduslanguse tõttu pidid ettevõtted oma värbamisplaanid vähendama.

Töökuulutuste arv oli 2023. aastal kahe kolmandiku võrra väiksem kui aasta varem, mistõttu tuli tegevust kohandada, et tagada Eesti nähtavus rahvusvahelisel tööturul. Kevadel viidi ellu imagokampaania, mis keskendus Eesti kui juhtiva digiriigi kuvandi toetamisele, et tekitada globaalses IT-talendis huvi Eesti ja siin pakutavate töökohtade vastu. Kampaania osutus väga edukaks, tuues veebilehele workinestonia.com 100 000 lisakülastust ning üle 3000 lisakandideerimise. Sõltumata keerulisest aastast, oli veebilehele külastatavus 1,15 miljonit ning kandideerimisi ligi 32 000.

Aastajooksul jätkus ettevõtete toetamine välisvärbamise valdkonnas nii info- ja kommunikatsioonitehnoloogia sektoris kui ka tööstussektoris inseneeria erialadel. Ettevõtetele mõeldud konsultatsioonidel tutvustati välisvärbamise võimalusi 50 ettevõttele. Lisaks käivitus 2023. aasta lõpus välisvärbamise vajaduse selgitamiseks inseneeria sektori uuring, mille tulemused avaldatakse 2024. aasta I kvartalis. Uuringu tulemuste abil on võimalik paremini sihtida EIS-i välisvärbamise teenuseid ja pakkuda tooteid, mis aitavad vajalikke oskuste ja kogemustega välisvalente Eestisse meelitada ning neid siin hoida.

Ettevõtete vaates on tähtis, et välisvärbamisega seotud õiguslik raamistik oleks soosiv ning võimaldaks Eestis tegutsevatel ettevõtetel kaasata paindlikult spetsialiste ja eksperte välismaalt. Sellest lähtuvalt korraldati 2023. aastal **välisvalendipoliitika foorum** „Kuidas tagada Eesti konkurentsivõime globaalses talendirallis?“, mille fookus oli parandada teadlikkust regulatsioonide tähtsusest, tuua kokku kõik turuosalised, kes selle valdkonnaga tegelevad, ning rõhutada vajadust konkreetsete ja selgete, välisvalente puudutavate tegevuspõhimõtete ja regulatsioonide järele.

Peale välisvalentide meelitamise ning Eesti riigi kui hea töötamise ja elamise sihtriigi maine kujundamise tegeleti aasta jooksul välisvalentide toetamisega nii saabumise kui ka kohanemise etapis. **Eesti Rahvusvaheline Maja** toetas seda ühtse teenuskeskuse kontseptsiooniga, pakkudes enda ja partnerite teenuseid tervikuna ühest kohast. Aasta jooksul laiendati partnerite võrgustikku, lisades koostöö Kultuuriministeeriumiga ja EURES-ega. Rahvusvaheline Maja tähistas novembris oma viiendat sünnipäeva.

Esitluskeskus

Esitluskeskuse (e-Estonia Briefing Centre) ülesanne on tutvustada Eesti digiühiskonda ning luua rahvusvahelisi sidemeid ja kontakte, et edendada Eesti eksporti. Keskusel täitub 2024. aastal 15 tegevusaastat ning välisriikide huvi Eesti digiriigi ja innovaatiliste lahenduste vastu ei näi rauevat. 2023. aasta tõi keskusesse üle 7100 külalise ja 500 delegatsiooni 81 riigist, mis on 14% rohkem kui 2022. aastal. Endiselt juhib riikide edetabelit Saksamaa (63 delegatsiooni), kellega algas ka sisuline koostöö digitaliseerimise vallas projekti GovTech Campus raames.

2023. aastal pandi kokku 113 äriprogrammi rohkem kui 40 riigi era- või avaliku sektori organisatsioonile, millesse kaasati 97 Eesti ettevõtet. Positiivse trendina hakkavad silma keskuse korduvkülastajad, kes pärast lühikest briifingut tulevad pikemasse äriprogrammi ning aitavad sellega suurendada Eesti tuntust.

2023. aasta peamiseks tegevuseks kujunes keskuse uue strateegia koostamine, mis tõi kokku peamised huvigrupid, kellega arutati läbi keskuse roll ja ootused järgmisteks aastateks. Esitluskeskuse rolli nähakse jätkuvalt e-Eesti loo koondamises, Eesti rahvusvahelise kuvandi mainekujunduses ning Eesti tehnoloogiasektori ettevõtete ekspordi toetamises. 2023. aasta lõpus käivitati e-Eesti sõnumite uuendamine, sest need sõnumid on tööriistaks kõigile, kes peavad Eestit tutvustama. Vaadates, kui kiiresti arenevad maailm ja Eesti kui digiriik, oli vaja tuua sõnumitesse värskust ning rääkida maailma kõige digitaliseerituma riigi lugu uuest vaatenurgast.

Välisinvesteeringud

Eesti välisinvesteeringute statistikas on näha stabiilset mahtu ka majanduslanguse tingimustes ning ebastabiilne julgeolekuolukord Euroopas ei ole välisinvesteeringute trendi negatiivseks muutnud. Välisinvesteeringute valdkonnas realiseerus 2023. aastal kokku 33 edukat investeerimisprojekti kogumahuga 336 miljonit eurot. EIS-i toel Eestisse meelitatud välisinvesteeringutest läks ligikaudu 90% tööstussektoris ja 10% IT valdkonda. 33 edukast investeerimisprojektist olid 14 projekti uued (kogumaht ligikaudu 162 miljonit eurot) ja 19 projekti jätkuinvesteeringud (kogumaht ligikaudu 174 miljonit eurot).

Välisinvesteeringute valdkonna eduloona saab välja tuua Rootsi ettevõtte Smart Power Farm SPF AB projekti, millega plaanitakse rajada Tootsi tuulepargi juurde 40 000 ruutmeetri suurune innovaatiline mahepõllunduslik tootmiskompleks. Investeeringu suurus on 100 miljonit eurot ning sellega luuakse juurde poolsada töökohta. Tegemist on tähtsa projektiga nii toiduinovatsiooni kui ka regionaalarengu seisukohalt.

Aasta jooksul loodi enam kui 1000 kliendikontakti ja tehti 470 väärtuspakkumist, millest kujunes omakorda 447 projekti ja 167 Eestisse tulevat visiiti. Peamised investeeringute päritoluriigid olid Rootsi, Soome, Jaapan ja Saksamaa, kuid investorite huvi Eesti vastu oli ka teistelt turgudelt, nagu Ameerika Ühendriigid, Holland, Belgia ja Singapur. Investeeringute huvi kasvatamiseks panustati äridelegatsiooniga VIP-visitide korraldamisse. Neid toimus 2023. aastal kokku 15. Kõrgetasemelised riigivisiidid täidavad määravat rolli välisinvesteeringute Eestisse meelitamisel.

2023. aastal valmis välisinvesteeringute strateegia aastani 2030, mis seab fookusesse eeskätt välisinvesteeringute mõju suurendamise Eesti majanduse edendamisel. Lähtuvalt uuest väärtusahelapõhisest lähenemisest töötati koostöös erialaliitude ja klasteritega välja uusi sektoripõhiseid väärtuspakkumisi, mille raames kaardistati põhjalikult väärtusahelad ning koostati potentsiaalsete välisinvestorite nimekiri, et olla välisinvesteeringute Eestisse meelitamisel proaktiivsed. Eelmisel aastal olid esmatähtsad kaitse- ja rohetehnoloogiasektor.

Latitude59 on kujunenud Eesti tähelepanuväärseimaks tehnoloogiasündmuseks, mis toob kokku nii kohaliku kui ka rahvusvahelise auditooriumi

Digitaalsetest sündmustest toimusid 2023. aastal Defence59 ja Cleantech59, mille tulemusena tutvustati välisinvestoritele laiemalt nende sektorite võimalusi Eestisse investeerimisel ning siia laienemisel. Defence59 tuules toimus kevadel ka väga edukas NATO Innovation Fundi esimene töökoosolek ja äriseminar, kus peale kõrgetasemelise töögrupi võõrustamise õnnestus turundada ka Eesti ettevõtteid. Koostöös kaitsetööstuse klasteriga toimusid delegatsioonidele demopäevad. Sügisel korraldati Tallinna Greentech Weekil Cleantech Forumi investorõhtusöök. Üritus tõi Eestisse ligi 100 investorit kõikjalt maailmast. EIS oli partneriks Latitude59 üritusele ja panustas Slushi ning Web Summiti kõrvalürituste korraldamisse.

2023. aastal tunnustati välisinvesteeringute valdkonda mitme olulise auhinnaga. Aasta alguses valiti EIS-i välisinvesteeringute valdkonna tehnoloogilised arendused UNESCO all tegutseva IRCAI (The International Research Center in Artificial Intelligence) **100 tähtsama tehisintellektipõhise lahenduse sekka**, millel on potentsiaali lahendada globaalseid probleeme ja aidata kaasa inimkonna kestlikule arengule.

Emerging Europe tunnustas Invest Estoniat neljandat aastat järjest **regiooni parima välisinvesteeringute agentuuri auhinnaga**. Eduteguritena toodi välja innovaatilisust, avatud ärikeskkonda, loovust ja eeskuju kogukonna loomisel ja arendamisel. Emerging Europe'i tunnustuse pälvis tänapäevaste ja tulevikku vaatavate algatuste kategoorias 2022. aastal loodud võrdlustööriist ComparEST, mis võimaldab kõrvutada Eesti investeeringute atraktiivsust teiste riikidega.

Tugiteenuste ja arenduskeskuste toetuse toel motiveeriti rahvusvahelisi ettevõtteid rajama Eestisse oma tugiteenuste ja arenduskeskusi, et rakendada uuringute ja ettevõtjate seniste kogemuste kaudu saadud teadmisi uute materjalide, toodete ja seadmete tootmiseks ja protsesside täiustamiseks. SF-perioodi 2014–2020 jooksul viidi ellu 15 projekti. Uue SF-perioodi meede on plaanis avada arenduskeskustele keskenduvana 2024. aasta alguses.

Ettevõtjate investeerimisjulgus on kasvanud, mida ilmestab juunis tehtud **suurinvestori toetuse** otsus tehase ehitamiseks Harjumaale: Exmet Services OÜ rajab Eesti esimese selleks spetsiaalselt projekteeritud ja ehitatud metallitöötlemise keskuse (nn Service Center) koos sinna juurde kuuluva sisseseadega kogumaksumusega üle 20 miljoni euro (toetuse suurus 3 miljonit eurot).

Ettevõtlike finantsteenused ja elamumajandus

2023. AASTA PEAMISED TEGEVUSSUUNAD

Käendused ja laenu ettevõtetele

EIS-i pakutavad käendused ja laenu ettevõtetele aitavad parandada ligipääsu kapitalile ja maandada riske olukorras, kus erakapitalil finantsturg ei paku piisavalt finantsteenuseid. 2023. aastal ulatus EIS-i käendustest ja laenudest tulenev ettevõtete rahastamine 139,2 miljoni euroni. Sellest 122,4 miljonit eurot EIS-i tavateenuste ning 16,8 miljonit erakorralise käenduste pikendamise raames.

2023. aastal suurendas riik EIS-i sihtkapitali 100 miljoni euro võrra. Sihtkapitali suurendamine võimaldas 15. aprillist 2023 viiekordistada ettevõtjatele pakutavat maksimaalset käenduse summat. Maksimaalne edasikindlustamata laenukäendus ettevõtja kohta tõusis varasemalt kahelt miljonilt eurolt 10 miljoni euroni ning edasikindlustuse olemasolul viielt miljonilt 25 miljoni euroni.

5. märtsil 2023 sõlmiti rahastamisleping Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga uue perioodi struktuurifondide vahendite kasutamiseks. Sõlmitud leping võimaldab rahastada loodavat portfelli põhise laenukäendust ja jätkata ettevõtjatele regionaal- ja tööstuslaenu pakkumist peale 2023. aasta lõpu. Aasta jooksul töötati välja eeskätt mikroettevõtjate laenuvõimaluste parandamiseks mõeldud portfelli põhise laenukäenduse teenusetingimused ja koostööleping. 2024. aastal saab teenus ettevõtjatele kättesaadavaks.

2023. aastal tehti ettevõtete käenduste ja laenu keskkonnamõjude mõõtmise pilootprojekt, mille tulemusena hinnati 65% sõlmitud käendus- ja laenu tehingute keskkonnamõju. Ülejäänud lepingud olid sõlmitud pankade poolt volikirjade alusel. 2024. aastal jätkatakse käendus- ja laenu tehingute keskkonnamõjude mõõtmist ja mõõtmise meetoodika arendamist.

Ettevõtete käenduste ja laenu portfelli

tuhandetes eurodes	2019	2020	2021	2022	2023
Ettevõtulaenu erakorralised käendused	0	54 198	53 180	60 588	42 579
Ettevõtulaenu tavakäendused	101 204	111 528	110 580	109 326	94 155
Erakorralised laenu	0	233 223	216 313	203 407	93 262
Tööstus-, regionaal- ja kapitalilaen (allutatud)	8 486	8 383	9 961	11 357	10 918
Ekspordilaen	2 669	3 274	7 948	8 204	8 517
Stardilaenu	1 294	1 085	760	332	295

* laenu jääk sisaldab väljamaksmata laenu osa

Era- ja riskikapitaliinvesteeringud

SmartCapi 2023. aasta fookuses oli SmartCapi rohefondi investeerimisega alustamine ja esimeste investeeringute tegemine, eesmärgiga parandada riskikapitali kättesaadavust uute rohetehnoloogiate väljatöötamiseks uuenduslike ja/või teadusmahukate rohetehnoloogia ettevõtete rahastamise toel.

SmartCap valitseb kahte investeerimisfondi: SmartCapi riskikapitalifondi ja SmartCapi rohefondi.

Elamumajandus ja eluhoonete energiatõhusus

Elamumajanduse valdkonnas pakub EIS teenuseid, mille eesmärk on suurendada hoonete energiatõhusust, korrastada linnaruumi ja tagada ligipääs kapitalile. Suur osa tegevusest oli suunatud üldise teadlikkuse suurendamisele rekonstrueerimise vallas. Eesti on seadnud eesmärgiks saavutada kliimaneutraalne hoonefond aastaks 2050.

EIS pakub käendust nii eraisikutele kui ka korteriühistutele, kelle riski hindab pank tavapärasest suuremaks. **Eluasemelaenu käendust** antakse konkreetsetele sihtrühmadele – noor pere ja spetsialistid, kaitseväge veteranid ja sundüürnikud. 2023. aastal väljastati sihtrühmadele laenukäendust kogusummas 23,2 miljonit eurot, mille toel sõlmiti eluasemelaenu lepinguid 295 miljoni ulatuses. Teenuse toel sai endale kodu 77 lasterikast peret, 414 noort peret ning 1205 noort spetsialisti. Lisaks kasutati kodu soetamisel väiksemas mahus maapiirkonna käendust ja energiatõhusa eluaseme laenukäendust.

	2019	2020	2021	2022	2023
Väljastatud eluasemelaenud (mln eurot)	1260	1236	1797	2034	1602
KredExi käendusega laenude osakaal laenusummast	26%	30%	26%	21%	18%

Allikas: Eest Pank

Korterelamulaenu käendus on mõeldud korteriühistutele, kelle maksevõimekus on väiksem ennekõike korterite väiksema arvu, ebasoodsa asukoha või võlgnikest liikmete tõttu. Käenduse määr on 80% laenu põhiosast. 2023. aastal kasutati teenust elamutes, kus asub 585 korterit ning sellega sai omale energiatõhusama kodumaja ligikaudu 1700 inimest.

Elamuinvesteeringute fondi (ELIFO) otselaenu on mõeldud ühistutele, kes on saanud pangast renoveerimislaenu taotlusele negatiivse vastuse või ebasoodsate tingimustega pakkumise. ELIFO tegutseb eraldiseisva, finantsiliselt eristatava varakogumina. Teenuse abil tehti investeeringuid ligikaudu üheksa miljoni euro väärtuses ning parandati ligikaudu 600 inimese elamistingimusi.

2023. aastal avati taas kahe toetuse voorud: **korterelamute rekonstrueerimistoetus ning elamufondi arendamise investeeringutoetus kohalikele omavalitsustele**, mahuga 80 ja viis miljonit eurot. Eeltoodud teenuste toel tehakse investeeringuid kogusummas 185 miljonit, paremad elamistingimused saab enam kui 4300 korteriomanikku ning turule tekib juurde üle 100 üürikorteri.

Suures mahus väljastati **väikeelamute rekonstrueerimistoetust**, kus otsuste maht oli 2023. aastal 7,7 miljonit eurot. Toetustega investeeriti turule pisut üle 25 miljoni euro ning energiatõhusamaks sai üle 1100 eramu.

Jätkus **lasterikaste perede kodutoetuse** väljastamine eelarvega kolm miljonit eurot, millega paranevad ligikaudu 300 lasterikka pere, sealhulgas üle 1200 lapse elamistingimused.

2024. aastal lõpeb **tehaselise rekonstrueerimise pilootprojekt**, kus innovaatilise tehnilise lahenduse abil renoveeritakse 19 korterelamut, kus asub enam kui 200 korterit. Kokku väljastati 2023. aastal toetusi kogusummas 100,7 miljonit eurot, mille abil tehti investeeringuid ligikaudu 220 miljonit eurot.

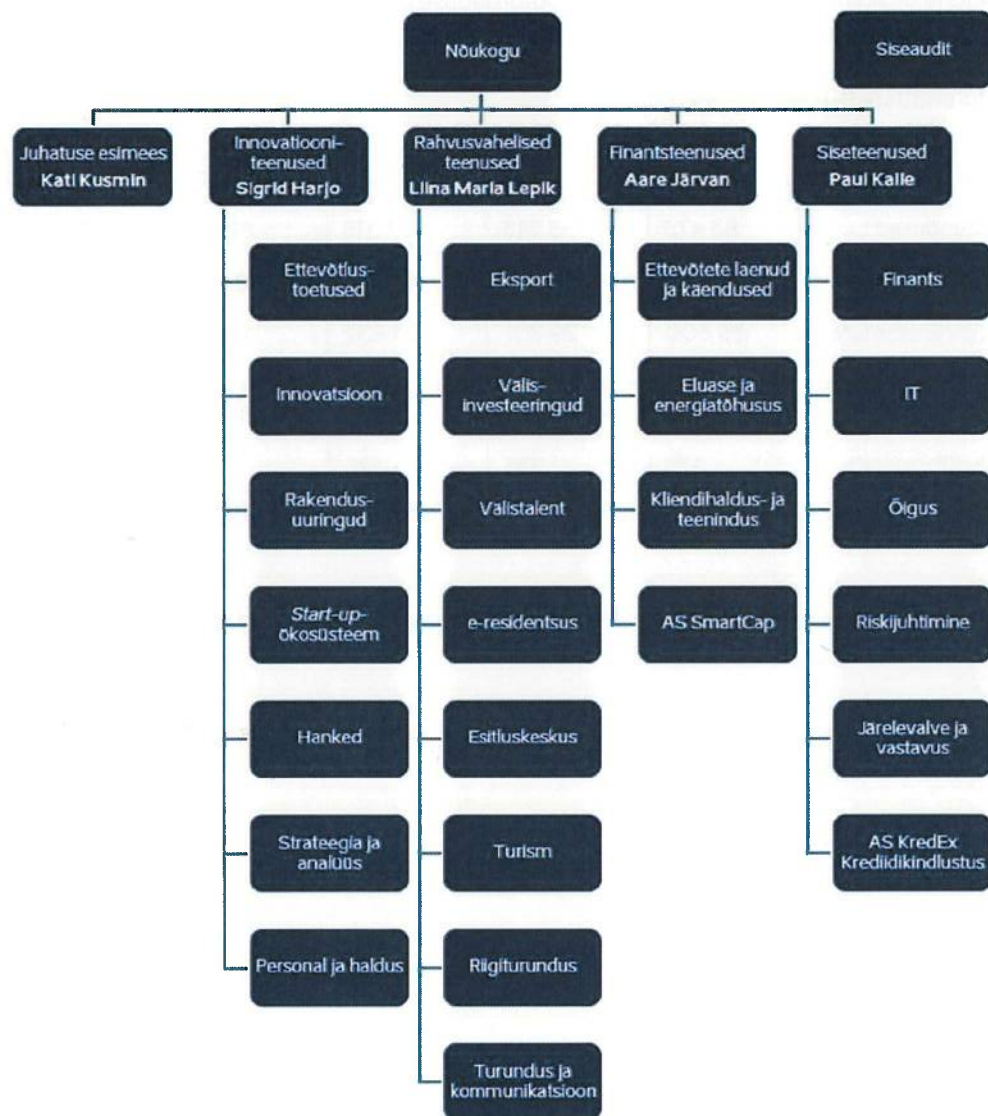
2023. aastal **nõustasid** maakondlikud arenduskeskused korteriühistuid üle 850 korra, jagades nii üldist infot rekonstrueerimise kui ka täpset teavet EIS-i pakutavate teenuste kohta. EIS tutvustas elamumajanduse teenuseid 45 üritusel, kus osales kokku üle 1300 inimese. Korraldati rekonstrueerimisalane üle-eestiline välimeedia kampaania ja digikampaania, ilmus mitmeid sisuturunduse artikleid, tegemisel on korteriühistuid abistav renoveerimise kalkulaator.

Elamumajanduse käenduste ja laenude portfelli

tuhandetes eurodes	2019	2020	2021	2022	2023
Eluasemelaenu käendused	83 473	93 743	97 815	87 918	77 524
Korterelamute laenukäendused	38 455	44 448	48 756	49 136	47 776
Laenud pankadele (korterelamute renoveerimislaenud)	36 600	29 707	24 632	19 130	13 558
Korterelamute laenud	0	647	5 326	8 758	12 270
Laenud mittetulundusühingutele	175	175	175	175	175

Organisatsioon

Organisatsiooni struktuur

TUGIFUNKTSIOONID 2023. AASTAL

Klienditeeninduses ja -halduses keskenduti 2023. aastal portfellis olevate ettevõtete vajaduste ja võimekuste põhjalikumale väljaselgitamisele, et anda ettevõtete arenguks personaalsemaid ja vajaduspõhisemaid soovitusi. Ligi 1900 ettevõtte puhul hinnati selliseid kriteeriume nagu innovatsioon, digitaliseerimine, kestlik areng, eksport ja välistalendi kaasamine. 2023. aasta maikuus käivitati lisaks kliendihaldusele klienditeeninduse valdkond, mille eesmärk on pakkuda vahetut kontakti päringutele, mis tulevad EIS-i üldise e-posti ja telefonikõnede kaudu. Võeti kasutusele kõnekeskuse kõnevalikute lahendus ja ettevõtlusega seotud kõnedele lisaks avati lahendus ka elamumajandusega seotud kõnedele. 2023. aasta maist detsembrini teenindati kokku ligi 2900 kõnet. Kliendiportfelli kuulus 2023. aasta lõpuks 477 ettevõtet. Nendest 298 oli pikaajalise strateegilise plaaniga võtmeklienti ja 179 teenusteülese koostööga kasvuklienti.

Hankevaldkonnas rakendati uuenduslikke meetmeid, mis suurendasid hankemenetluste efektiivsust ja läbipaistvust. Aasta jooksul algatati üle 500 hanke, riigihangete registris korraldati 218 hanget. Erilise tähelepanu all oli innovatsiooni edendavate hangete valdkond ning valmis sai innovaatiliste hangete juhend, mis pakub hankijatele uuenduslike hangete jaoks vajalikke meetodikaid.

2023. aastal loodi **turunduse ja kommunikatsiooni** valdkonnas organisatsiooni sisekommunikatsiooni funktsioon ja tegevuskava, mis parandab töötajate infoliikumist ja koostööd.

Personalivaldkonnas oli 2023. aastal peamine eesmärk arendada ja tugevdada ühtset organisatsioonikultuuri. Sisekoolituste programm teisel poolaastal andis nii alustavatele kui ka kogenud töötajatele hea võimaluse oma teadmisi täiendada.

Halduse valdkonna 2023. aasta eesmärk oli sisustada Alma Tominga hoone osakondade tööprotsesse arvestavaks töötajasõbralikuks kontoriks. Pärnu kontori rendilepingu pikendamine andis võimaluse ümberehitusteks ja töökeskkonna ajakohastamiseks.

Strateegilise arenduse valdkonna fookuses oli 2023. aastal teenuspõhise juhtimise tugevdamine. Töötati välja EIS-i teenuste portfelli uus arhitektuur, mis võtab arvesse EIS-i tegevust mõjutavate arengukavade katuseesmärke ja nende omavahelist seost. Sisemise efektiivsuse nimel oli fookuses teenuste arendusprotsessi tõhustamine, alustati teenuste arenduse ja halduse üleviimist digikanalitesse. Teenuste tulemuslikkuse ja mõjususe ühtseks hindamiseks töötati välja kompleksmõõdikute süsteem, mille alammõõdikuid arendatakse ja testitakse ka 2024. aastal.

Finantsvaldkonnas alustati 2023. aastal tegevuspõhise kuluarvestuse metoodika väljatöötamise ja kulumudeli rakendamisega. 2024. aastal jätkub väljatöötatud kulumudeli ja kulude jaotusreeglite valideerimine ja tegevuspõhise finantsaruandluse väljatöötamine.

2023. aasta peamine arendustöö **lepingute halduses** oli koostöös RTK-ga laenulepingute administreerimise osaline üleviimine automaatlahendusele ning üleminek uuele menetlussüsteemile e-kredex2, samuti ettevalmistused, et teha infosüsteemi iseteeninduskeskkond ettevõtete käenduste valdkonnas pankadele kättesaadavaks.

2023. aastal kinnitati uus **operatsiooniriskide** juhtimise raamistik, millega kehtestati EIS-is ühtsed riskijuhtimise standardid. Operatsiooniriskide juhtimise raamistiku osana võeti vastu uus riskide hindamise metoodika, seati sisse operatsiooniriski juhtumitest teavitamise protseduur ning määratleti EIS-i kirjeldatud riskivalmidus ja -taluvus. Samuti hinnati 2023. aasta sügisel ühtsetel alustel organisatsiooni vahendite ning välisvahendite rakendamisega seotud riske. Välisvahendite rakendamisega seotud riskide hindamine moodustab olulise osa EIS-i operatsiooniriskide hindamisest ning hõlmab toetuste valdkonna võimalike süsteemi- ja pettuseriskide väljaselgitamist.

2023. aastal võeti kasutusele ühtne toetusmeetmete riskihindamise süsteem, kus meetme väljatöötamise järel määratletakse riskantsed elemendid, mis võivad mõjutada meetme rakendamist.

Infoturberiskide maandamiseks on kavas viia EIS-i tegevus järk-järgult vastavusse Eesti infoturbestandardiga (E-ITS), võttes standardi täielikult kasutusele hiljemalt 2026. aastal.

Järelevalve ja vastavuse valdkonnas tõhustati ennetustööd ning töötati välja digitaalne korruptsioonivastase tegevuse koolitusprogramm, mille tehnilist lahendust hakatakse kasutama 2024. aastal.

Õigusosakond esindas 2023. aastal EIS-i kümnes kohtuasjas ning 12 vaidemenetluses. Samuti panustati suurel määral struktuurivahendite SF 2021–2027 meetmete ettevalmistamisse ja rakendamisse.

IT 2023. aasta peamine ülesanne oli tagada töökohtade, infosüsteemide ja ühistöökeskkondade töökindlus ja toimimine. 2023. aastal jätkati endise EAS-i ja KredEx-i tehnoloogilise keskkonna ühendamist. Infosüsteemide arendustegevuses täiustati eKredex 2.0 e-keskkonda.

Siseauditi osakond viis 2023. aastal läbi kuus kindlustavat ja ühe nõuandva töö nii põhi- kui ka tugiprotsessides.

Kestlikkuse aruanne

ESG POLIITIKA JA PÕHIMÕTTED

Kolmikpöörde edendajana on EIS oma tegevuse jätkusuutlikuks elluviimiseks vastu võtnud ESG põhimõtted, mis aitavad kaasa „Eesti 2035“ arengustrateegia täitmisele. EIS-i ESG poliitika kinnitati 18.04.2023, millega EIS kinnitab pühendumust tegeleda ESG mõjude juhtimisega, lähtudes autoriteetsetest ning tunnustatud rahvusvahelistest suunistest, raamistikest ja standarditest, mis puudutavad ESG mõjusid, ja jõuda aastaks 2027 ESG poliitika täieliku rakendamiseni.

EIS-i ESG põhimõtted juhenduvad järgmistest rahvusvahelistest raamistikest ja standarditest:

- + OECD suunised rahvusvahelistele ettevõtetele (OECD Guidelines for Multinational Enterprises),
- + ÜRO äritegevuse ja inimõiguste põhimõtted (UN Guiding Principles on Business and Human Rights),
- + ÜRO globaalne kokkulepe (UN Global Compact),
- + Rahvusvahelise tööorganisatsiooni deklaratsioon aluspõhimõtete ja õiguste kohta tööl,
- + Euroopa Liidu taksonoomiamäärus.

EIS panustab järgmiste eesmärkide saavutamisesse:

- + Ülemaailmsed säästva arengu eesmärgid (edaspidi: ÜRO säästva arengu eesmärgid),
- + Pariisi kokkulepe,
- + Euroopa roheline kokkulepe.

Kolmikpöörde elluviijana on EIS-il suurim võimalus panustada ÜRO säästva arengu eesmärkidesse.

Tagada taskukohane, usaldusväärne ja säästev energia kõikidele.

Ehitada vastupidav taristu, toetada kaasavat ja säästvat industrialiseerimist ja innovatsiooni.

Tagada säästev tarbimine ja tootmine.

Kultuuriruumi elujõulisus.

Toetada jätkusuutlikku, kaasavat ja säästvat majandusarengut ning tagada kõikidele inimestele inimväärne töö.

Muuta linnad ja asulad kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks.

Võtta kiiresti kasutusele meetmed kliimamuutuste ja nende mõjuga võitlemiseks.

EIS keskendub kolmikpöörde hoogustamisel keskkonnasäästlikule ja kliimakindlale hoonefondile ning innovatiivse, kestliku ja digitaalse ettevõtluskeskkonna edendamisele, panustades rahastaja, nõustaja ja võrgustajana eesmärkide 16 ja 17 saavutamisesse:

Toetada rahumeelseid ja kaasavaid ühiskondi, et saavutada säästev areng; tagada õiguskaitse ning luua kõikidel tasanditel tõhusad, vastutustundlikud ja kaasavad institutsioonid.

Tugevdada tegevuskava rakendamise meetodeid ja taaselustada säästva arengu alane ülemaailmne partnerlus.

ÜRO säästva arengu eesmärkide saavutamiseks arvestab EIS oma teenustes kolme aspekti: keskkonnamõjude vähendamist ringmajandust edendades, sotsiaalset mõju regionaalset arengut soodustades ja juhtimise mõju vastutustundlikku äritegevust propageerides. Ka organisatsioonina pöörab EIS oma igapäevases tegevuses tähelepanu keskkonnamõjude vähendamisele ressursitõhususe suurendamisega.

KESTLIKKUSARUANDLUSE PÕHIMÕTTED

EIS lähtub oma kehtlikkusaruande koostamisel Euroopa Komisjoni vastavast direktiivist (Directive on corporate sustainability reporting, CSRD), mis on delegeeritud komisjoni määrusega (2023/2772 31. juuli 2023) ja täiendab Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu direktiivi 2013/34/EL kehtlikkusaruandluse standarditega. CSRD standardile tuginedes hindab EIS ühiskonnale arusaadavalt, milline on tema tegevuse mõju keskkonnakaitse ja kliimamuutuste ning samuti sotsiaalse vastutuse ning ausa ja läbipaistva organisatsioonikultuuri kontekstis.

KESKKONNAKAITSE JA KLIIMAMUUTUSTEGA TEGELEMINE

Roheenergia ehk taastuvenergia on energia, mis on toodetud looduslikest, pidevalt taastuvatest allikatest, nagu päike, tuul ja vesi. Roheenergia kasutamine on üks lihtsamaid võimalusi vähendada ettevõtte keskkonna jalajälge. Üüritud keskkontor Tallinnas Sepise 7 on optimeeritud ja energiasäästlik tänu ajakohastele jahutus- ja elektrisüsteemidele ning koormuse ümberjaotamise funktsioonidele. Kontorihoonet köetakse kaugküttega, hoone tarbib rohelist energiat ja on varustatud päikesepaneelidega.

Ringmajandus suunab loodusressursside tõhusamat kasutust materjaliringlusega. EIS-i kontorites on võimalus koguda jäätmeid liigiti. Lähtutakse põhimõttest, et jäätmed on ressurss. Kontoris ei kasuta ühekordset plasti. Vanema mööbli puhul leitakse võimalusi, kuidas seda uuskasutada. Elektroonikaseadmeid taaskasutatakse võimalikult ressursi ammendumiseni. Sõlmitud on teenusleping ettevõttega GreenDice, kes pikendab elektroonikaseadmete elukaart kogukonnaliikmete kaasabil.

Asjaajamine on viidud **digitaalsele kujule**, kõik tööprotsessid on paberivabad, ka korraldatakse ettevõttesisesed aktsioone digiprügi vähendamiseks. Paberile printimine on optimeeritud, soovitus on printida lehe kahele poolele ja printeri kasutus on isikustatud.

EIS toetab **kaugtöö** võimalust. Töötajatel on võimalik teha tööd enda eelistatud asukohas, mis vähendab igapäevasest transpordist tekkivat jalajälge.

Töötajate tööle-koju liikumisel võimaldab kontorite asukoht valida mitmesuguste ühistranspordi liikide vahel. Asutuses on võimalus hoiustada turvaliselt jalgrattaid ja kergliikureid. Samuti on kontori töötajatele pesemis- ja riietumisvõimalused. EIS innustab kasutama töösõitudeks sõidujagamisteenust ning tööülesannete täitmiseks on võimalik kasutada ühte ametiautot.

Teadlikkuse suurendamiseks korraldatakse sihtasutuses digiprügi vähendamise, riiete kogumise, liikumiskuu ja doonorinäda kampaaniad.

KLIIMAMÕJUDE VÄHENDAMINE

Süsinikujalajalg 2021–2023

	2021	2022	2023
Kategooria	t CO ₂ -ekv	t CO ₂ -ekv	t CO ₂ -ekv
Sõidukite kütused	3,4	7,0	9,4
Elektrienergia	143,1	267,5	19,6
Soojusenergia	87,4	156,9	109,7
Sisseostetud tooted	26,2	47,6	60,3
Kaudsed kütuse ja energiaga seotud mõjud	57,9	138,0	87,6
Jäätmed	0,9	1,1	1,2
Tööreisid	224,5	516,9	691,2
Töötajate tööle-koju liikumine	161,4	140,4	181
Kodukontor	41	20,7	16,7
Kokku	745,8	1296,2	1176,7

EIS-i kolm suurimat mõjutegurit organisatsioonis on lähetused, elektri- ja soojusenergia ning tööle-koju liikumine.

2024. aastal on rõhk kliimamõjude vähendamise võimaluste selgitamisel ja kõikide struktuuriüksuste mõjutegurite muutmise planeerimisel. Eesmärk on suurendada osakondade tegevuse efektiivsust, hoides kliimakoormuse taset.

SOTSIAALNE VASTUTUS

EIS on võtnud endale kohustuse anda jätkusuutlikult hoogu Eesti inimestele ja kogukondadele, mis on aluseks üldisele elukvaliteedi paranemisele ja sotsiaalsele heaolule. EIS aitab teha Eesti inimeste kodud korda ning panustab jätkusuutlikkust edendavatesse ettevõtmistesse, mis sünnivad Eestis, kuid millel on suur potentsiaal olla teerajajaks maailmas, ning rakendab uuenduslikku lähenemist eri turgudel. Tööandjana avaldab EIS oma teenustega otsest ja kaudset mõju oma töötajatele, klientidele, tarnijatele ning inimestele kogukonnas.

EIS-i tegevuse aluseks on avalik huvi, sotsiaalmajanduslik mõju ja panus kolmikpöördesse. Ettevõtete kestlikkuse põhimõtteid järgides kanduvad uued mõtte- ja tegutsemisviisid üle ühiskonnale laiemalt, parandades üldist elukvaliteeti. Lähtume teenuste puhul ühisosast ja sünergiast, et tagada nende maksimaalne mõju klientidele ning Eesti ettevõtluskeskkonnale ja elumajandusele tervikuna.

TÖÖTAJASKOND

EIS-is hinnatakse eksperte, väärtustatakse nende arengut ning soodustatakse teadmiste ja koostööle tuginevat organisatsioonikultuuri.

Töötajate keskmine vanus on 41,7 aastat. Aasta keskmine töötajate arv oli 392, sh mehi 26% ja naisi 74%. Töötajate vabatahtlik volavus 2023. aastal oli 6,6%, mis on võrreldes varasemate aastatega oluliselt vähenenud. 2022. aastal oli see näitaja 12%.

EIS toetab oma töötajate oskuste ja teadmiste arendamist ning on sellega eeskujuks partneritele ja klientidele. Lisaks tööalastele koolitustele pakutakse võimalust osaleda vaimse tervise koolitustel. 2023. aastal väärrib märkimist selle valdkonna koolituste populaarsus, mis näitab töötajate soovi hoida end kursis stressi ja läbipõlemise ohtudega ja neid ennetada.

Kaasamine ja mitmekesisus on EIS-i jaoks väga olulised. 2023. aastal liituti vabatahtliku mitmekesisuse kokkuleppega, mille võrgustikku koordineerib Eesti Inimõiguste Keskus. Kokkuleppega liitudes kinnitab ettevõtte, vabaühendus või avaliku sektori organisatsioon, et austab inimeste mitmekesisust ning väärtustab võrdse kohtlemise põhimõtet nii oma töötajate, partnerite kui klientide seas.

EIS teeb tööd selle nimel, et tagada ohutu ja tervislik töökoht, mis soodustab tasakaalu töö- ja eraelu vahel. 2023. aastal tööõnnetusi ei olnud. Võimaldatakse paindlikku tööaega ja kaugtööd. Ületunnitöö hüvitatakse töötajale vastavalt kokkuleppele vaba ajaga.

KOGUKOND JA ÜHISKOND

Viimaste aastate kiired majanduslikud muutused, tihenev konkurents ja uute ärimudelite pealekasv on seadnud Eesti konkurentsivõimele uued ülesanded. Väljakutseteks on majanduse muutmine teadmismahukamaks, lisandväärtuse senisest kiirem kasv ning selle võimendamine rahvusvahelistele turgudele laienemisel. Võtmeteguriks on siinjuures koostöö ettevõtete, ettevõtlus-organisatsioonide ja riigi vahel.

Põhitegevuse kõrval toetab EIS ka kogukonda, annetades näiteks 2023. aastal Ukraina põgenikele ja Eesti Suurperede Liidule mööblit ja nõusid. Samuti suunatakse elektroonikaseadmed kogukonnaliikmetele korduskasutusse.

EIS on aktiivne Ülemiste City kogukonnas ning panustab mitmesuguste ürituste korraldamisse. 2023. aastal aidati korraldada linnakus riiete kogumise kampaaniat, trepijooksu, lauatenнисe turniiri, doonorinädalat ning osaleti liikumispauside klippide filmimisel. Samuti liituti Ülemiste City talendiportaali. Pakutakse tööpraktika võimalusi karjääri alustavatele noortele, aga ka kogemustega täiskasvanutele karjäärisuuna muutmiseks ja oma oskuste täiendamiseks.

KLIENDID

Orienteerumine uutele ja julgetele lahendustele on riskantne ja eeldab muutuste elluviimisel riigi tuge, mistõttu ollakse organisatsiooni klientidele proaktiivseks partneriks. Teenuste väärtuspakkumisel lähtutakse ettevõtlus- ja majanduskeskkonnast, turutõrgetest, klientide arenguvajadustest ja regionaalsest eripärast, tehes selle nimel tihedat koostööd erialaliitude, ülikoolide, maakondlike arenduskeskuste ja teiste avasektori organisatsioonidega. Klientidele ollakse partneriks nende arengueesmärkide saavutamisel. EIS-i lõppkliendid on uutele ja keskkonnasäästlikele lahendustele orienteeritud Eesti ettevõtjad ja koduomanikud.

Olles kliendikeskne organisatsioon, väärtustatakse teenuste pideva täiustamise eesmärgil klientide tagasisidet. Rahulolu hindamiseks küsitakse iga teenindusjuhtumi järel, milline on väliskliendi rahulolu EIS-i teenuste ja teenindusega CSAT skaalal 1–5. Aastal 2023 oli keskmine hinnang 4,7. Kord aastas korraldatakse rahuloluuuring kõigi EIS-i teenuseid kasutanud ettevõtete seas. 2023. aastast on teenuseid kasutanud klientide küsitlusesse lisatud ka kestlikkuse küsimused. Küsitluse tulemused aitavad paremini mõista kliendi vajadusi ja saadud info põhjal teenuseid arendada.

AUS JA LÄBIPAISTEV ORGANISATSIOONIKULTUUR

Organisatsioon lähtub oma tegevuses põhikirjast ja ministeeriumi ootusest EIS-i tegevusele. EIS-is järgitakse kõrget ärieetikat, hoitakse töötajaid ja kasvatatakse usaldust EIS-i ja sidusrühmade vahel. EIS-i igapäevane tegevus toetab eesmärki anda avalikkusele ja sidusrühmadele oma tegevustest õigeaegselt teada.

Kõik EIS-i töötajad on kohustatud tegutsema eetikakoodeksi kohaselt ja teavitama EIS-i kahtluste või märgatud ebakõlade avastamisel. EIS-il on olemas toimiv kanal (vihjeliin), mida nii töötajad kui ka huvirühmad väljaspool organisatsiooni saavad kasutada, et teatada oma võimalikest kahtlustest tegevuste suhtes, mis on vastuolus organisatsiooni eetiliste juhistega. Vihjeliinile tulevaid teateid seiratakse regulaarselt, teavitaja isik hoitakse anonüümsena ja heauskseid teavitajaid ei sanktsioneerita. EIS-i tegevus on kontrollitult aus ja läbipaistev, millest annab 2023. tegevusaastal kinnitust sihtasutusele määratud trahvide ja tehtud ettekirjutuste puudumine. Tegevusaastal avastasid sihtasutuse järelevalve- ja kontrollisüsteemid ühe võimaliku ebaeetilise käitumise juhtumi. Sisekontroll on osa asutuse juhtimissüsteemist ning toetab tegevuskavade planeeritud ja tulemuslikku rakendamist. Isikuandmeid töötleb EIS ainult oma ülesannete täitmiseks, samuti selleks, et täita seadusest või õigustoimingust tulenevat kohustust.

Hangete puhul arvestab EIS kestlike väärtustega, milleks on keskkonnateadlikkus, sotsiaalne vastutustundlikkus, innovatsiooni toetamine, usaldusväärsus ja mõistlikkus. 2023. aastal läbiviidud üle 30 000-euroste hangete koguarvust 57% sisaldas kestlikkuse aspekti.

Vastutustundlik juhtimine on üks EIS-i tegevuse alustalasid. Avatud ja läbipaistev juhtimiskultuur loob õhkkonna usalduslikuks suhtluseks, juhtimiskvaliteedi probleemide tuvastamiseks ja korrastamiseks.

EIS-i juhtkond on veendunud, et kestlik areng mõjutab lähiaastatel suurel määral ettevõtlust ja ühiskonda laiemalt. Seetõttu on juba käesoleva aruande koostamisel lähtutud kestlikkusaruandluse põhireeglitest ja planeeritud viia lähiaastatel oma tegevus täielikult vastavusse tunnustatud kestliku arengu reeglitega.

Ühingujuhtimise hea tava aruanne

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 22.02.2022 käskkirjaga nr 31 on kinnitatud Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse omanikuootused, mille punkti 2.1.1 kohaselt juhindub sihtasutus oma tegevuses ja juhtimispõhimõtetes muu hulgas ühingujuhtimise heast tavast (HÜT). Vastavalt HÜT-le tuleb ühingul esitada tegevusaruande eraldi peatükina HÜT aruanne. Alljärgnevalt kirjeldatakse sihtasutuse juhtimist 2023. aastal ja selle vastavust HÜT-le.

Sihtasutus on riigi asutatud sihtasutus, mille asutajaõiguste teostajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi: asutajaõiguste teostaja või asutaja). Arvestades, et HÜT on järgimiseks eelkõige äriühingutele, on sihtasutuse juhtimises ka erisused HÜT-ist. Üheks peamiseks erinevuseks on see, et sihtasutuse juhtimisorganiks ei ole üldkoosolek, vaid nõukogu ja juhatus, mistõttu ei kohaldu tervikuna HÜT-i I ptk ega punktid, kus on viited üldkoosolekule (2.2.4, 2.2.5, 2.2.7, 3.2.4, 3.2.5, 5.2-5.5, 6.2.1, 6.2.4, 6.2.5). Samuti ei kohaldu sihtasutusele äriseadustik (punktid 2.3.3, 3.3.4, 6.1.1). HÜT-is emitendi kohta sätestatu kehtib sihtasutuse ning aktsionäride kohta sätestatu asutajaõiguste teostaja suhtes. Muud erisused on välja toodud järgnevates punktides.

Juhatus

Sihtasutust juhib ja esindab juhtimisorganina juhatus. Vastavalt põhikirjale võib juhatusel olla üks kuni viis liiget. Juhatusel liikmed valib ja kutsub tagasi nõukogu. Juhatusel liikme volituste tähtaeg on viis aastat. 2023. aastal oli juhatus viieliikmeline. Kuni 28.04.2023 oli juhatusel esimees Lauri Lugna. Alates 06.12.2023 on juhatusel esimees Kati Kusmin. Teised juhatusel liikmed 2023. aastal: Aare Järvan, Liina Maria Lepik, Paul Kalle ja Sigrid Harjo. 2023. aasta jooksul toimusid juhatusel koosolekud regulaarselt üks kord nädalas.

Juhatusel liikmete ülesanded ja tasu on kindlaks määratud juhatusel liikme lepingus. Kui juhatusel liige täidab lisaks sihtasutuse juhatusel liikme ülesannetele muid sihtasutusele vajalikke ülesandeid, võib nende ülesannete eest tasu maksta üksnes siis, kui see on ette nähtud juhatusel liikme lepingus. Juhatusel liikmele võib maksta tema töö tulemuslikkust arvestades lisatasu. Lisatasu suurus peab olema põhjendatud, kusjuures arvestama peab sihtasutusele seatud eesmärkide täitmist. Majandusaasta jooksul makstava lisatasu suurus kokku ei või ületada juhatusel liikmele eelmisel majandusaastal makstud neljakordset keskmist kuutasu, mille arvutamisel ei võeta arvesse eelmisel majandusaastal makstud eespool nimetatud lisatasu. Juhatusel liikmele võib maksta lahkumishüvitist üksnes tagasikutsumisel nõukogu algatusel enne tema volituste tähtaja möödumist. Lahkumishüvitist võib maksta juhatusel liikme tagasikutsumise ajal kehtiva, kuni kolme kuu tasu ulatuses. Juhatusel liikmele võib nõukogu põhjendatud otsuse alusel pärast juhatusel liikme volituste lõppu maksta hüvitist konkurentsikeelu järgimise eest kuni 12 kuu jooksul, kusjuures kuu eest makstav hüvitis ei või olla suurem volituste lõppemise ajal kehtinud kuutasust.

2023. aasta jooksul on arvestatud juhatusel liikmetele tasu, mis sisaldab põhitasu, tulemustasu, lahkumishüvitist ja muid hüvesid kokku järgmiselt: Lauri Lugna 72 279 eurot, Aare Järvan 76 561 eurot, Liina Maria Lepik 87 428 eurot, Paul Kalle 84 327 eurot, Sigrid Harjo 96 446 eurot, Kati Kusmin 8000 eurot.

2023. aastal ei esinenud nõukogu poolt heakskiidetud tehinguid juhatusel liikme, tema lähedase või temaga seotud isiku ja sihtasutuse vahel.

Nõukogu

Nõukogu kavandab sihtasutuse tegevust, korraldab sihtasutuse juhtimist ja valvab sihtasutuse tegevuse järele.

Nõukogu liikmed määrab ja kutsub tagasi asutaja. Nõukogu liikmete arvu määrab asutaja. Sihtasutuse nõukogu on vastavalt põhikirjale viie- kuni kümneliikmeline. Nõukogu liikmed valivad enda hulgast esimehe, kes korraldab nõukogu tegevust ning juhatab nõukogu koosolekuid, ja aseesimehe, kes asendab nõukogu esimeest tema äraolekul. Nõukogu liikme volituste tähtaeg on kolm aastat. Nõukogu liikmete arvu määramisel lähtutakse sihtasutuse eesmärkidest, varade mahust ja majanduslikust olukorrast ning vajadusest tagada nõukogu ülesannete efektiivne täitmine sihtasutuse tegevuse kavandamisel, korraldamisel ja juhatuse tegevuse üle järelevalvel. Nõukogu liikmete määramisel lähtub asutaja omaniku ootustele vastavalt dokumendis seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust nõukogu liikmete pädevusest.

Nõukogu liikmetele määrab tasu asutaja. Nõukogu liikmetele määratakse võrdne tasu, kui õigusaktidest või põhikirjast ei tulene teisiti. Tasu makstakse üks kord kuus ning sellest arvatakse maha seadusega ettenähtud maksud. Nõukogu liikmele tasu maksmisel arvestatakse tema osalemist nõukogu koosolekutel ja nõukogu organi tegevuses. Tagasikutsumisel nõukogust ei maksta nõukogu liikmele hüvitist. 2023. aastal oli nõukogu esimehe tasu 480 eurot kuus, liikme tasu 360 eurot kuus.

Ülevaade 2023. aastal nõukogu liikmetele makstud tasudest: Kristi Tiivas 2880 eurot, Sille Kraam 4320 eurot, Helo Meigas 1800 eurot, Johan Kärp 1080 eurot, Arto Aas 3960 eurot, Mait Palts 3600 eurot, Renno Veinthal 3600 eurot, Anto Liivat 3960 eurot, Hannes Ojangu 3960 eurot, Taavi Tamkivi 2520 eurot, Oliver Väärtnõu 1800 eurot, Sandra Särav 960 eurot.

Nõukogu peamiseks töövormiks on koosolek. Nõukogu koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kolme kuu jooksul. 2023. aastal toimus 11 korralist koosolekut, erakorralisi koosolekuid ja kirjalikke hääletusi koosolekut kokku kutsumata ei toimunud.

2023. aastal kuulusid nõukokku Kristi Tiivas (kuni 14.08.2023), Sille Kraam (kuni 31.10.2023), Helo Meigas (kuni 01.06.2023), Johan Kärp (kuni 14.08.2023), Arto Aas, Mait Palts, Renno Veinthal, Anto Liivat, Hannes Ojangu, Taavi Tamkivi (alates 03.02.2023), Oliver Väärtnõu (alates 14.08.2023), Sandra Särav (alates 31.10.2023).

Kõik nõukogu liikmed osalesid 2023. aastal vähemalt pooltel nõukogu koosolekutel.

2023. aastal ei esinenud olukorda, kus nõukogu liikmetel oleks tekkinud huvide konflikti. Tehingud seotud osapooltega tehti vastavalt õigusaktidele, sihtasutuse sisedokumentide üldistele nõuetele või raamatupidamiskohustuslasele kehtivatele üldistele nõuetele või turutingimustele.

Auditikomitee

Sihtasutus juures tegutseb auditikomitee, mis on nõukogule nõuandev organ raamatupidamise, audiitorkontrolli, riskijuhtimise, sisekontrolli ja -auditeerimise, järelevalve ja eelarve koostamise valdkonnas ning tegevuse seaduslikkuses. Auditikomitee liikmed ja esimehe valib ja kutsub tagasi nõukogu. Auditikomitee liikmetele makstakse tasu audiitortegevuse seadusest tulenevatel alustel.

Sihtasutuse auditikomitee on neljaliikmeline. Komitee liige määratakse kolmeks aastaks. Auditikomitee koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord kolme kuu jooksul. 2023. aastal toimus 11 korralist koosolekut. Auditikomitee koosolekutel osalesid regulaarselt ka juhatuse liikmed ning siseauditi osakonna juht.

Auditikomitee liige saab tasu 120 eurot koosoleku kohta.

2023. aastal kuulusid auditikomiteesse Inge Oopkaup, Veiko Hintsov, Sille Kraam (kuni 31.10.2023), Helo Meigas (kuni 01.06.2023), Hannes Ojangu (alates 28.06.2023), Anto Liivat (alates 22.11.2023). Auditikomitee liikmetele makstud tasud 2023. aastal: Inge Oopkaup 1320 eurot, Veiko Hintsov 1320 eurot, Sille Kraam 360 eurot, Helo Meigas 600 eurot, Hannes Ojangu 600 eurot, Anto Liivat 120 eurot.

Juhatus ja nõukogu koostöö

Juhatus ja nõukogu teevad sihtasutuse eesmärkide täitmiseks igakülgset koostööd. Juhatus osaleb nõukogu korralistel koosolekutel, kus teavitab nõukogu olulistest asjaoludest sihtasutuse tegevuses. Koosolekutel arutatakse lühi- ja pikaajaliste eesmärkide täitmist ning seda mõjutada võivaid riske. 2023. aastal toimus 11 nõukogu koosolekut, kus osales juhatus.

Teabe avaldamine

Sihtasutuse veebilehtedel <https://eas.ee/> ja <https://www.kredex.ee/> on välja toodud andmed ja info, mis kuuluvad õigusaktidest tulenevalt avaldamisele. Veebilehel on esitatud põhikiri, majandusaasta aruanded, tegevused (sh toetusmeetmed, programmid jne), strateegiad ja kavad, jooksev aruandlus, struktuur ja kontaktandmed, juhatuse ja nõukogu koosseis, uudised ja teated ning muu info, mis on üldsusele vajalik. Veebilehe kaudu saab infot ka toetust saanud ettevõtete ja sihtasutuse riigihangete kohta.

Veebilehel olevat infot (sh uudiseid ja teateid) uuendatakse pidevalt.

Finantsaruandlus ja auditeerimine

Sihtasutuse raamatupidamisaruanded koostatakse Eesti finantsaruandluse standardite alusel. Nõukogu moodustatud auditikomitee kiidab heaks audiitori valiku. Nõukogu kinnitab hanke tulemused ja hankelepingu sõlmimise audiitoriga. 2023. majandusaasta aruannet auditeerib audiitorettevõtja KPMG Baltics OÜ.

Pärast majandusaasta lõppu korraldab juhatus majandusaasta aruande koostamise ning esitab selle audiitori(te)le kontrollimiseks. Juhatus esitab majandusaasta aruande koos audiitori järeldusotsusega kinnitamiseks nõukogule. Sihtasutus esitab kolme kuu jooksul majandusaasta lõppemisest arvates asutajale, Rahandusministeeriumile ja Riigikontrollile auditeeritud ja kinnitatud majandusaasta aruande koopia.

Sihtasutuse juhatus avalikustab lisaks majandusaasta aruandele regulaarselt ka kvartaliaruandeid ja koondtegevuskava.

Raamatupidamise aastaruanne

Majandusaasta algus: 01.01.2023

Majandusaasta lõpp: 31.12.2023

Bilanss

tuhat eurot

	31.12.2023	31.12.2022	Lisa
VARAD			
Käibevara			
Raha ja raha ekvivalendid	373 970	281 287	3
Laenunõuded	35 523	48 702	4
Muud nõuded ja ettemaksed	33 267	23 014	5,12
Käibevara kokku	442 760	353 003	
Põhivara			
Osalused tütar- ja sidusettevõtjates	10 300	8 978	6
Osalused investeerimisfondides	27 556	22 727	7
Laenunõuded	60 350	156 754	4
Materiaalne põhivara	42	81	8
Immateriaalne põhivara	4 171	3 312	9
Põhivara kokku	102 419	191 852	
VARAD KOKKU	545 179	544 855	
KOHUSTISED JA NETOVARA			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	1 322	1 322	10
Eraldised	3 493	4 113	11
Sihtfinantseerimise ettemaksed	17 199	38 474	12
Riigi sihtotstarbelised fondid	5 590	0	13
Muud võlad ja ettemaksed	6 834	6 894	14
Lühiajalised kohustised kokku	34 438	50 803	
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	962	2 285	10
Eraldised	37 055	34 471	11
Riigi sihtotstarbelised fondid	217 639	313 946	13
Pikaajalised kohustised kokku	255 656	350 702	
Kohustised kokku	290 094	401 505	
Netovara			
Sihtkapital	233 583	132 268	
Jaotamata tulem	10 568	10 298	
Aruandeaasta tulem	10 934	784	
Netovara kokku	255 085	143 350	
KOHUSTISED JA NETOVARA KOKKU	545 179	544 855	

Tulemiaruanne
tuhat eurot

	2023	2022	Lisa
Tegevustulud			
Käendus- ja lepingutasud	2 893	3 466	15
Intressitulu laenudelt	875	451	16
Riigi sihtotstarbeliste fondide haldustasud	1 383	1 195	13
Saadud sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	53 446	47 431	12
Saadud sihtfinantseerimine põhivaraks	1 876	1 484	12
Vahendamiseks saadud sihtfinantseerimine	25 226	12 299	12
Saadud tegevustoetused	5 054	4 327	12
Muud tulud	701	673	
Tegevustulud kokku	91 454	71 326	
Tegevuskulud			
Vahendatud sihtfinantseerimine	-25 226	-12 299	12
Tööjõukulud	-23 369	-19 408	17
Mitmesugused majandamiskulud	-38 488	-36 401	18
Materiaalse ja immateriaalse põhivara amortisatsioon	-1 014	-861	
Tegevuskulud kokku	-88 097	-68 969	
Eraldiste moodustamine ja allahindlused			
Laenukäenduste tehniliste eraldiste muutus	-1 373	-1 818	11
Ebatõenäoliselt laekuvate laenuõuete muutus	67	84	4
Eraldised ja allahindlused kokku	-1 306	-1 734	
Finantstulud ja -kulud			
Tulem tütar- ja sidusettevõtjatelt	1 321	-317	6
Tulem investeerimisfondidelt	571	440	7
Intressikulu	-77	-121	10
Muud finantstulud ja -kulud	7 068	159	3
Finantstulud ja -kulud kokku	8 883	161	
Aruandeperioodi tulem	10 934	784	

Rahavoogude aruanne
tuhat eurot

	2023	2022	Lisa
Rahavood põhitegevusest			
Aruandeperioodi tulem	10 934	784	
Tulemi korrigeerimised			
Tulem tütar- ja sidusettevõtjatelt	-1 321	317	6
Tulem investeerimisfondidelt	-571	-440	7
Materiaalse ja immateriaalse põhivara amortisatsioon	1 014	861	8,9
Lisandunud nõuete, kohustiste ja raha muutusest EASi ühendamisel	0	10 412	
Muud EASi ühendamisega seotud korrigeerimised	0	-114	
Nõuete ja ettemaksete muutus	-10 254	-19 527	
Kohustiste ja ettemaksete muutus	819	-5 634	
Eraldiste muutus	1 964	2 791	11
Laenu nõuete muutus	109 583	4 092	4
Sihtfinantseerimiseks (sh laenu- ja käendustegevuseks) saadud ettemaksete muutus	-113 107	-414 298	12,13
Kokku rahavood põhitegevusest	-939	-420 756	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud fondiosakute soetamisel	-5 170	-5 417	7
Laekunud fondiosakute müügist	1 147	960	7
Laekunud dividendid	0	141	7
Tasutus materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamisel	-1 833	-1 292	8,9
Kokku rahavood investeerimistegevusest	-5 856	-5 608	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Saadud laenude tagasimaksed	-1 322	-2 221	10
Laekunud sissemaksed sihtkapitali	100 800	0	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	99 478	-2 221	
Kokku rahavood	92 683	-428 585	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	281 287	709 872	3
Raha ja raha ekvivalentide muutus	373 970	281 287	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	92 683	-428 585	3

Netovara muutuste aruanne
tuhat eurot

	Ettevõtluse sihtfondid	Eluaseme sihtfondid	Sihtkapital kokku	Jaotamata tulem	Netovara kokku
Saldo seisuga 31.12.2021	86 117	41 690	127 807	4 461	132 268
Ettevõtluse Arendamise SA ühendamisest saadud netovara	0	0	0	10 299	10 299
Tulemi jaotamine sihtfondidesse	3 193	1 268	4 461	-4 461	0
Aruandeaasta tulem	0	0	0	784	784
Saldo seisuga 31.12.2022	89 310	42 958	132 268	11 083	143 351
Tulemi jaotamine sihtfondidesse	289	226	515	-515	0
Sissemaks sihtkapitali	100 000	800	100 800	0	100 800
Aruandeaasta tulem	0	0	0	10 934	10 934
Saldo seisuga 31.12.2023	189 599	43 984	233 583	21 502	255 085

2023.a saadud sissemaksed sihtkapitali on ette nähtud järgmisteks tegevusteks: 100 mln ettevõtlusvaldkonna käenduste tagamiseks ning 800 tuh elamumajanduslaenude tagamiseks.

Raamatupidamise aastaruanne

Lisad

Lisa 1. Raamatupidamise aastaaruande koostamise alused

1.1. Koostamise alused

Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (EIS) on riigi poolt asutatud sihtasutus, kelle asutajaõigusi teostab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Käesolev raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seadusega ning seda täiendavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid, k.a avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend. Eesti finantsaruandluse standard tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud finantsarvestuse ja aruandluse põhimõtetele.

Vastavalt ettevõtlus- ja infotehnoloogia ministri 16.09.2021 käskkirjale nr 192 ühendati Sihtasutus KredEx (KredEx, ühendav sihtasutus) ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS, ühendatav sihtasutus) alates 01.01.2022. Ühendatud organisatsiooni nimi on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus. Ühinemise tulemusena liideti 01.01.2022 seisuga EISi bilanssi EASi varad summas 18 001 tuhat eurot, kohustised summas 7 703 tuhat eurot ja netovara summas 10 298 tuhat eurot.

Esitlusviisi muutmine alates 2022

Käesolev raamatupidamise aastaaruanne on koostatud konsolideerimata aruandena. Kuni 2021. aasta lõpuni oli sihtasutuse nimi Sihtasutus KredEx (KredEx) ning raamatupidamise aastaaruanne oli konsolideeritud rida-realt 100%-lise tütarettevõtja AS SmartCap finantsandmetega. 2021. a konsolideerimata põhjaruanded olid esitatud raamatupidamise aastaaruande lisas 27. Alates 2022. aastast otsustati minna üle konsolideerimata raamatupidamise aastaaruande esitamisele, kuna AS SmartCap finantsandmed ei avalda olulist mõju grupi finantsandmetele. 2023.aastal moodustas AS SmartCap bilansi maht 0,7 % EISi bilansimahust (2022. a EISi bilansi mahust 0,5%) ning müügitulu moodustas 2,5% EISi tegevustuludest (2022.a EISi tegevustuludest 1,6%).

Arv näitajad on raamatupidamise aastaaruandes esitatud üldjuhul tuhandetes eurodes.

1.2. Olulisemad raamatupidamislikud hinnangud

Finantsaruannete koostamine eeldab juhtkonnapoolsete hinnangute ning eelduste tegemist, mis mõjutavad aruande kuupäeva seisuga esitatavate tulude, kulude, varade ja kohustiste jääke ning informatsiooni tingimuslike varade ja kohustiste kohta. Hinnangud ja nendega seotud eeldused baseeruvad eelmiste perioodide kogemustel ja muudel teguritel, mida peetakse olemasolevas olukorras asjakohaseks. Kuigi nimetatud hinnangud on tehtud juhtkonna parima teadmise alusel, võib hilisem tegelik tulemus tehtud eeldustest erineda.

Laenuõuete hindamine

Laenuõuete puhul, mis on väljastatud COVID-19 leviku majanduslike mõjude leevendamiseks, lähtutakse eeldatava krediitkajumi mudelist. Võimalikke tekkivaid kahjusid hinnatakse kogu laenuperioodi vältel (vt lisa 1.3. Riskijuhtimine). Muude laenuõuete puhul baseeruvad hinnangud ajaloolisel kogemusel ning juhtumipõhiselt olemasoleval informatsioonil.

Laenukäenduste tehniliste eraldiste hindamine

Laenukäenduste katteks moodustatakse tasanduseraldis ja rahuldamata nõuete eraldis. Tasanduseraldis baseerub pikaajalise kahju prognoosidel. Rahuldamata nõuete eraldist hinnatakse juhtumipõhiselt olemasoleva informatsiooni alusel.

Hinnanguid ja nende aluseks olevaid eeldusi vaadatakse järjepidevalt üle. Muutuseid raamatupidamislikes hinnangutes kajastatakse hinnangu muutuse toimumise perioodis või vajadusel ka järgnevates perioodides, mitte tagasiulatuvalt.

1.3. Riskijuhtimine

Riskijuhtimise põhimõtted

Risk on määratletud kui võimalik negatiivne kõrvalekalle oodatavast tulemusest. Riskijuhtimine on protsess, mille eesmärk on tegevuse tõhusus ja kasumlikkus, mis vastab strateegias määratud asjaõiguste teostaja ootustele. Riskijuhtimisse on sisekontrolli süsteemi kaudu kaasatud kõik töötajad. Riskijuhtimise ülesanded on tuvastada ja mõõta tegevusega seotud riske, rakendada riskide kontrolli all hoidmise meetmeid, seirata olukorda ja teha ülevaateid riskijuhtimise tulemuslikkusest.

Riske mõõdetakse:

- a) kvantitatiivselt, hinnates riski võimalikku suurust rahalise mahu muutuse kaudu; või
- b) kvalitatiivselt, tuginedes eksperthinnangule riski suuruse ja realiseerumise tõenäosuse kohta.

Riskijuhtimise struktuur ja vastutus

Riskijuhtimist reguleerivad põhimõtted kehtestab nõukogu. Juhatus kehtestab operatiivtasandi sisekorrad, et tagada riskijuhtimise põhimõtete elluviimine ning kiire ja tõhus reageerimine majanduskeskkonna muutustele. Riskijuhtimise korraldus peab vastama kehtivatele seadusandlikele regulatsioonidele ja normatiividele, sh ettevõtluse toetamise ja laenude riikliku tagamise seadusele.

Riskijuhtimine põhineb kolme kaitseliini kontseptsioonil.

Esimene kaitseliin

Esimene kaitseliin moodustavad riskijuhtimistegevused, mida teostavad müügi- ja tugiüksuste juhid ja töötajad. Esimese kaitseliini ülesanne on tagada oma vastutusalas olevate tegevuste, toodete ja protsessidega seotud riskide tuvastamine, hindamine ja riskide kontrolli all hoidmiseks vajalike meetmete rakendamine.

Teine kaitseliin

Teise kaitseliini rolli kannavad vastavusjuht ning riskijuhid ja analüütikud riskiosakonnas.

Teise kaitseliini peamised funktsioonid on:

- riskide regulaarne tuvastamine, hindamine ja monitoorimine;
- juhatuse ja nõukogu teavitamine riskidest;
- riskijuhtimise metoodika arendamine ja esimese kaitseliini nõustamine riskijuhtimise valdkonnas;
- koolitamine riskijuhtimise valdkonnas;
- sisereeglitele ja õigusaktidele vastamise kontroll ja monitooring.

Kolmas kaitseliin

Kolmanda kaitseliini moodustab siseauditi funktsioon. Siseaudit auditeerib tegevuse vastavust õigusaktidele ja juhenditele, äriprotsesside ning sisekontrollisüsteemi toimimist ja tõhusust, vastu võetud otsuste täitmist, kehtestatud limiitidest ja muudest sisenormidest kinnipidamist.

Krediidirisk

Krediidiriski suurus väljendab tõenäolist kahju, mis võib tuleneda vastaspoole kohustuste mittetäitmisest krediidiriskile avatud nõuete puhul.

EiSi peamised krediidiriskile avatud positsioonid on järgmised:

- raha ja raha ekvivalendid;
- antud laenud ja nõuded klientidele;
- muud finantsvarad;
- finantsseisundi aruande välised kohustised (käenduslepingute portfell).

Krediidi väljastamise protsess sõltub laenu või laenukäenduse suuruselt. Krediidiotsuste tegemisel on kolm otsustustasandit:

- 1) finantskomitee tasand;
- 2) laiendatud finantskomitee tasand;
- 3) nõukogu tasand.

EIS väljastab laene ettevõtetele ja korteriühistutele ning pangalaenu käendusi eraisikutele, ettevõtetele ja korteriühistutele. Käenduse määr võib olla kuni 80% käendatavast kohustisest, välja arvatud Vabariigi Valitsuse või ministri kinnitatud erimeetmete raames antud käenduste puhul.

Krediidiportfelli jaotus teenuste alusel, tuhat eurot:

	31.12.2023	31.12.2022
Käenduste portfelli kokku	262 034	306 967
Ettevõtuluslaenude tavakäendused	94 155	109 326
Ettevõtuluslaenude erakorralised käendused	42 579	60 587
Eluasemelaenude käendused	77 524	87 918
Korterelamute käendused	47 776	49 136
Laenuportfelli kokku	138 994	251 363
Allutatud laenud	10 918	11 357
Ekspordilaenud	8 517	8 204
Stardilaenud	294	332
Erakorralised COVID-19 laenud	11 354	17 299
Erakorralised riiklikult olulised laenud	81 908	186 108
Laenud pankadele (KE renoveerimislaenud)	13 558	19 130
Korterelamute laenud	12 270	8 758
Laenud mittetulundusühingutele	175	175
Portfelli kokku*	401 028	558 330

*sh välja maksmata laenuosa

Krediidiriski mõõtmine

EIS rakendab ettevõtete laenude ja käenduste väljastamisel ja jälgimisel ettevõtete krediidiriski hindamise süsteemi, mis võimaldab nõudeid eristada, lähtudes klientide finantsvõimekusest. Hindamisel võetakse arvesse ettevõtte majanduslikku olukorda, krediidivõimelisust, juhtkonda, äriplaani ja teisi asjaolusid, mis võivad mõjutada krediidisaaaja kohustuste täitmist. Krediidiriski hindamise põhjal liigitatakse krediidisaaaja ühte järgmistest riskikategooriatest:

Riski-kategooria	Standard and Poor's	Moody's	Ettevõtja liigitamise alused
B	AAA, AA+, AA, AA-	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3	Väga tugev maksevõime – soliidne ettevõtja, kelle tegevuse maht, stabiilsus ja kasumlikkus annavad suure kindluse, et ta suudab ja soovib ka väga negatiivsete muutuste korral oma kohustusi täita
C	A+, A, A-	A1, A2, A3	Tugev maksevõime – ettevõtja, kelle puhul on isegi negatiivse muutuse korral makseprobleemide teke riskiperioodi jooksul ebatõenäoline
D	BBB+, BBB, BBB-	Baa1, Baa2, Baa3	Piisav maksevõime – adekvaatse finantspositsiooniga ettevõtja, kelle maksevõimele ja finantskohustuste täitmisele pole otsesed ohud suured
E	BB+, BB	Ba1, Ba2	Keskmine või sellest nõrgemate näitajatega ettevõtja – ta on võimeline praegu ja lähitulevikus oma kohustusi täitma, kuid ebasoodsad tingimused võivad tema maksevõimet kahjustada
F	BB-, B+	Ba3, B1	Suhteliselt riskantne ettevõtja – tema maksevõime ja -tahe on siiski aktsepteeritav, kuid see sõltub soodsate tingimuste püsimisest
G	B, B-	B2, B3	Ettevõtja kohustuste mittetäitmise risk on suur
H	CCC+, CCC, CCC-, CC, C	Caa1, Caa2, Caa3, Ca	Ettevõtja kohustuste täitmine on väga ebatõenäoline. Ettevõtja on peaaegu maksevõimetu
M	D	C	Ettevõtja on maksejõuetu. Tema riskikategooria määratakse maksejõuetuse tekke korral, mitte riskihinde skoori põhjal
X	N/A	N/A	Ettevõtja riskikategooria ei ole määratud. COVID-19 teenused

Kui osutatakse Vabariigi Valitsuse või ministri kinnitatud teenuseid, liigitatakse ettevõtjad riskiklassi X ja ei rakendata ettevõtja hindamissüsteemi, vaid lähtutakse nõukogus kinnitatud teenuste tingimustes toodud nõuetest krediidisaaajale.

EIS väljastab uusi krediite ettevõtetele, kelle riskikategooria on B kuni F. Riskikategooria G kuni H määratakse ettevõtetele, kelle finantsseis on halvenenud või kellel on tekkinud makseviivitused.

Krediidiportfelli jaotus riskikategooria alusel, tuhat eurot:

Riskikategooria	31.12.2023	31.12.2022
Käendused	94 155	109 289
C	3 945	11 784
D	14 656	19 219
E	44 739	45 118
F	27 363	32 940
G	3 452	228
Otselaenud	19 730	19 762
C	6 696	6 696
D	3 744	4 323
E	4 143	4 208
F	4 932	4 323
H	215	212
COVID-19 erimeetmetest tulenevad käendused ja laenud	135 841	263 994

Kontsentratsioonirisk

Krediidiportfelli kontsentratsiooniriski strateegia on vältida üksiku vastaspoole makseviivituse või sektori olulist mõju. EIS on kehtestanud järgmised kontsentratsiooniriski limiidid:

- 1) EISi krediidirisk ettevõtjate andmisel ja käendamisel ühe ettevõtja või seotud ettevõtjate grupi kohta ei või ületada 10% ettevõtjate andmise sihtfondist või ettevõtjate tagamise sihtfondist. Juhul kui krediidirisk on 10% ületavas osas kaetud struktuuritoetuste vahenditega, edasikindlustatud või mõnele teisele osapoolale muul viisil edasi antud, võib krediidirisk olla kuni 25% ettevõtjate andmise sihtfondist või ettevõtjate tagamise sihtfondist;
- 2) suurim käendussumma ühe vastaspoole suhtes (erisiku käendused);
- 3) sektori suurim osakaal krediidiportfellis.

Vabariigi Valitsuse või ministri kinnitatud erimeetmete rakendamisel need kontsentratsiooniriski piirangud ei kehti.

Laenud ja käendused majandussektori järgi, tuhat eurot:

Majandussektor	31.12.2023	31.12.2022
Ettevõtluse tavateenused (laenud ja käendus)	113 884	129 219
Töötlev tööstus	45 196	57 497
Ehitus	27 596	26 324
Kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus	11 726	10 724
Info ja side	5 838	9 457
Hulgi- ja jaekaubandus	4 095	6 050
Muud tegevusalad	19 433	19 167
Erakorralised teenused (laenud ja käendused)	135 841	263 994
Kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus	50 245	52 561
Töötlev tööstus	48 065	60 092
Kinnisvaraalne tegevus	19 581	19 785
Veondus ja laondus	8 522	110 624
Haldus- ja abitegevused	3 222	4 580
Muud tegevusalad	6 206	16 352
Eraisikud	77 524	87 918
Korteriühistud ja MTÜd	60 221	58 069
Laenud pankadele	13 558	19 130
Kokku	401 028	558 330

Oodatava krediidikahjumi mõõtmine

Laenude allahindluse määramisel rakendab EIS kahte erinevat metoodikat:

- 1) COVID-19 leviku majandusmõjude leevendamise paketiga seotud laenude allahindlused põhinevad oodatava krediidikahju meetodil. EIS arvutab oodatavat krediidikahju funktsioonina maksejõuetuse tõenäosusest laenu või nõude suurusest hindamise hetkel ja kahjumäärast maksejõuetuse korral. Lisaks arvestab EIS allahindluse määramisel sektori riskikoefitsienti (aluseks sektori kogukasumi võrdlus erinevatel aastatel), määramatuse koefitsienti ning majanduskeskkonna halvenemise lisakoefitsienti. Maksejõuetuse tõenäosus tähendab, et laenu ei maksta tagasi ja laenu saaja muutub maksejõuetuks. Laenudega rahastatavate ettevõtete maksejõuetuse tõenäosuse määr on 25%, kuna ettevõtetel on laenu võtmise hetkel likviidsusraskused ja teenusetingimustega lubatud võlakoorumus võib olla väga kõrge. Kahjumäär maksejõuetuse korral võtab arvesse tulevaste sissetulekute tõenäosust ja eeldatavat suurust, sh tagatise realiseerimist. COVID-19 leviku majandusmõjude leevendamise paketi laenude tagatus on üldjuhul madal. Määramatuse koefitsient võtab arvesse koroonapandeemiast tingitud tavapärasest suuremat määramatust majandusprognoside puhul, mille alusel on raske prognoosida majanduse taastumise aega ja ulatust. Määramatuse koefitsiendina on kasutatud 1,1. Majanduskeskkonna halvenemise koefitsient võtab arvesse SKP vähenemist, töötuse määra, tarbijahinnaindeksit ja 6 kuu Euribori ning oli 2023. aastal 1,1 (2022.a 1,1).
- 2) Tavalaenude üldine allahindlus põhineb ajaloolisel kogemusel - üldallahindlus olenevalt laenusaaaja riskiastmest 2–5%, stardilaenudel ja allutatud laenudel 15%. Lisaks moodustatakse eriallahindlusi, mille suuruse määramisel võetakse arvesse nõude bilansilise väärtuse ja tagatise või nõude

Initialed for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

22. 03. 2024

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

netorealiseerimisväärtuse vahe või lähtutakse sarnaste tehingute ajaloolisest kahjususest. 2023. aastal rakendati allahindlustele majanduskeskkonna halvenemise koefitsienti 1,1 (2022.a 1,1).

EIS loeb finantsvara maksejõuetuks, kui vähemalt ühe kliendile väljastatud nõude lepinguliste maksetega on viivitatud üle 90 päeva ja/või kui kliendi kohta on esitatud pankrotiavaldus.

Käenduslepingute eraldised

Käenduslepingute oodatava krediidikahju katmiseks moodustab EIS eraldised ja kasutab riskide edasikindlustamist. Riskide võtmine on piiratud omavahendite normatiividega. „Ettevõtluse toetamise ja laenu riikliku tagamise seaduse“ alusel on ettevõtluslaenu tagamisel omavahendite normatiiv 10% kehtivate tagatiste puhasväärtusest, kuid mitte alla 2 miljoni euro. Elamumajanduslaenu tagamisel on omavahendite normatiiv 8% kehtivate tagatiste puhasväärtusest, kuid mitte alla 2 miljoni euro. EISi sisemine omavahendite miinimumnõue on vastavalt 13% ja 9,6%.

Käenduste ja omavahendite suhtarvud

	31.12.2023	31.12.2022
Ettevõtluslaenu käendused	144,4%	24,9%
Eluaseme- ja korterelamulaenu käendused	14,6%	12,5%

Käenduslepingutest tulenevate kohustuste täitmiseks moodustatud tasanduseraldis katab tulevastel aastatel potentsiaalselt välja makstavaid kahjusid. Vabariigi Valitsuse 5. mai 2005. aasta määruse nr 91 „Laenu riikliku tagamise tehniliste eraldiste moodustamise põhimõtted ja arvutamise kord“ alusel peab tasanduseraldise suurus olema vähemalt 1% EISi kõigist kehtivatest käenduslepingutest ja kohustistest, mis tulenevad kehtivatest käenduspakkumustest. Seejuures võetakse need väljastatud pakkumised, mis ei ole veel lepinguna sõlmitud, kohustiste mahu arvestamisel arvesse 70% ulatuses. Tasanduseraldisse kantakse eluasemevaldkonnas 30–35% teenitud käendustasudest ja 87% ettevõtlusvaldkonna käendustasudest.

Rahuldamata nõuete eraldis arvutatakse lühiajalise kohustisena teadaolevate, kuid rahuldamata nõuete katteks tasanduseraldise arvelt.

COVID-19 kriisimeetmetest välja antud laenukäenduste tasanduseraldise arvutamisel lähtutakse kahjude ülempiirist, mille on Vabariigi Valitsus kehtestanud kommertspankadele.

Aruandekuupäeval kehtivate, tagatislepingutest tulenevate maksimaalselt võimalike kohustiste üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Operatsiooniriski juhtimine

Operatsioonirisk on risk saada kahju sisemiste protsesside, inimeste tegevuse või süsteemide ebaadekvaatsusest või mittetoimimisest oodatud viisil või välistest sündmustest. Operatsioonirisk hõlmab ka õiguslikku ja vastavusriski, kuid mitte strateegilist riski. Operatsiooniriski hinnates ja juhtides tuleb arvestada maineriski.

Operatsiooniriski käsitatakse ja juhitakse kui eraldiseisvat riskijuhtimise valdkonda. Operatsiooniriski juhtimine on lõimitud EISi igapäevategevusse ning eelkõige suunatud riski realiseerumist ennetavale ja kontrollivale tegevusele.

Operatsiooniriski põhiliste alamliikidena ning eraldiseisvalt juhitakse infoturbe- ja vastavusriske.

Operatsiooniriske hinnatakse eelkõige kvalitatiivselt. Toimub regulaarne operatsiooniriski enesehindamine. Kehtestatud on protsess juhtumitele reageerimiseks, aruandluseks ja juhtumeid põhjustavate riskide maandamiseks vajalike meetmete võtmiseks. Riskide analüüsimisel ja tegevuskavade koostamisel toetab põhitegevust riskiosakond.

Initialed for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

22. 03. 2024

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

Lisa 2. Aastaruande koostamisel kasutatud arvestusmeetodid ja hindamiselused

Varade ja kohustiste jaotus lühi- ja pikaajalisteks

Varad ja kohustised on bilansis jaotatud lühi- ja pikaajalisteks lähtudes sellest, kas vara või kohustise eeldatav valdamine kestab kuni ühe aasta või kauem arvestatuna bilansipäevast.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ja raha ekvivalentidena kajastatakse raha pangakontodel, nõudmiseni hoiuseid ning lühiajalisi pangadeposiite, mida on võimalik lühikese etteteatamisega lõpetada. Rahavoogude aruandes kajastatakse rahavooge põhitegevusest kaudsel meetodil. Investeeringis- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavooge kajastatakse otsemeetodil.

Finantsvarade esmane arvele võtmine

Finantsvarad võetakse algul arvele soetusmaksumuses, milleks on finantsvara eest makstava või saadava tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara soetamisega otseselt kaasnevaid tehingukulutusi, välja arvatud õiglasel väärtuses kajastatavad finantsvarad, mille puhul algsesse soetusmaksumusse tehingukulutusi ei liideta.

Õiglasel väärtuses kajastatavad finantsvarad

Õiglasel väärtuses kajastatakse järgmisi finantsvarasid:

- a) lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud aktsiatesse ja teistesse omakapitaliinstrumentidesse, mille õiglane väärtus on usaldusväärselt hinnatav;
- b) lühi- ja pikaajalised finantsinvesteeringud börsil noteeritud võlakirjadesse ja teistesse võlainstrumentidesse, mille hoidmist ei eeldata kuni lunastustähtajani.

Börsil noteeritud väärtpaberite õiglane väärtus põhineb aruandekuupäeva sulgemishindadel ja Euroopa Keskpanga ametlikel valuutakurssidel. Börsil noteerimata väärtpaberite puhul võetakse arvesse kogu EISile kättesaadav info investeeringu väärtuse kohta.

Õiglase väärtuse muutusest tulenevad kasumid ja kahjumid kajastatakse tulemiaruanDES finantstuludes ja -kuludes.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad

Nõudeid, mida ei kajastata õiglasel väärtuses, kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses (v.a osalused tütar- ja sidusettevõtjates). See arvutatakse kogu finantsvara kehtivusperioodi kohta, võttes arvesse soetamisel tekkinud diskonto või preemia ja tehinguga otseselt seotud kulutused.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad hinnatakse alla juhul, kui on tõenäoline, et nende kaetav väärtus on bilansilisest väärtusest väiksem. Laenuõuete hindamist on kirjeldatud Lisas 1.3. Riskijuhtimine.

Finantsvarade allahindlus kajastatakse tulemiaruanDES kuluna. Varem alla hinnatud nõude laekumisel või muude sündmuste korral, mis näitavad, et allahindlus ei ole enam põhjendatud, kajastatakse allahindluse tühistamine tulemiaruanDES selle kulu vähendusena, millel allahindlus algselt kajastati.

Laenuõuete ebatõenäoliselt laekuvaks hindamine

Allahindlused laenuõuete ebatõenäoliselt laekuvaks hindamisest kantakse kuluks, vähendades laenuportfelli bilansilist väärtust. Kui laenuõue on tunnistatud lõpetatud kahjujuhtumiks, kantakse laen ja vastav allahindlus bilansist välja. Kui lootusetu laen hiljem laekub, kajastatakse laekumine tuluna. Riigi sihtotstarbelistest fondidest antud laenude puhul vähendatakse allahindluse kulu tulemiaruanDES ja loetakse see kaetuks fondist.

Intressid laenuõuetelt

Intressitulu arvestatakse tekkepõhiselt laenulepingus määratud intressimäära alusel. Üldjuhul on maksegraafikud koostatud selliselt, et laenu ja intresside makse toimub iga kuu lõpul ning intress kuulub maksmisele samas kuus. Kui maksegraafikus on ette nähtud intresside tasumine pikema ajavahemiku järgi, siis võetakse tekkepõhine intressinõue bilansipäeva seisuga laenuõuete hulgas arvele.

Kui laenusaaja viivitab tasumisega, hinnatakse intressinõuded alla proportsionaalselt laenu põhiosa allahindlusega.

Riigi sihtotstarbelistest fondidest antud laenude puhul vähendatakse intressitulu tulemiaruanes ja loetakse see fondi suurenemiseks.

Osalused tütar- ja sidusettevõtjates

Tütarettevõtjad on majandusüksused, mille üle EISil on valitsev mõju. Valitsev mõju võib tuleneda sellest, et EIS omab üle 50% ettevõtja hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või tal on seadusest või lepingust tulenev otsene või kaudne õigus nimetada või tagasi kutsuda enamik tegevjuhtkonnast või kõrgema juhtorgani liikmetest.

Sidusettevõtjaks loetakse majandusüksused, milles EIS omab 20 kuni 50% hääleõigusega aktsiatest või osadest. Osalusi tütar- ja sidusettevõtjates kajastatakse kapitaliosaluse meetodil.

Osalused investeerimisfondides

Osalused investeerimisfondides võetakse algselt arvele sissemakse tegemisel soetusmaksumuses, millest on lahutatud fondivalitseja teenustasud. Edaspidi kajastatakse osalused õiglasel väärtusel muutustega läbi tulemiaruande.

Finantsvarade kajastamise lõpetamine

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse siis, kui EIS kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või annab kolmandale osapoolle üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest.

Materiaalne ja immateriaalne põhivara

Materiaalse ja immateriaalse põhivarana võetakse arvele varaobjektid või nende erineva elueaga olulised komponendid, mille eluiga ületab üht aastat ja mille soetusmaksumuse alammäär on 10 000 eurot. Varasid kajastatakse bilansis soetusmaksumuses, mida vähendatakse akumuleeritud kulumi ja vara väärtuse vähenemisest tulenevate allahindlustega.

Hinnanguline kasulik eluiga:

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia seadmed	3-5 aastat	31.12.2022
Muu materiaalse põhivara	2-5 aastat	24,9%
Arvutitarkvara	2-5 aastat	12,5%

Finantskohustised

Finantskohustised võetakse algul arvele nende soetusmaksumuses, milleks on finantskohustise eest saadud tasu õiglane väärtus. Edaspidi kajastatakse finantskohustisi korrigeeritud soetusmaksumuses, kasutades sisemist intressimäära. Tehingukulud võetakse sisemise intressimäära arvutamisel arvesse bilansis ja kantakse kuludesse finantskohustise eluea jooksul. Finantskohustistega kaasnev intressikulu kajastatakse tekkepõhiselt perioodi kuluna. Finantskohustise kajastamine lõpetatakse, kui see on tasutud, tühistatud või aegunud.

Eraldised

Eraldisi kajastatakse bilansis juhul, kui EISil lasub enne aruandekuupäeva toimunud kohustavast sündmusest tulenevalt juriidiline või faktiline kohustus, kohustise realiseerumine on tõenäoline ja kohustise summat on võimalik usaldusväärselt mõõta. Eraldiste kajastamisel bilansis on lähtutud juhtkonna hinnangust eraldise täitmiseks tõenäoliselt vajamineva summa ning eraldise realiseerumise aja kohta.

Tehnilised eraldised laenukäenduste katteks

Aruandes kajastatakse rahuldamata nõuete eraldist ja tasanduseraldist, mille moodustamist on täpsemalt kirjeldatud lisas 1.3. „Riskijuhtimine“.

Tagatiskahjude tõenäolise väljamakse aeg pangale sõltub kohustise aluseks oleva laenulepingu ülesütleamise ajast ja laenu tagatiste realiseerimise perioodist. Kui kahe aasta jooksul alates laenu sissenõutavaks muutumisest ei ole tagatised realiseeritud, on pangal õigus nõuda käenduskohustise täitmist EISilt. Käendushüvitise avansilise makse küsimise õigus tekib pangal enne käenduskohustise täitmist juhul, kui vara realiseerimine ei ole kahe aasta jooksul tõenäoline või ei ole sellest saadav tulu oluline. Avansilised maksed kajastatakse bilansis ettemaksetena kuni lõpliku kahju selgumisele ning tasaarveldatakse seejärel rahuldamata nõuete eraldisega. Pankadele hüvitatud tagatiskahjusid bilansis nõudena arvele ei võeta, vaid arvestatakse bilansiväliselt, kuna nende laekumist ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata. Tegelikud tagasivõitmised kajastatakse laekumisel tehniliste eraldiste kulu vähenemisena.

Tagatiskahjude edasikindlustuse korral võetakse bilansis arvele nõuded edasikindlustajale, suurendades ühtlasi rahuldamata nõuete eraldist.

Riigi sihtotstarbeliste fondide arvel antud laenukäenduste korral vähendatakse eraldiste moodustamise kulu ja vastava fondi mahtu.

Bilansivälised (tingimuslikud) nõuded ja kohustised

Tingimuslike nõuete ja kohustiste üle, mis võivad teatud tingimustel tuua kaasa bilansis arvelevõtmisele kuuluvaid rahalisi nõudeid ja kohustisi või mille suurust pole võimalik usaldusväärselt mõõta, peetakse arvestust bilansiväliselt. Olulised bilansivälised nõuded ja kohustised on esitatud aastaaruande lisades.

Eraisikute eluasemelaenude käendustasud

Eraisikute eluasemelaenude käendustasude üle peavad arvestust pangad, kes on volitatud EISi nimel käendusi välja andma. Käendustasu arvestatakse ja tasutakse laenu väljaandmisel täies mahus kogu tagatisperioodi kohta. Tuludes kajastatakse käendustasu kogusummad arvestamise hetkel. Kuna käenduse võtjal puudub õigus käendustasu tagasi küsida või selle suurust edaspidi mõjutada, siis tasu tagatisperioodile ei periodiseerita. Tulu tekkimisel kajastatakse paralleelselt eeldatav tulevikus väljamakstav kahjusumma tasanduseraldises.

Pangad kannavad eelmisel kuul välja antud käenduste tasud EISile üle järgmise kuu alguses.

Ettevõtluslaenude ja korteriühistute laenude käendustasud

Ettevõtluslaenude ja korteriühistute laenude käendustasude arved koostatakse kord kvartalis laene välja andnud pankadele, kes peavad tasud laenusaaajatelt kinni. Tuludes kajastatakse käendustasu arve koostamise kuupäeval. Kui käendustasud jäävad probleemsete laenude puhul laekumata, tühistatakse käendustasu arvestus ja laenusaaaja võetakse erivaatluse alla.

Lepingutasud

Eluasemelaenude käendustelt lepingutasu ei arvestata. Ettevõtluslaenude käendamisel arvestatakse lepingutasu lepingu sõlmimisel ning selle kohta koostatakse pangale arve. Pank peab lepingutasu laenu saajalt kinni. Antud laenu lepingutasu kohta esitatakse arve laenu väljaandmisel. Laenusaaaja tasub arve enne laenu väljaandmist või peetakse lepingutasu summa kinni väljamakstavast laenusummast. Lepingutasud kajastatakse tuludes arve koostamise kuupäeval.

Laenude käändustelt saadud lepingutasud on tulemiaruaandes kajastatud käändustasude kirjel ning laenude andmisega seotud lepingutasud on kajastatud tulemiaruaandes intressitulude kirjel.

Tegevuskulude ja põhivara sihtfinantseerimine

Tegevuskulude ja põhivara sihtfinantseerimisest saadud tulud kajastatakse tulemiaruaandes tuluna juhul, kui sihtfinantseerimise saamisega seotud kulutused (kulud või põhivara soetus) on tehtud ja puudub toetuse laekumata jäämise sisuline risk. Kui sihtfinantseerimine on laekunud, kuid selle arvel ei ole veel kulutusi tehtud, kajastatakse saadud vahendid kohustiste hulgas saadud sihtfinantseerimise ettemaksena.

Sihtfinantseerimise vahendamine

Vahendatud sihtfinantseerimisena kajastatakse saadud ja edasi antud sihtfinantseerimist, mis vastavalt riigi toetusmeetme eesmärkidele kantakse edasi toetuse saajale. Sihtfinantseerimine võetakse arvele nõudena ja tuluna, kui toetuse saaja on teinud tõendatud kulutused, milleks tal oli õigus toetust saada. Samaaegselt võetakse arvele sihtfinantseerimise vahendamise kulu ja kohustis saaja ees. Laekunud sihtfinantseerimine, mille vahendamise tulud ja kulud ei ole veel tekkinud, kajastatakse bilansis saadud sihtfinantseerimise ettemaksena.

Tegevustoetused

Tegevustoetuseks nimetatakse vastavalt avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendile saadud toetusi, mis antakse saajale lähtudes tema üldistest põhikirjalistest ülesannetest, kusjuures toetuse andja ei määratle projektipõhist toetuse kasutamise eesmärki. Tegevustoetuse korral ei esitata toetuse andjale detailset aruandlust raha kasutamise kohta ega kanta ülejääki tagasi. Tegevustoetused kajastatakse laekumisel tuluna.

Riigi sihtotstarbelised fondid

Riik on suunanud rahalisi vahendeid EISile finantseerimistehingute tegemiseks, sh investeerimiseks Balti Investeeringufondi, laenude andmiseks ja käendamiseks. Nimetatud fondide teenindamisel tekkinud tulud ja kulud ei kuulu EISile, vaid vastavalt riigiga sõlmitud kokkuleppele tuleb need riigile tagasi kanda fondi jäägina peale investeeringutest raha tagasilaekumist ja käenduslepingute lõppemist. Finantseerimistehingutest tekkivad ja fondidesse tagasisuunamisele kuuluvad tulud, sh intressitulu laenudelt ja käändustasud, ei kajastu seetõttu EISi tulemiaruaandes. Samuti ei kajastu EISi tulemiaruaandes finantseerimistehingutest tekkivad ja fondidesse tagasisuunatavad kulud, sh laenunõuete allahindlused ja eraldised käändustega seotud kahjude katmiseks. EISil on õigus saada tulu fondide rakendamisel tekkivate halduskulude katteks. Nimetatud tulu kajastub EISi tulemiaruaandes tuluna, vähendades fondi mahtu bilansis.

Välisvaluuta arvestus

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel võetakse aluseks tehingu toimumise päeval ametlikult kehtivad Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud rahalised varad ja kohustised hinnatakse aruandekuupäeva seisuga ümber eurodesse aruandekuupäeval ametlikult kehtivate Euroopa Keskpanga valuutakursside alusel.

Ümberhindamise tulemusel saadud kasumid ja kahjumid kajastatakse aruandeperioodi tulemiaruaandes, kusjuures ärituludes ja -kuludes kajastatakse valuutakursi kasumid ja kahjumid, mis on tekkinud arveldustest ostjate ja tarnijatega. Muud kursivahed kajastatakse finantstuludes ja -kuludes.

Renditud varad

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul vara omandiga seotud riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud loetakse kasutusrendiks. Aruandekohustuslane ei ole sõlminud aruandeperioodil ega võrreldavad perioodil kapitalirendiks klassifitseeritavaid rendilepinguid. Kasutusrendi puhul ei kajasta rentnik oma bilansis renditud varaobjekti. Kasutusrendi maksed kajastab rentnik kuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

Aruandekuupäeva järgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes on võetud arvesse olulised varade ja kohustiste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesh aruandekuupäeva ja aruande koostamise päeva vahel ja mis olid seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel tehtud tehingutega. Aruandekuupäeva järgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustiste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, on raamatupidamise aastaaruandes avalikustatud.

Seotud osapooled

EiSi seotud osapoolteks on loetud:

- 1) sihtasutuse tegev- ja kõrgem juhtkond ning nende pereliikmed, kelleks loetakse vähemalt abikaasa, elukaaslane ja laps;
- 2) sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud, kelle üle eelmises punktis nimetatud isikutel üksi või koos pereliikmetega on valitsev või oluline mõju;
- 3) sihtasutuse tütar- ja sidusettevõtja.

Raamatupidamise aastaaruandes avalikustatakse tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja olulised soodustused. Vastavalt avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi nõuetele avalikustatakse muudel juhtudel informatsioon vaid nende tehingute kohta, mis ei vasta õigusaktidele või sihtasutuse sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimustele.

Lisa 3. Raha ja raha ekvivalendid
tuhat eurot

	31.12.2023	31.12.2022
Nõudmiseni hoiused	373 941	281 258
<i>Sh Riigikassas</i>	<i>370 713</i>	<i>279 941</i>
<i>Sh Eesti kommertspankades</i>	<i>3 224</i>	<i>1 308</i>
<i>Sh Commerzbank (Saksamaa)</i>	<i>4</i>	<i>8</i>
<i>Tähtajaline hoius Swedbankis</i>	<i>29</i>	<i>29</i>
	373 970	281 287

2023. aastal teeniti hoiustelt 12 468 tuhat eurot intressitulu, sh Riigikassa hoiuselt 12 436 tuh eurot (2022. aastal 334 tuhat eurot, sh Riigikassast 334 tuh eurot).

Teenitud intressituludest 5 400 tuh kanti edasi laenu- ja finantseerimistegevuse sihtfondidesse (2022. aastal 174 tuh eurot).

EISI tuludesse jäi teenitud intressidest 7 068 tuh eurot (2022.aastal 164 tuh eurot).

Lisa 4. Laenunõuded
tuhat eurot

Laenunõuded laekumistähta järgi seisuga 31.12.2023	Kuni 1 aasta	2 kuni 6 aastat	7–30 aastat	Ebatõenäoliselt laekuvad	Kokku
Eluasemelaenud					
Laenud mittetulundusühingutele	75	100	0	-10	165
Laenud korteriühistutele	89	528	5 617	-138	6 096
Korterelamute renoveerimislaenud pankade kaudu	4 985	7 574	999	0	13 558
Kokku eluasemelaenud	5 149	8 202	6 616	-148	19 819
Ettevõtluslaenud					
Kapitalilaenud	82	424	827	-248	1 085
Tehnoloogialaenud	563	6 109	2 913	-1 621	7 964
Eksportilaenud	1 539	5 818	0	-1 321	6 036
Stardilaenud pankade kaudu	138	152	0	-48	242
Kokku ettevõtluslaenud	2 322	12 503	3 740	-3 238	15 327
COVID-19 kriisimeetmete laenud					
Käibekapitali laenud ettevõtetele	3 358	3 007	16	-3 972	2 409
Investeerimislaenud ettevõtetele	2 466	2 499	15	-2 981	1 999
Laenud riiklikult olulistele projektidele	23 581	56 327	0	-28 061	51 847
Korterelamute renoveerimislaenud	167	993	3 413	-101	4 472
Kokku COVID-19 kriisimeetmete laenud	29 572	62 826	3 444	-35 115	60 727
Kokku laenunõuded	37 043	83 531	13 800	-38 501	95 873
<i>Sh kokku nõuded brutosummas</i>	<i>37 043</i>	<i>83 531</i>	<i>13 800</i>		<i>134 374</i>
<i>Sh kokku ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud</i>	<i>-1 520</i>	<i>-36 981</i>	<i>0</i>		<i>-38 501</i>
Kokku laenunõuded netosummas	35 523	46 550	13 800		95 873

Laenunõuded laekumistähtaaja järgi seisuga 31.12.2022	Kuni 1 aasta	2 kuni 6 aastat	7-30 aastat	Ebatõe-näoli- selt laekuvad	Kokku
Eluasemelaenud					
Laenud mittetulundusühingutele	100	75	0	-10	165
Laenud korteriühistutele	61	610	1 615	-56	2 230
Korterelamute renoveerimislaenud pankade kaudu	5 551	11 718	1 861	0	19 130
Kokku eluasemelaenud	5 712	12 403	3 476	-66	21 525
Ettevõtluslaenud					
Kapitalilaenud	236	242	27	-252	253
Tehnoloogialaenud	740	6 575	3 050	-1 726	8 640
Eksportilaenud	833	4 044	327	-436	4 768
Stardilaenud pankade kaudu	202	130	0	-56	277
Kokku ettevõtluslaenud	2 012	10 992	3 404	-2 469	13 938
COVID-19 kriisimeetmete laenud					
Käibekapitali laenud ettevõtetele	5 591	5 524	0	-5 129	5 986
Investeeringislaenud ettevõtetele	1 854	4 330	0	-2 810	3 373
Laenud riiklikult olulistele projektidele	36 281	143 827	0	-24 232	155 876
Korterelamute renoveerimislaenud	225	1 647	2 989	-102	4 759
Kokku COVID-19 kriisimeetmete laenud	43 950	155 328	2 989	-32 274	169 994
Kokku laenunõuded	51 674	178 723	9 869	-34 809	205 457
<i>Sh kokku nõuded brutosummas</i>	<i>51 674</i>	<i>178 723</i>	<i>9 869</i>		<i>240 266</i>
<i>Sh kokku ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud</i>	<i>-2 971</i>	<i>-30 856</i>	<i>-982</i>		<i>-34 809</i>
Kokku laenunõuded netosummas	48 703	147 867	8 887		205 457

Laenude liikumine, soetusmaksumus	Eluaseme- laenud	Ettevõtlus- laenud	COVID-19 kriisi- meetmete laenud	Kokku
Jääk brutosummas seisuga 31.12.2021	24 641	12 326	212 375	249 342
Liikumised 2022. aastal				
Antud laenud	1 461	7 668	3 031	12 160
Arvestatud intressid ja lepingutasud	312	646	5 494	6 452
Laenude tagasimaksed	-5 330	-2 416	-12 140	-19 886
Laekunud intressid ja lepingutasud	-300	-642	-5 267	-6 209
Lootusetult laekuvaks hinnatud	0	-155	-1 060	-1 215
Jääk brutosummas seisuga 31.12.2022	20 784	17 427	202 433	240 644
Liikumised 2023. aastal				
Antud laenud	3 724	5 567	4 201	13 492
Arvestatud intressid ja lepingutasud	565	1 104	8 308	9 977
Laenude tagasimaksed	-5 621	-3 378	-109 899	-118 898
Laekunud intressid ja lepingutasud	-556	-1 074	-8 476	-10 106
Lootusetult laekuvaks hinnatud	0	-32	-454	-486
Ümberklassifitseerimine	1 101	-989	-112	0
Jääk brutosummas seisuga 31.12.2023	19 997	18 625	96 001	134 623

Ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud laenunõuded	Eluaseme-laenu	Ettevõtlus-laenu	COVID-19 kriisi-meetmete laenu	Kokku
Jääk brutosummas seisuga 31.12.2021	-9	-2 430	-37 355	-39 794
Ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud	-57	-170	3 997	3 770
Lootusetuks hinnatud	0	155	1 060	1 215
Jääk brutosummas seisuga 31.12.2022	-66	-2 445	-32 298	-34 809
Ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud	-82	-825	-3 271	-4 178
Lootusetuks hinnatud	0	32	454	486
Jääk brutosummas seisuga 31.12.2023	-148	-3 238	-35 115	-38 501
Ebatõenäoliselt laekuvate laenunõuete muutus				
2022. a	57	-141	0	-84
Ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud	57	91	-3 983	-3 835
Kaetud riigi sihtotstarbelistest fondidest	0	-232	3 983	3 751
2023. a	82	-149	0	-67
Ebatõenäoliselt laekuvaks hinnatud	82	779	-3 295	-2 434
Kaetud riigi sihtotstarbelistest fondidest	0	-928	3 295	-2 367

Laenunõuded sisaldavad nii laenude põhiosi kui ka intressinõudeid. 2023.a tagasi laekunud laenudest moodustas suurima osa AS Tallink Grupile antud laenu ennetähtaegne tagastamine summas 92 mln.

Eluasemelaenu

Korterelamute renoveerimislaenu on antud pankadele välja Euroopa Nõukogu Arengupangast ja Rahandusministeeriumilt saadud laenude ja omavahendite arvel meetme „Korterelamute renoveerimislaen“ raames. Laenude tähtaeg pankadele on kuni 20 aastat ja intress 0,4–3,27%. Laene ei ole alla hinnatud, kuna laenusajateks on kommertspangad.

Energiasäästuga tegelevatele mittetulundusühingutele anti laenu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi korraldusel eluaseme toetusmeetmeteks eraldatud vahendite arvelt. Laenuintress on 3% aastas.

Ettevõtluslaenu pankadele

Alates 2016. aastast antakse laene riigi sihtotstarbeliste fondide arvel (ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 meetme „Kapitali- ja krediidikindlustuse kättesaadavuse parandamine“ vahenditest). Laene annavad pangad sihtrühma ettevõtetele kuni viieks aastaks. Intressimäär pankadele on 4% + 6 kuu Euribor.

Kapitalilaenud ettevõtetele

Kapitalilaene on antud ettevõtetele omavahenditest, sh allutatud laenu programmi raames. Allutatud laenud on antud tähtajaga kuni 10 aastat ja intress on vahemikus 6–9%. Erandina on tehnoloogialaenude intressimäär teenuse tingimuste kohaselt võrdne krediidi- või finantseerimisasutuse poolt väljastatava laenu/liisingu intressimääraga või sellest 1–2 protsendipunkti kõrgem, sõltuvalt finantseerimismäärast. Alates 2016. aastast antakse laene välja ka riigi sihtotstarbelistest fondidest (ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 meetme „Kapitali- ja krediidikindlustuse kättesaadavuse parandamine” vahenditest), lähtudes kinnitatud teenusetingimustest.

COVID-19 kriisimeetmete laenud

Riigi 2020. aasta lisaelarve seadusega eraldati KredExile erakorraliste laenude väljastamiseks 625,4 miljonit eurot COVID-19 põhjustatud negatiivsete mõjude vähendamiseks ettevõtlussektoris. Nendest vahenditest anti välja erakorralisi käibekapitali laene, investeerimislaene, laene riiklikult olulistele projektidele ja korteriühistutele kogusummas 187,4 mln eurot, sh OÜle Porto Franco, mille kohta algatati 2021. aastal uurimine. Laenud on antud välja tähtajaga kuni kuus aastat ja intressimääraga 4-8%. Suuremad kriisimeetmete raames väljastatud laenud olid järgmised:

Väljastatud kapitalilaenude ja kriisimeetmete raames väljastatud laenude tagatiseks on kinnisvara (hüpoteek), nõudeõigus, kommerts pant, eraisiku või juriidilise isiku käendus või garantii, panditud aktsiad või osad.

Ettevõte	Laenusumma (tuhat eurot)	Intressimäär	Laenulepingu lõpptähtaeg	Jääk seisuga 31.12.2023
AVH Grupp AS (AS Alexela Varahaldus)	51 000	12 kuu Euribor + 2%	19.10.2025	47 994
OÜ Porto Franco	39 400	12 kuu Euribor + 2%	31.03.2024	19 581
AS Magnetic MRO	10 000	12 kuu Euribor + 2%	10.09.2026	6 333
AS Nordic Aviation Group	8 000	12 kuu Euribor + 2%	28.12.2026	6 000

Lisa 5. Muud nõuded ja ettemaksed
tuhat eurot

	31.12.2023	31.12.2022
Nõuded ostjate vastu	327	374
Nõuded edasikindlustajatele	110	46
Muud viitlaekumised	66	63
Sihtfinantseerimise nõuded	18 875	16 000
Intressinõuded	8 266	706
Laenukäenduste hüvitiste ettemaksed	936	1 940
Maksude ettemaksed	745	645
Antud toetuste ettemaksed ja tagasinõuded	1 246	439
Muud nõuded ja ettemakstud tulevaste perioodide kulud	2 696	2 801
Kokku muud nõuded ja ettemaksed	33 267	23 014

Nõuded ostjate vastu sisaldavad laenukäendustelt arvestatud käendustasude nõudeid summas 263 tuhat eurot (31.12.2022 seisuga 287 tuhat eurot).

Nõuded edasikindlustajatele koosnevad Euroopa Investeeringufondis edasi kindlustatud käenduslepingute alusel võimalikust väljamaksmisele minevast summast.

Muud viitlaekumised sisaldavad eluasemelaenude käendustasude viitlaekumisi summas 66 tuhat eurot (31.12.2022 seisuga 63 tuhat eurot), mille pangad tasuvad aruande alusel arvet esitamata.

Laenukäenduste hüvitised makstakse algselt pankadele ettemaksena ja kaetakse tehnilistest eraldistest peale lõpliku summa selgumist (peale tagatisvarade realiseerimist).

Intressinõuded koosnevad laenuõuetelt saadavatest intressidest ja Riigikassa arvelduskontolt teenitud intressist.

Lisa 6. Osalused tütar- ja sidusettevõtetes
tuhat eurot

	AS SmartCap	AS KredEx Krediidikindlustus	Kokku
Osaluse määr	100%	33,3%	
Osaluse bilansiline väärtus seisuga 31.12.2021	2 367	7 069	9 436
Laekunud dividendid	0	-141	-141
Osaluse väärtuse muutus kapitaliosaluse meetodil	144	-461	-317
Osaluse bilansiline väärtus seisuga 31.12.2022	2 511	6 467	8 978
Osaluse väärtuse muutus kapitaliosaluse meetodil	758	564	1 322
Osaluse bilansiline väärtus seisuga 31.12.2023	3 269	7 031	10 300

Lisa 7. Osalused investeerimisfondides
tuhat eurot

	Balti Investeerimis- fond I	Balti Investeerimis- fond II	Kokku
Osaluse bilansiline väärtus seisuga 31.12.2021	15 718	1 988	17 706
Fondiosakute soetus	2 700	2 716	5 416
Fondiosakute müük	-960	0	-960
Osaluse väärtuse muutus fondi puhasväärtuse alusel	571	-6	565
Osaluse bilansiline väärtus seisuga 31.12.2022	18 029	4 698	22 727
Fondiosakute soetus	1 520	3 650	5 170
Fondiosakute müük	-980	-166	-1 146
Osaluse väärtuse muutus fondi puhasväärtuse alusel	742	63	805
Osaluse bilansiline väärtus seisuga 31.12.2023	19 311	8 245	27 556
Tulem investeerimisfondidelt			
2022. a			440
<i>Sh osaluse väärtuse muutus fondi puhasväärtuse alusel</i>	<i>571</i>	<i>-6</i>	<i>565</i>
<i>Sh kantud riigi sihtotstarbelistesse fondidesse</i>	<i>-131</i>	<i>6</i>	<i>-125</i>
2023. a			571
<i>Sh osaluse väärtuse muutus fondi puhasväärtuse alusel</i>	<i>742</i>	<i>63</i>	<i>805</i>
<i>Sh kantud riigi sihtotstarbelistesse fondidesse</i>	<i>-171</i>	<i>-63</i>	<i>-234</i>

Lisa 8. Materiaalne põhivara
tuhat eurot

	Info- ja kommunikatsiooni- tehnoloogia seadmed	Inventar	Kokku
Jääkväärtus seisuga 31.12.2022	70	11	81
<i>Sh soetusmaksumus</i>	<i>846</i>	<i>30</i>	<i>876</i>
<i>Sh kogunenud kulum</i>	<i>-776</i>	<i>-19</i>	<i>-795</i>
Aruandeaasta liikumised	-35	-4	-39
Arvestatud kulum	-33	-2	-35
Maha kandmine	-2	-2	-4
Jääkväärtus seisuga 31.12.2023	35	7	42
<i>Sh soetusmaksumus</i>	<i>723</i>	<i>12</i>	<i>735</i>
<i>Sh kogunenud kulum</i>	<i>-688</i>	<i>-5</i>	<i>-693</i>

Aruandeaastal kanti maha põhivara soetusmaksumusega 141 tuhat eurot (2022.a 116 tuhat).

Lisa 9. Immateriaalne põhivara
tuhat eurot

	Arvutitarkvara	Kasutusele võtmata varad ja ettemaksed	Kokku
Jääkväärtus seisuga 31.12.2022	2 658	654	3 312
<i>Sh soetusmaksumus</i>	<i>6 404</i>	<i>654</i>	<i>7 058</i>
<i>Sh kogunenud kulum</i>	<i>-3 746</i>		<i>-3 746</i>
Aruandeaasta liikumised	-37	896	859
Soetused	845	988	1 833
Arvestatud kulum	-974		-974
Ümberklassifitseerimine	92	-92	0
Jääkväärtus seisuga 31.12.2023	2 621	1 550	4 171
<i>Sh soetusmaksumus</i>	<i>7 302</i>	<i>1 550</i>	<i>8 852</i>
<i>Sh kogunenud kulum</i>	<i>-4 681</i>		<i>-4 681</i>

Aruandeaastal kanti maha immateriaalset põhivara 39 tuhat eurot (2022.a 189 eurot). Suurimad investeeringud 2023.aastal olid tarkvara Visit 2.0 (988 tuh eur), E-residentsuse veebileht (552 tuh eur) ja eKredex2 infosüsteem (167 tuh eur).

Lisa 10. Laenukohustised
tuhat eurot

Laenu andja	Euroopa Nõukogu Arengupank	Rahandus- ministeerium	Kokku
Tagastamise tähtaeg	02.05.2022	02.02.2026	
Intressimäär	2,78%	2,56%	
Jääk seisuga 31.12.2021	898	4 929	5 827
Intressikohustis seisuga 31.12.2021	16	11	27
Kokku laenukohustised seisuga 31.12.2021	914	4 940	5 854
Tagasi makstud 2022. a	-914	-1 333	-2 247
Jääk seisuga 31.12.2022	0	3 607	3 607
Intressikulu 2022. a	8	113	121
Tasutud intresse 2022. a	-24	-116	-140
Intressikohustis seisuga 31.12.2022	0	8	8
Kokku laenukohustised seisuga 31.12.2022	0	3 607	3 607
<i>Sh lühiajaline osa</i>	0	1 322	1 322
<i>Sh pikaajaline osa</i>	0	2 285	2 285
Tagasi makstud 2023. a	0	-1 323	-1 323
Jääk seisuga 31.12.2023	0	2 284	2 284
Intressikulu 2023. a	0	78	78
Tasutud intresse 2023.a	0	-81	-81
Intressikohustis seisuga 31.12.2023	0	5	5
Kokku laenukohustised seisuga 31.12.2023	0	2 284	2 284
<i>Sh lühiajaline osa</i>	0	1 322	1 322
<i>Sh pikaajaline osa</i>	0	962	962

Laen Euroopa Nõukogu Arengupangalt

Laen võeti majandus- ja kommunikatsiooniministri 07.05.2009.a käskkirjaga nr 137 kinnitatud korterelamute renoveerimislaenu programmi täitmiseks. Selle alusel laenas EIS laenuna saadud vahendid kommertspankadele, et need väljastaksid korterelamutele laene soodustingimustel. Laenu tagatiseks on Rahandusministeerium andnud riigigarantii, mille eest oli 2022. aastal garantiitasu 898 eurot, mis oli kajastatud muu finantskuluna.

Laen Rahandusministeeriumilt 13.05.2013.a laenulepingu alusel

Laen võeti 2013. aastal pankade kaudu korterelamutele renoveerimislaenude andmiseks.

Lisa 11. Eraldised
tuhat eurot

	31.12.2023	31.12.2022
Lühiajalised eraldised		
Rahuldamata nõuete eraldise lühiajaline osa	1 992	2 838
Välja maksmata tulemustasude eraldis	1 501	1 275
Kokku lühiajalised eraldised	3 493	4 113
Pikaajalised eraldised		
Rahuldamata nõuete eraldis	757	326
Tasanduseraldis	36 298	34 145
Kokku pikaajalised eraldised	37 055	34 471
Kokku eraldised	40 548	38 584

Tehnilised eraldised

Tehnilised eraldised on rahuldamata nõuete eraldis ja tasanduseraldis, mis on moodustatud laenukäenduste hinnanguliste kahjude katmiseks. Eraldiste arvestamise põhimõtteid on selgitatud lisades 1 ja 2.

Seisuga 31.12.2023 vastavad tehnilised eraldised seadusega kehtestatud miinimummääradele, moodustades kehtivast portfelist ja pakkumustest vastavalt ettevõtlusvaldkonnas 24,1% (31.12.2022 seisuga 18,0%) ja eluaseme-valdkonnas 3,0% (31.12.2022 seisuga 2,5%). Maksimaalsest tagatiskohustisest moodustasid tehnilised eraldised kokku ettevõtlusvaldkonnas 25,2% (31.12.2022 seisuga 19,4%) ja eluasemevaldkonnas 3,1% (31.12.2022 seisuga 2,5%).

tuhat eurot

	Rahuldamata nõuete eraldise muutus		Tasandusreservi muutus		Eraldiste muutus kokku	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022
Ettevõtuluslaenude tagatised						
Jääk 1.jaanuaril	3 158	3 948	30 722	28 211	33 880	32 159
Suurenemine	473	0	2 237	2 511	2 710	2 511
Vähenedmine	-905	-790	-473	0	-1 378	-790
Sh hüvitise väljamakse	-1 177	-510	0	0	-1 177	-510
Jääk 31.detsembril	2 727	3 158	32 486	30 722	35 212	33 880
Sh pikaajaline osa	757	326	32 486	30 722	33 243	31 048
Eluasemelaenude tagatised						
Jääk 1.jaanuaril	6	23	3 423	2 873	3 429	2 896
Suurenemine	17	0	406	550	423	550
Vähenedmine	0	-17	-17	0	-17	-17
Sh hüvitise väljamakse	0	0	0	0	0	0
Jääk 31.detsembril	23	6	3 812	3 423	3 835	3 429
Sh pikaajaline osa	0	0	3 812	3 423	3 812	3 423
Jääk perioodi algul kokku	3 164	3 971	34 145	31 083	37 309	35 054
Suurenemine	490	0	2 643	3 061	3 133	3 061
Vähenedmine	-905	-807	-490	0	-1 395	-807
Sh hüvitise väljamakse	-1 177	-510	0	0	-1 177	-510
Jääk perioodi lõpus	2 749	3 164	36 298	34 145	39 047	37 308
Sh lühiajaline osa	1 992	2 838	0	0	1 992	2 838
pikaajaline osa	757	326	36 298	34 145	37 055	34 471

Lisa 12. Sihtfinantseerimine
tuhat eurot

	31.12.2023	31.12.2022
Eluasemevaldkonna sihtfinantseerimine		
Saadud sihtfinantseerimise ettemaksete jääk aasta algul	27 221	15 507
Laekunud aruandeperioodil	3 021	25 550
Tagastatud aruandeperioodil	-66	-2 007
Arvestatud sihtfinantseerimise tulu	1 284	898
Arvestatud tulu sihtfinantseerimise vahendamiseks	24 145	11 147
<i>Sh väikeelamute rekonstrueerimistoetus</i>	12 514	3 083
<i>Sh korterelamute elemendipõhise rekonstrueerimise toetus</i>	8 353	2 300
<i>Sh kodutoetus lasterikastele peredele</i>	2 108	2 376
<i>Sh korterelamute rekonstrueerimistoetus</i>	1 400	234
<i>Sh eluasemeteemalistes arenguprojektides osalemise toetus</i>	304	286
<i>Sh kohalike omavalitsuste elamufondi arendamise toetus</i>	-534	2 730
<i>Sh muud projektid</i>	0	138
Elamumajanduse sihtfinantseerimise ettemaksete jääk aasta lõpul	4 747	27 005
Ettevõtlusvaldkonna sihtfinantseerimine		
Saadud sihtfinantseerimise ettemaksete jääk aasta algul	-4 721	-2 835
Laekunud aruandeperioodil	58 553	51 843
Tagastatud aruandeperioodil	-82	-15
Arvestatud sihtfinantseerimise tulu	59 092	52 346
<i>sh turismivaldkonna arendustegevused</i>	13 536	6 040
<i>sh ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja rahvusvahelistumise toetamiseks</i>	9 086	0
<i>sh e-residentsuse programmi tegevused</i>	5 760	4 692
<i>sh välisinvesteeringute suurendamise tegevused</i>	4 843	4 054
<i>sh ettevõtlusteadlikkuse suurendamine</i>	2 686	2 655
<i>sh Eesti kui reisisihtkoha tuntuse suurendamine</i>	2 240	10 993
<i>sh ekspordi arendamine ja eksportööride nõustamine väliturul</i>	2 137	9 578
<i>sh programmide „Uusturg” ja „Arendusvõimekus” tegevused</i>	2 084	863
<i>sh innovatsioonivõimekuse arendamine</i>	2 072	1 667

Initialed for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

22. 03. 2024

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

<i>sh iduettevõtluse hoogustamise tegevused</i>	1 835	1 747
<i>sh ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetamise tegevusteks</i>	1 805	362
<i>sh Work in Estonia programmi tegevused</i>	1 356	1 274
<i>sh Taaste- ja Vastupidavusraha rahastust finantseeritavad projektid (majanduse digipöördeks ja ettevõtete konkurentsivõime toetamiseks välisurgudel)</i>	861	0
<i>sh muud projektid</i>	527	830
<i>sh halduskulud tehniliseks abist ja riigieelarvelisest toetusest</i>	8 264	7 592
Arvestatud tulu sihtfinantseerimise vahendamiseks	1 081	1 152
<i>sh turismivaldkonna toetused</i>	275	575
<i>sh e-residentsuse programmist antud toetused</i>	332	169
<i>sh välisinvesteeringute toetused</i>	165	147
<i>sh muud toetused</i>	309	261
Ettevõtlusvaldkonna sihtfinantseerimise ettemaksete jääk aasta lõpul	-6 423	-4 505
Kokku sihtfinantseerimine		
Saadud ettemaksete jääk aasta algul	22 500	11 875
Laekunud sihtfinantseerimine	61 574	78 191
Tagastatud riigile	-148	-2 023
Tulu tegevuskulude sihtfinantseerimisest	60 376	53 244
<i>sh tulu kodumaisest sihtfinantseerimisest</i>	36 016	20 132
<i>sh tulu välismaisest sihtfinantseerimisest</i>	24 360	33 112
Tulu vahendamiseks saadud sihtfinantseerimisest	25 226	12 299
Sihtfinantseerimise jääk aasta lõpul	-1 676	22 500
<i>sh saadud ettemaksed toetuse andjatele</i>	16 319	38 474
<i>sh nõuded toetuse andjatele</i>	-18 875	-16 000
<i>sh tagasimakse kohustused toetuse andjatele</i>	880	26

Lisa 13. Riigi sihtotstarbelised fondid
tuhat eurot

	31.12.2023	31.12.2022
Balti Innovatsioonifondi sihtfond		
Jääk aasta algul	33 394	33 237
Sihtfondi suunatud fondi teenindamisest tekkinud tulud ja kulud	489	-224
Sihtfondi suunatud fondi puhasväärtuse muutus	489	381
Balti Innovatsioonifondi sihtfondi jääk aasta lõpul	34 372	33 394
Euroopa Liidu 2014–2020 programmiperioodi laenude, tagatiste ja eksporditehingute kindlustuse sihtfond		
Jääk aasta algul	37 816	37 747
Laekunud sihtfondi	13 000	0
Sihtfondi suunatud fondi teenindamisest tekkinud tulud	2 207	445
Sihtfondi suunatud fondi teenindamisest tekkinud kulud ja muutus tehniliste eraldiste moodustamisest	-1 293	-32
Arvestatud tulu fondi haldamiseks	-491	-344
Euroopa Liidu 2014–2020 programmiperioodi laenude, tagatiste ja eksporditehingute kindlustuse sihtfondi jääk aasta lõpul	51 239	37 816
<i>sh kuulub tagastamisele järgmisel aastal</i>	<i>2 500</i>	<i>0</i>
Euroopa Liidu 2021–2027 programmiperioodi laenude, tagatiste ja eksporditehingute kindlustuse sihtfond		
Jääk aasta algul	0	0
Laekunud sihtfondi	5 262	0
Sihtfondi suunatud fondi teenindamisest tekkinud tulud	1	0
Arvestatud tulu fondi haldamiseks	-16	0
Euroopa Liidu 2021–2027 programmiperioodi laenude, tagatiste ja eksporditehingute kindlustuse sihtfondi jääk aasta lõpul	5 247	0
COVID-19 finantsmeetmete sihtfondid		
1. Ettevõtluse laenukäenduste sihtfond		
Fondi jääk aasta algul	12 970	25 560
Tagastamine aruandeperioodil	0	-12 722
Suurenemine käendustasude arvel	3 975	523
Vähenedmine tehniliste eraldiste moodustamisest ja haldustasudest	-1 517	-391
Fondi jääk aasta lõpul	15 428	12 970

2. Käibelaenu sihtfond (sh riiklikult olulised projektid)		
Fondi jääk aasta algul	186 692	185 148
Tagastamine aruandeperioodil	-116 755	-6 833
Suurenemine intresside ja lepingutasude arvel	6 894	4 818
Vähenedmine ebatõenäoliselt laekuvaks arvamisest ja haldustasudest	5 639	3 559
Fondi jääk aasta lõpul	82 470	186 692
3. Investeeringislaenu sihtfond		
Fondi jääk aasta algul	6 947	7 464
Tagastamine aruandeperioodil	-4 375	-853
Suurenemine intresside ja lepingutasude arvel	1 112	725
Vähenedmine ebatõenäoliselt laekuvaks arvamisest ja haldustasudest	-8 946	-389
Fondi jääk aasta lõpul	-5 262	6 947
<i>Sh kuulub tagastamisele järgmisel aastal</i>		0
4. Korteriühistute laenu sihtfond		
Fondi jääk aasta algul	6 115	5 978
Suurenemine intresside ja lepingutasude arvel	304	174
Vähenedmine ebatõenäoliselt laekuvaks arvamisest ja haldustasudest	0	-37
Fondi jääk aasta lõpul	6 419	6 115
5. Elamulaenukäänduste sihtfond		
Fondi jääk aasta algul	5 012	4 990
Suurenemine käendustasude arvel	263	44
Vähenedmine tehniliste eraldiste moodustamisest ja haldustasudest	-50	-22
Fondi jääk aasta lõpul	5 225	5 012
6. Kriisimeetmete jätkumeede		
Laekumine aruandeperioodil	25 000	25 000
Fondi jääk aasta lõpul	25 000	25 000
Kokku COVID-19 kriisimeetmete sihtfondide jääk aasta lõpul	129 280	242 736
<i>Sh kuulub tagastamisele järgmisel aastal (lühiajaline kohustus)</i>	0	0

Initialed for identification purposes only
Allkirjastatud identifitseerimiseks

22. 03. 2024

Signature / allkiri
KPMG, Tallinn

<i>Sh kuulub haldamisele järgmisel aastal (pikaajaline kohustis)</i>	129 280	242 736
Kokku riigi sihtotstarbeliste fondide jääk aasta lõpul	220 139	313 946
<i>Sh kuulub tagastamisele järgmisel aastal (lühiajaline kohustis)</i>	2 500	0
<i>Sh kuulub haldamisele järgmisel aastal (pikaajaline kohustis)</i>	217 639	313 946

Fondide haldustasud vähendasid sihtotstarbelisi fonde kokku 1 574 tuhande euro võrra (2022. a 1 452 tuhat eurot). Sealhulgas on fondide haldustasudest kajastatud saadud toetuse tuluna 1 383 tuh eurot kriisimeetmetelt ja struktuuritoetustelt (2022.a 1 195 tuh) ning BIF investeerimisfondide vähendusena 255 tuhat (2022.a 257 tuh).

Bilansis kajastub riigi sihtotstarbeliste fondide lühiajalisel osal lisaks struktuurivahenditest tagastatavale jäägile 2 500 tuhandele ka SmartCap Venture Capital Fundile edasi kandmata osa 3 090 tuhat, mis tagastati 2024.a Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Lisa 14. Muud võlad ja ettemaksed
tuhat eurot

	31.12.2023	31.12.2022
Võlad tarnijatele	3 345	4 071
Sihtfinantseerimise kohustised	1 233	573
Maksuvõlad	1 075	1 042
Võlad töötajatele	996	915
Saadud ettemaksed	150	171
Muud kohustised	35	111
Kokku muud võlad ja ettemaksed	6 834	6 894

Lisa 15. Käendus- ja lepingutasud
tuhat eurot

	2023	2022
Ettevõtluslaenude käendustasud	2 570	2 626
Arvestatud riigi sihtotstarbelistesse fondidesse	-1 106	-1 100
Eluasemelaenude käendustasud	1 247	1 632
Arvestatud riigi sihtotstarbelistesse fondidesse	-48	-44
Ettevõtluslaenude käenduste lepingutasud	309	408
Arvestatud riigi sihtotstarbelistesse fondidesse	-79	-56
Kokku käendustasud	2 893	3 466

Lisa 16. Intressitulu laenudelt
tuhat eurot

	2023	2022
Intressitulu eluasemelaenudelt	532	312
Intressitulu ettevõtluslaenudelt	1 092	496
Arvestatud riigi sihtotstarbelistesse fondidesse	-789	-377
Ettevõtluslaenude lepingutasud	45	30
Arvestatud riigi sihtotstarbelistesse fondidesse	-5	-10
Intressitulu COVID-19 kriisimeetmete laenudelt	8 281	5 494
Arvestatud riigi sihtotstarbelistesse fondidesse	-8 281	-5 494
COVID-19 kriisimeetmete laenude lepingutasud	26	120
Arvestatud riigi sihtotstarbelistesse fondidesse	-26	-120
Kokku intressitulu laenudelt	875	451

Lisa 17. Tööjõukulud
tuhat eurot

	2023	2022
Nõukogu ja juhatuse liikmete töötasud	-477	-395
Töötajate töötasud	-16 535	-13 739
Töötasud võlaõiguslike lepingute alusel	-256	-278
Sotsiaalmaksu kulu	-5 397	-4 402
Töötuskindlustusmaksete kulu	-120	-99
Erisoodustused	-351	-298
Erisoodustuste maksukulud	-233	-197
Kokku tööjõukulud	-23 369	-19 408

EISI keskmine normaaltöötajale taandatud töötajate arv oli 392 (2022. a 364), sh juhatuse liikmed 4 (2022. a 4).

Lisa 18. Mitmesugused tegevuskulud
tuhat eurot

	2023	2022
Administreerimiskulud	-5 777	-4 904
<i>sh info- ja PR-teenused</i>	-3 347	-2 824
<i>sh esindus- ja vastuvõtukulud</i>	-1 247	-1 014
<i>sh juriidilised kulud</i>	-167	-133
<i>sh auditeerimiskulud</i>	-188	-137
<i>sh muud administreerimiskulud</i>	-828	-796
Uurimis- ja arendustööd	-688	-380
Lähetuskulud	-1 236	-1 273
Koolituskulud	-342	-309
Ruumide majandamiskulud	-1 464	-1 640
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	-3 519	-2 583
Kommunikatsiooni-, kultuuri- ja muude ürituste kulud	-19 200	-18 855
<i>sh reklaami- ja turunduskulud</i>	-4 969	-6 427
<i>sh messide kulud</i>	-4 175	-3 514
<i>sh ürituste korraldamise kulud</i>	-3 483	-2 101
<i>sh kommunikatsiooni-, PR nõustamise, strateegia teenused</i>	-2 270	-2 232
<i>sh esindusteenused</i>	-1 166	-1 093
<i>sh transport ja majutus (sh pressireiside korralduskulud)</i>	-1 205	-968
<i>sh seminaride jm koolitusürituste kulud</i>	-1 003	-997
<i>sh video-, heli-, foto-, salvestusteenused</i>	-339	-495
<i>sh muud ürituste kulud</i>	-590	-1 028
Mitmesugused muud majandamiskulud	-381	-695
Maksud, lõivud	-5 881	-5 762
Kokku mitmesugused tegevuskulud	-38 488	-36 401

Lisa 19. Bilansivälised nõuded
tuhat eurot

Käendushüvitusi tasudes omandab EIS pangalt nõude väljamakstud summa ulatuses. Omandatud nõuete väärtus on madal, kuna laenu sissenõudmise käigus ei ole võlgnik panga ees kohustisi täitnud. Laen on aga sageli tagatud ka laenusaaaja või omaniku isikliku käendusega. Kahjujuhtumi korral võib võlgniku ja käendajate vastu oleva nõude menetlemine kesta aastaid.

Ettevõtluslaenude käendushüvitistest tulenevad nõuded kajastatakse bilansivälise varana üldjuhul täitemenetluse algatamist võimaldava kokkuleppe ulatuses.

Eluasemelaenude käendushüvitistest tekkinud nõuded on üksikult ebaolulised ning laekuvad kokkuleppe- või täitemenetluses ebaühtlaselt, mistõttu neid bilansiväliste nõuetenä ei kajastata.

	Lootusetuks arvatud ettevõtlus- laenud	Eluaseme- laenude käenduste hüvitised	Ettevõtlus- laenude käenduste hüvitised	Kokku
Nõuete jääk 31.12.2021	144	0	399	543
2021.a korrigeerimine (selgunud kahjud)	109	0	-71	38
Nõuete laekumine	-81	-20	-129	-230
Selgunud kahjud	0	20	8	28
Nõuete jääk 31.12.2022	172	0	207	379
Nõuete laekumine	-22	-24	-115	-161
Selgunud kahjud	32	24	0	56
Nõuete jääk 31.12.2023	182	0	92	274

Lisa 20. Bilansivälised ja tingimuslikud kohustised
tuhat eurot

Laenukäendused	2023	2022	Muutus
Ettevõtluslaenude käendused			
Kehtiv portfelli aasta algul	169 914	163 760	6 154
Sõlmitud lepingute tagatismaht	78 855	108 184	-29 329
Portfelli amortisatsioon ja lõpetatud lepingud	-113 869	-102 031	-11 839
Kehtiv portfelli aasta lõpul	134 900	169 914	-35 014
Ettevõtluslaenude maksimaalne käenduskohustus aasta lõpul	139 731	175 078	-35 348
Eluasemelaenude käendused			
Kehtiv portfelli aasta algul	137 024	146 571	-9 547
Sõlmitud lepingute tagatismaht	22 960	40 735	-17 774
Portfelli amortisatsioon ja lõpetatud lepingud	-34 684	-50 282	15 598
Kehtiv portfelli aasta lõpul	125 300	137 024	-11 724
Eluasemelaenude maksimaalne käenduskohustus aasta lõpul	125 328	137 030	-11 702
Maksimaalne käenduskohustus aasta lõpul kokku	260 200	306 937	-46 738

Kehtiv portfelli on aruandekuupäeval kehtiv käenduskohustus. Kui laenu kasutuselevõtu kuupäev ei ole saabunud, kajastatakse kohustisena kogu lepingu alusel tagatav summa. Pärast laenu kasutuselevõtu kuupäeva kajastatakse käenduskohustise jääk selle kuupäeva tegeliku laenujäägi kohaselt. Ekspordi käenduskohustisena kajastatakse nimetatud kuupäeva seisuga lepingute alusel väljastatud käenduslimiitide summa.

Maksimaalne käenduskohustus on kehtiv portfelli, millele on lisatud aruandekuupäeval väljastatud, kuid veel aktsepteerimata käenduste pakkumised.

Sõlmitud laenulepingutest tulenevad tingimuslikud kohustised

31.12.2023 seisuga oli sõlmitud laenulepingutest tulenevaid tingimuslikke kohustisi kasutamata laenulimiitidena 4 603 tuhat eurot (31.12.2022 seisuga 11 112 tuhat eurot).

Kasutusrent

2023. aastal oli ruumide üürikulu 745 tuhat eurot (2022. a 513 tuhat eurot). Järgmistel aastatel moodustab üürikulu mittekatkestatavatest rendilepingutest 970 tuhat eurot.

Kohtuvaidlused

Hagi esitaja	Kohtuasja sisu	Sissenõutavad summad	Menetluses kohtuastmes
Hotel Lembitu OÜ	Taotluse rahuldamata jätmise otsuste vaidlustus	112 248	II aste
DonauTech OÜ	Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise otsuse vaidlustus	152 500	I aste
Monster Music OÜ	Taotluse rahuldamata jätmise otsuste vaidlustus	52 976	I aste

Lisa 21. Tehingud seotud osapooltega
tuhat eurot

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused	2023	2022
Arvestatud tasu	398	338
Preemiad ja hüvitised	79	57

Juhatuse liikme lepingu alusel makstakse juhatuse liikmele kompensatsiooni tema kuupalga kahekordses ulatuses juhul, kui EISi nõukogu algatab juhatuse liikme tagasikutsumise. Nõukogu otsusega võib lahkumishüvitist maksta suuremas ulatuses.

Aruandeperioodil ja sellele eelnenud perioodil tehti tehinguid seotud osapooltega vastavalt õigusaktidele, sihtasutuse sisedokumentide üldistele nõuetele või raamatupidamiskohustuslasele kehtivatele üldistele nõuetele või turutingimustele.

Tehingud tütar- ja sidusettevõtetega	2023	2022
Müügid		
AS KredEx Krediidikindlustus	71	66
AS SmartCap	40	25
Ostud		
AS KredEx Krediidikindlustus	0	0
AS SmartCap	0	-1
Nõuded aasta lõpul		
AS KredEx Krediidikindlustus	9	7
AS SmartCap	5	5
Kohustised aasta lõpul		
AS KredEx Krediidikindlustus	0	0
AS SmartCap	0	0

Juhatuse liikmete allkirjad 2023. aasta majandusaasta aruandele

Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse 31. detsembril 2023 lõppenud majandusaasta tegevusaruande ja raamatupidamise aastaaruande on koostanud juhatus.

Kati Kusmin | juhatuse esimees

21.03.2024

Paul Kalle | juhatuse liige

21.03.2024

KPMG Baltics OÜ
Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Telephone +372 6 268 700
Fax +372 6 268 777
Internet www.kpmg.ee

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse nõukogule

Arvamus

Oleme auditeerinud Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (Sihtasutus) raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31. detsember 2023, tulemiaruanne, rahavoogude aruannet ja netovara muutuste aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja raamatupidamise aastaaruande lisasid, sealhulgas märkimisväärsete arvestuspõhimõtete kokkuvõtet.

Meie arvates kajastab eespool mainitud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt Sihtasutuse finantsseisundit seisuga 31. detsember 2023 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meie kohustusi vastavalt nendele standarditele kirjeldatakse täiendavalt meie aruande osas „Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga”. Me oleme Sihtasutusest sõltumatud kooskõlas kutseliste arvestuseksperide eetikakoodeksiga (Eesti) (sh sõltumatus standardid), ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt nendele nõuetele. Me usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane aluse andmiseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Juhtkond vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon sisaldab tegevusaruannet, kestlikkuse aruannet ja ühingu juhtimise hea tava aruannet, kuid ei hõlma raamatupidamise aastaaruannet ega meie asjaomast vandeauditori aruannet.

Meie arvamus raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei tee selle kohta mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses meie raamatupidamise aastaaruande auditiga on meie kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seda tehes, kas muu informatsioon lahknab oluliselt raamatupidamise aastaaruandest või meie poolt auditi käigus saadud teadmistest või tundub muul viisil olevat oluliselt väärkajastatud. Lisaks on meie kohustus avaldada, kas tegevusaruandes esitatud informatsioon on vastavuses kohalduvate seaduses sätestatud nõuetega.

Kui me teeme tehtud töö põhjal järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, oleme kohustatud sellest faktist aru andma. Meil ei ole sellega seoses millegi kohta aru anda ning avaldame, et tegevusaruandes esitatud informatsioon on olulises osas kooskõlas raamatupidamise aastaaruandega ning kohalduvate seaduses sätestatud nõuetega.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses raamatupidamise aastaaruandega

Juhtkond vastutab raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga ja sellise sisekontrolli eest, nagu juhtkond peab vajalikuks, et võimaldada kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta raamatupidamise aastaaruande koostamist.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhtkond kohustatud hindama Sihtasutuse suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana, esitama infot, kui see on asjakohane, tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta ja kasutama tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhtkond kavatseb kas Sihtasutuse likvideerida või tegevuse lõpetada või tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad Sihtasutuse raamatupidamise aruandlusprotsessi üle järelevalve teostamise eest.

Vandeauditori kohustused seoses raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on kas pettusest või veast tulenevate oluliste väärkajastamisteta, ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise eksisteerimisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) läbiviidud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et

need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Kasutame auditeerides vastavalt rahvusvaheliste auditeerimise standarditele (Eesti) kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi käigus. Me teeme ka järgmist:

- teeme kindlaks ja hindame raamatupidamise aastaaruande kas pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid, kavandame ja teostame auditiprotseduure vastuseks nendele riskidele ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, info esitamata jätmist, vääresitiste tegemist või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi puhul asjassepuutuvast sisekontrollist, et kavandada nendes tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte arvamuse avaldamiseks Sihtasutuse sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhtkonna arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatud info põhjendatust;
- teeme järelduse juhtkonna poolt tegevuse jätkuvuse arvestuse alusprintsibi kasutamise asjakohasuse kohta ja saadud auditi tõendusmaterjali põhjal selle kohta, kas esineb olulist ebakindlust sündmuste või tingimuste suhtes, mis võivad tekitada märkimisväärset kahtlust Sihtasutuse suutlikkuses jätkata jätkuvalt tegutsevana. Kui me teeme järelduse, et eksisteerib oluline ebakindlus, oleme kohustatud juhtima vandeaudiitori aruandes tähelepanu raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud infole või kui avalikustatud info on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad vandeaudiitori aruande kuupäevani saadud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad siiski kahjustada Sihtasutuse suutlikkust jätkata jätkuvalt tegutsevana;
- hindame raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas raamatupidamise aastaaruanne esitab aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi viisil, millega saavutatakse õiglane esitusviis.

Me vahetame nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, infot muu hulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute kohta, sealhulgas mistahes sisekontrolli märkimisväärsete puuduste kohta, mille oleme tuvastanud auditi käigus.

Tallinn, 22. märts 2024

Liina Randmann

Vandeaudiitori number 661

Veiko Kompus

Vandeaudiitori number 707

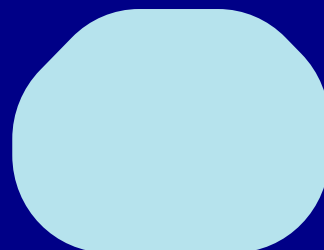
KPMG Baltics OÜ

Auditorettevõtja tegevusluba nr 17

ETTEVÕTLUSE JA INNOVATSIOONI SA

2024

eas.ee
kredex.ee

Tegevusalad

Tegevusala	EMTAK kood	Põhitegevusala
Muud kindlustuse ja pensionifondide abitegevusalad	66291	Jah

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6279700
E-posti aadress	eas@eas.ee
Veebilehe aadress	https://eas.ee